

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun.

Ekim 2021
Sayı: 73
Fiyatı: 12 TL
KKTC: 13 TL

Bardak Altlığı,
Ağaç ve Poster
hediyeli!

Ursula
K. Le Guin

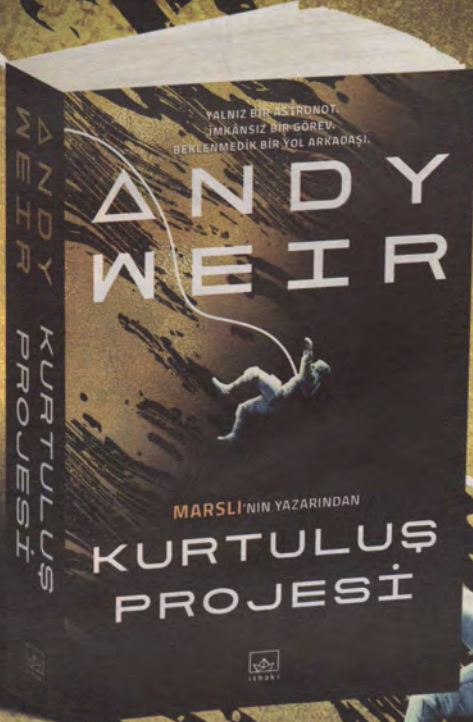

Ütopyalar güzeldir

Ataol Behramoğlu • Zülfü Livaneli • Cengiz Bozkurt • Gökhan Türkmen • Nejat İşler • Haydar Ergülen • Şükrü Erbaş • Menderes Samancılar • Gökhan Horzum
Kaan Sezyum • Sevin Okyay • Çağrı Özgü • Evrim Kuran • Nova Narda • Aysen Şahin • Güvenc Dağüstün • Arzu Erkan Yüce • Murat Ertel • Zehra Celenk
Emre Kongar • Pinar Ergün • Celine Symbiosis • Halil İbrahim Sağlam • Aydılgöç • Almula Türedi • Gül Çetin • Sama Bada • Fulya Özlem
Doğuş Şahin • Ali Deniz Uslu • Fahrettin Engin Erdoğan • Nuran Taştan • Y. Emre Ceren • Fikret Güzel • Önder Abay
■ FERHAN SENSÖZ (Çizim) • Mehmet Akif Ersoy • Alihan Karakurt • Alihan Karakurt • Alihan Karakurt • Alihan Karakurt • Alihan Karakurt • Alihan Karakurt
Mehmet Akif Ersoy • Alihan Karakurt • Alihan Karakurt • Alihan Karakurt • Alihan Karakurt • Alihan Karakurt • Alihan Karakurt • Alihan Karakurt
Deicet İsmail • Mustafa Cengiz • Çağdaş Erçel • Pinar Alsan Ünsal • Nedim Saban • Ali Yavuz • Gökhan Şişen

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantey.org>

MARSLI'NIN YAZARINDAN

YALNIZ BİR ASTRONOT.
İMKÂNSIZ BİR GÖREV.
BEKLENMEDİK BİR
YOL ARKADAŞI.

İtlibak | Ücretsiz PDF Kitap Arşivi | <https://rantey.org>

BAVUL

“Vermediğiniz şeyi alamazsınız, kendinizi vermeniz gerekir. Devrim’i satın alamazsınız. Devrim’i yapamazsınız. Devrim olabilirsiniz ancak.”

Ursula K. Le Guin

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranney.org>

BAVUL

“Düştün de mor bir aşkı
yaşadın da gittin yar”

Ferhan Şenşen

Üniversite Kitaplığı <https://antey.org>

ADIM SONBAHAR/Atilla İlhan

nasıl iş bu
her yanına çiçek yağmış
erik ağacının
ışık içinde yüzüyor
neresinden baksan
gözlerin kamaşır

oysa ben akşam olmuşum
yaprakların dökülüyor
usul usul
adım sonbahar

VEDA/ Hilmi Yavuz

dağ kendi güneşini çıkardı gitti;
ben kendi gülüme kapandım kaldım;
sustum, her sustuğum yerdeki kaybolmalar
çağırır akşamı...

akşam,
uysaldır, boynunu bükerek gelir,
ve teslim olur bana şiiirler, elvedâlar...

İşte ben gittim, her şeyi söyledim, gittim;
İşte benden herkese,
herkese bir sonbahar...

SONBAHAR/Metin Altıok

Sonbahar-ki acının değişmez dipnotudur-
Sesinin solgun göğünde
Küçük bir yıldızla bir harf tutuşturur.
Savrulur her yana kavruk kelimelerle,
Yüreğini acıyla buruşturur.
Bakışının pasıyla zırhlanan dünya,
Binlerce pıtrak yapıştırır yüzünün kumaşına
Sonbahar-ki doyumsuz bir aşkın sonudur.

Mehmet Ali & Akşan

BAŞLAYAN VE BİTMEYEN/ Eray Canberk

İlkyazlarda açmayan
Soldu sanılan çiçek
Emeğin yağmuruyla
Yeşerecekmiş her güz.

Eski Türkiye, memuriyet ve kolonyalı mendil

CENGİZ BOZKURT

Gecenlerde, söylemesi ayp, iyi bir restoranda yüklü bir hesap ödeyip kalkarken arkadaşım "O kadar bahşiş fazla değil mi?" diye sordu. Ben de "Yok, değil." dedim ama o sırada hesabın yanına konan islah mendilleri cebime tıkırtmaya çalışıyordum.

Arkadaşım "Bu kadar hesap ödeyip, bu kadar bahşiş bıraktıktan sonra kolonyalı mendilleri mi topluyorsun?" diye bastı kahkahayı. O zamana kadar hep yaptığım bu şey dışardan çok tuhaf görünüyordu tabii.

Ama ben bir islah mendil toplayıcısıydım, bunu zaten biliyordum. Başka bir Türkiye'ye ait bir memur çocuğu ve aile geleneğini sürdüren, bütün montların cebine, bizim çocukların bebek arabalarının altına, arabanın kapı içlerindeki ceplerine islah mendil sıkıştırın, obseisi islah mendil biriktiricisiyim.

Topladıklarının yalnızca bir kısmını kullanan ama yine de bu toplama huynundan vazgeçemeyen bir müptelaiyim. Üstelik aileden tek değilim. Rahmetli babam da, çok abartmasa bile, toplardı. Annem de abartmaz ama her gittiğimiz yerden o da çantasına alır. En iflah olmaz aile üyemize abladım. Bir keresinde onları tek tek açıp içlerine kolonyalı doktüğünü kahkalarla anlatıvermiş, o gece ailenin en neşeli sohbet konusu olmuş, gülme krizlerine girmiştik. Delir gibi birbirimize kendi islah mendil hikayelerimizi anlatmıştık. Elimize geçen kolonyalı mendilin vay halinideydi. Önce el silinir, sonra dışardaysa masa, evdeyse kapı kolu, arabadaysa direksiyon, konsülüş ve mutlakla aynı mendille silinirdi. Bir tek elimizi silip o kıymetli islah mendil israf edip, atamazdık..

Bunun sebepleri üzerinde düşündük tabii çok. Biz eski Türkiye'ye aittik, 70'lerin ortalarında 1.5 yıl araba kuyruğu bekledikten sonra bir gün sıranın bize geldiğini bir telefonla öğrenden ve "Bize araba sırası gelmiş" diye hoplaya zıplaya birbirimize sarılmış, 1977 model, reno, sıfır arabamızın çıkmasını kutlamış, gelene kadar geceleri uyumamış, evin önüne gelişini büyük bir seremoniyle karşılamıştık. O zamanlar babam, Sakarya Karasu'da Ziraat Bankası müdürüydü. Bankanın üstünde lojmanda oturuyorduk. Nüfusu 5-6 bin olan küçük ilçenin merkezindeydik. Hala aynı yerde duruyor. Yazları 2 km uzaklıktaki sahilde,

Serbest kur diye bir şey yok. İthal araba, sigara, giysi, oyuncak, naylon torba, pet şişe, bebek bezi, beyaz eşya da da herhangai bir başka mamul getirilemiyordu. Arçelik'in merdanelisine, gazozun Niğde'sine, sigaranın Samsun, Maltepe'sine arabanın Reno, Murat veya Anadolu'na tabi olduğu yıllardı.

belediye kampinginde içine dört yatak alan, zemini ahşap, baya büyük çadır kuruyor, önüne de üstüne eğrelti otları koyarak güneşin kesildiği bir kameriyeyapar, iki aymızı bu eşsiz, kilometrelere uzanan kumsalda geçirirdik.

Baharları kaymakam, savcı, hakim, doktor, eczacı gibi mülki erkanın ve ailelerinin yeni çıkmış arabalarının oluşturduğu konvoyla çevre illere, Abant Gölü'ne, Akçakoca'ya, Sakarya nehrinin döklüğü yer olan Yenimahalle'ye piknik yapmaya, balık yemeye giderdik. Yılbaşlarında yine büyük bir ziyafet verilir, yıl boyu yiyemediğimiz ve yalnızca yılbaşı gecelerinde peydahlanan muzları ağzımıza burnumuza sıkıştırır, yıllık muz ihtiyacımızı bir dahaki yılbaşına kadar giderirdik.

İlk aşklarımızı sahilde yaşamaya başlamıştık, ben kaymakamın kızı Oya'ya aşık olmuştum. O zamanın Karasu'daki tek romantik aktivite olan zambak tarlasına yürüyerek sahiliden gider, elimizde, koparıldığında sümüksü bir sıvı bırakan zambak demetleriyle dönerdik. Elimize değmez ama büyük bir heyecan yaşardık. TV bu kadar yaygın değil ve cep telefonu da olmadığı için yaz akşamlarında sahilde ateş yakar, etrafında kızlı erkekli, avuç içine yüzük bırakma ve bulma, göz kırparak oynayan katil kim oyunlarını oynar, çağımıza uygun flörtleşirdik.

Daha 1974'te yaşanan Kıbrıs savaşı ve sonrasında Ecevit hükümeti tarafından çıkarılan siyasi affın ve 70'lerin ikinci yarısında yaşananacak olan hızlı politizasyon evresine girmişmiş, 11-12 yaşında çocuklardık. Evimize televizyon alınmış ben 9 yaşındayken olmuş; bugünün çocukları gibi tablet veya cdp telefonu olmayan;

tek eğlencesi sokak, misket, bisiklet olan bir kuşağıktık.

İleride öyle bir zaman gelecek ki su bile parayla satılacakmış diye birbirimize gelecek hikayesi anlatır, yok artık diye şaşırır, 2000 yılına bir tuhaf bilim kurgusal gizem yükler, o yılda kaç yaşında olacağımızı hesaplar, o günleri görüp göremeyeceğimizi sorgularlık.

Emel Sayın'lı, Hümeysra'lı, Fransızca slowlu ve Boney M'li, renkli ampül ve bir küçük kristal dönen toptan ibaret diskolu yıllardı.

Daha 1980 darbesi de olmamış, Kenan Evren'li, sonrasında Özal'lı yıllar başlamamıştı.

Serbest kur diye bir şey yok. İthal araba, sigara, giysi, oyuncak, naylon torba, pet şişe, bebek bezi, beyaz eşya da da herhangai bir başka mamul getirilemiyordu. Arçelik'in merdanelisine, gazozun Niğde'sine, sigaranın Samsun, Maltepe'sine arabanın Reno, Murat veya Anadolu'na, sinemanın Yeşilçam'ına, bisikletin Bisan ve Pinokyo'ya tabi olduğu yıllardı. Çevremiz, denizimiz, suyumuz, ırmağımız da hala temiz, hayatımız her anlamda daha az israfıydı. Derelerimiz, kıyılarımız talan edilmemiş, dağlarımız altın madeni için delinilmemiş, memleketin ağaçları, ormanları koca bir şantiyeye kurban edilmemişti. Sütümlük yaymama, yoğurduğumuz evde yapmaya tabiidir.

Tüm bu yıllar boyunca hayatımızın hiç bir evresinde kolonyalı mendil yoktu. Elimizi yıkar, bir yer silinecekse islah bezle silerdik.

Kolonyalı kolonyalı olarak, mendil de bez parçası olarak varlığını sürdürmekteydi. İlk kağıt mendil markası selpak bile yoktu ki piyasada, kolonyalı mendilli nasıl tahayyül edebilelim.

Edemedik.

Yılların hızla, neşe ve acıyla birbirini kovalayacağını da tahmin edemedik.

Sonra olacakları da, vereceğimiz kayıpları da...

Yokluklar içinde yaşadığımızı sanırken ne varlığını olduğumuzu da bilemedik şu yalan dünyada.

Kıymetini bilemedik çocukluğumuzun ve o yılların, eski Türkiye'nin.

Tutunamadık o güzel yıllara.

Kolonyanın kolonyalı, mendilin mendil olduğu yıllara...

Tutuna tutuna kolonyalı mendille tutunduk, belki de eski Türkiye'den yeni Türkiye'ye geçiş temsil ettiği, bize kayıp yılları hatırlattığı için.

Tutunamadık o güzel yıllara...

Kolonyanın kolonyalı, mendilin mendil olduğu yıllara...

*Bu yazı "Eski Türkiye'de şu var mıydı, bu var mıydı?" sorularının sık sık sorulması üzerine yazılmıştır.

ZÜLFÜ LİVANELİ

Dostum Theodorakis

İnsan ruhunun, acılardan, savaşlardan, sürgünlerden, aşktan ve ihanetten süzölmüş en has halini temsil eden, hayatta ve sanatta en büyük dostlarımdan birini Mikis Theodorakis'i kaybettim. Acısı çok derin.

1983'te Atina'daki bir konserime gelip o iri gövdesiyle bir fırtına gibi soyunma odama dalmasından bu yana neler geçti neler. 1986'da Güneş Topla Benim için albümünün Altın Plak töreni dolayısıyla ilk kez İstanbul'a gelişi, o günün akşamı Sarıyer'de Urcan Lokantası'nda balık yer rakı içerken Türkiye-Yunanistan Dostluk Derneği'ni kurmaya karar verdiğimiz, yüzlerce konser, Efes'te Hacıdakis, Theodorakis ve otuz bin izleyiciyle yaşadığımız unutulmaz gece, yoruluklar, tatiller, hastalıklar... Hepsi birer birer aklımdan geçiyor. Boğaziçi Üniversitesi'nin eski rektörü Kadri Özçaldran'ın 2009 yılında onun için düzenlenen fahri doktora töreninde yaptığı konuşmada da söylediği gibi "Daha lise ve üniversite yıllarında ülkesini işgal eden İtalyanlarla, sonra Nazilerle, daha sonra İngilizlerle, İç Savaş'ta kendi kardeşleriyle, daha sonra 40'lı yaşlarında Albaylar Cuntası ile savaşan, daha sonra da dünyanın neresinde bir baskı, bir insan hakları ihlali

olduğunu düşünürse tavrı almaktan geri durmayan, kısacası, yaşam boyu, her çeşit baskıya ve savaşın kendisine karşı savaşan..." "Tarifsiz işkencelere maruz kalan, sürgünlere gönderilen, arkadaşlarını işkence masalarında, idam mangalarının önünde yitiren..." "Konserleriyle, demeçleriyle, duruşuyla milyonlarca insanın gözünde bir 'demokrasi ve özgürlük kahramanı' olan, II. Dünya Savaşı, Yunan İç Savaşı ve Albaylar Cuntası sırasında şarkıları direnişin marşları haline gelen..." "Sürgünden kurtulması için D. Şostakoviç, A. Miller, L. Bernstein gibi isimlerin uluslararası dayanışma komitesi kurduğu..." "Ulusunun düşman olarak algıladığını dost bilen, Türk-Yunan dostluğunun gelişmesi için 20 yıldır çaba gösteren..." Kısacası, insan ruhunun, acılardan, savaşlardan, sürgünlerden, aşktan ve ihanetten süzölmüş en has halini temsil eden, hayatta ve sanatta en büyük dostlarımdan birini Mikis Theodorakis'i kaybettim. Acısı çok derin.

NEJAT İŞLER

AHMET'İN ÖYKÜSÜ-9

Kulağıma dolan bir melek sesiyle araladım gözlerimi. Milena yanımda. Gözlerimin içine bakarak ve başımı okşayarak geçen akşam söylediği şarkıyı mırıldanıyor. Allahsız çok güzel bakıyor.

"Yine uzak denizlere gitmek istiyorsun."
"Senin gözlerine bakarken oralara gitmiş kadar oluyorum."

Öpüyör dudaklarımdan, gözlerimden, sonra içinde köpükler olan bir bardak su veriyor.

"İç bunu, baş ağrına iyi gelecek."
Gerçekten de başım çatlayacak ağrıdan. Dün içmediğimiz bok kalmadı herhalde. Ocakbaşı faslının ilk yarım saatinden sonrası yok hafızamda. Kızlar geldiler yanıma, Ado Abi bir büyük daha söyledi, Milena'ya sarıldım, sonrası yok.

"Yapma."
Neyi yapmamı istemediğini anlamdım tavırından. Çektim kendime sarıldım uzun uzun. Ayırdığımızda gözleri ıslanmıştı.

"Yalvarırım yapma'n' olur. Kimseye de güvenme. Müco'ya bile."
Meğer dün masada meze etmişler beni. Ado Abi'nin çevresi de yancı olmuş, bedavacı birkaç kadın da dâhil olunca masaya mevzu büyümüş. Rakılar iyice aslan yapmış abimizi, başlamış üzerime oynamaya. Çıkarıp önüme silah koymuş bir ara, gideyim hemen vurayım amcamı diye, Milena silahı alıp onun önüne

koymuş. Ne korkaklığım kalmış ne kari kılıbıklığım. Sonunda Milena dayanamayı benî bir taksiye atmış, evine getirmiş. Yarı İngilizce, yarı Türkçe anlattıklarından anladığım bu.

"Müco da çok güldü sana. Bir şey yokmuş gibi yemesine içmesine devam etti."

Sarıldı sıkı sıkı, kalbi kırılan bir çocuk gibi ağlamaya başladı omzumda. Çok ağrına gitmiş belli. Korumak istemiş beni kadın haliyle. Şimdi yorgunluğu çıkıyor gecenin. Eh, böyle ortamlarda bulunmak sıkıdır canını tabi. Memleketinde ağır bir savaş vardı, görmese bile anlatılanlarla büyümüştür. Korkmuştur bel

"Bebeğim. Adamın ayağına biz gittik. Nasıl bir adam olduğunu biliyorduk. Anlattıklarını dinleyince yarım edeceğini söyledim, sonra da bizi o lokantaya davet etti. Gitmeye mecburduk. Müco'ya sizi oraya çağırдың için kızabilirim belki ama seni getirmiş oldu yanıma, kızamam. İçmiş içkisini özlemiş Maria'sını, düşünememiş sizin gibi iki meleği görünce adamın kıskanacağını. İşler boka sarınca da yapamamıştım bir şey. Nasıl varsın? İki kadın ve bir sarhoş var yanında

Hem ikimiz de meleklerle inanırız. Bak, kurtarmışsin beni."

"Hep böyle mantıklı mısındır?"

"Bir şair ne kadar mantıklı olabilirse..."

"O zaman mantıklı davranmaya devam et. Kötülerin sonu zaten hep kötü biter biliyorsun. Bırak bulsun belasını kendi kendine. Gideriz buradan istersen. Alacaklarına karşılık bırakırım takımı, gideriz İstanbul'dan. Biraz para biriktirdim, başka bir takımla anlaşıpna kadar yeter ikimize de. Bak, bahar geldi

neredeysse. Novi Sad çok güzeldir, çok sakindir. Tuna Nehri'ne bakıp

yazarın aklına gelenleri.

Çok güzel barları vardır, çok güzel kızları vardır."

"Ben bir tane buldum bile."

Sevişmeye başladık...

İnanamıyorum kendime.

İntikamla yanıp tutuşması

gerekten bedenim, aşkın ateşine

düştü. Daha üç gün oldu kadımla

tanışalı. İlk gördüğümüzü andan beri

aşışğ birbirmize. Demek ki oluyormuş!

Karşılıksız aşkın acısıyla yanan bir sürü şair ve

yazar geldi aklıma. Neredeyse acıdım hallerine.

Sevişmenin arasında kulağıma fısıldadı;

"Seçtim seni. Senden başkasıyla gitmem

uzak denizlere..."

*"Seçtim
seni. Senden
başkasıyla
gitmem uzak
denizlere..."*

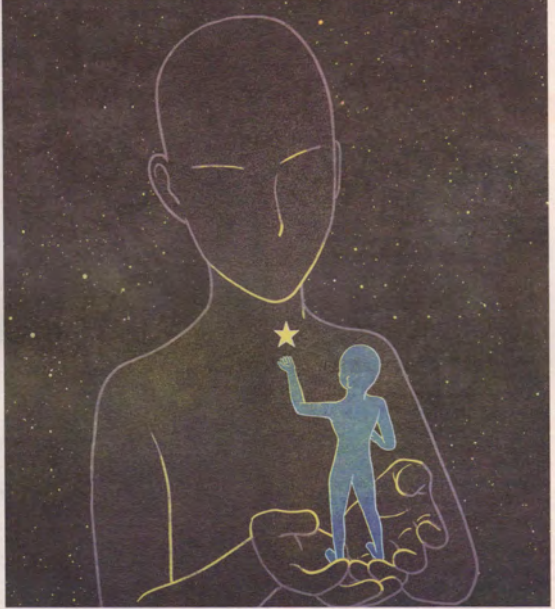

KAAN SEZYUM

Garibo

Garibo'yu ilk ne zaman gördüm, inanmıyordum. 1970'lerin başında bizim adadaki mahallede yaşayan herkes bilirdi. Zaten ada koskoca bir denizaltı gibi bir şey adada yaşayan için. Dört tarafı denizlerle çevrili. Garibo yukarı mahallede takılırdı daha çok, akşamları bizim mahalleye iner, incir ağaçlarının altında kıvrılır uyurdu. Nereden geldiğini bilmezdik; taştan, sopadan çok korkardı. Belli ki bir yerde, bir zamanda, birileri Garibo'yu taşla sopayla iyice hırpalamış. Garibo'nun zaten ağzı yüz de biraz kayıktı Allah affetsin. Kayık dediysem, sağında solunda çok eskiden kalma yata bereleri vardı. Kuazimodko gibi iyice şekilden uzaklaşmış değildi. İşin tuhafı Garibo'nun ne olduğunu de pek anlamazdık. Garibo mahallemin maskotu gibi bi şeydi. Hafif büyük kafası, kocaman gözleri, sempatik, yamuk yumuk bir gülüşü, ince elleri, kısa boyu, zayıf olmasına rağmen tuhaf, bira göbeğine bezmeyen göbeğiyle, etrafta takılır. Yeme içme işlerini sağdan soldan hallederdi. Aslında bizim gibi de yemek yemiordu. İncir yaprağı kemiriyordu, komşuların getirdiği çorbaları eliyle içiyordu, Arap aşısı çok seviyordu, onun dışında tatlı, şeker ne verseniz gözleri birden pezevenktaşır gibi pırıl pırıl olur, içinden bir yerden "Mrrreeh" diye bir ses çıkarır ve büyük keyifle ktır ktırle o mevlüt şekerlerinin tarçınılarını dişleriyle kıra kıra yerdi.

Garibo yüzmeyi de çok seviyordu. Babaannem-o zaman adanın en yaşlısıydı, ve gözleri artık katarakttan göremiyordu, "Bu çocuk denizden yüzerek geldi geldi bir gün, onu bizim balıkçı Hasanlar lüfere çıktıklarında buldular" diye anlatırdı. Balıkçı Hasan yıllar önce nedenini bilmediğimiz bir şekilde ani gelişen bir kansere yenik düşmüş, hayatını kaybetmişti. Garibo, Hasan hayatını kaybedene kadar onun yanında yaşamış, Hasan Amca vefat edince de şehirde yaşayan akrabaları evini satınca da yersiz yurtsuz kalması, ada sokaklarında, yukarı ve aşağı mahallede takılır olmuştur. Çok fazla sesi çıkmazdı. Atlarla, kedilerle, kırıllarla, martılarla ve bilmim kışlarla arasında farklı türden bir iletişim vardı. Sanki onları anlıyor gibiydi. Ne zaman Garibo'yu bir yerden bir yere koştururken görüp takip etmek hep bir hayvana yardım ediyordı, edemediği zamanlarda da bize kolu bacağı sakat kuşlar, kediler getiriyordu. Garibo'nun çevresinde o Walt Disney'in Pamuk Prenses çizgi filmi

gibi serçeler dolardı gün içinde. Gece olunca da bu sefer daha uzaklarda duran, sürekli onu izleyen kargalar olurdu. Garibo'nun yanında martılar ve kargalar da ilginç bir biçimde didişmeden takılır, aynı ekmeği paylaşırdı.

Garibo, biz çocuklar için eşsiz bir oyun arkadaşıydı. Zaten yanına yaklaştığınızda içinizde bir şeyler kıpır kıpır ederdi. Daha önce hiç görmediğiniz bir biçimi olsa da çocuk halinizle bile ondan korkmanızın gereksiz olduğunu fark edebilirsiniz. Yaşlıların bir kısmı Garibo'ya içten içe biliyordu. Çünkü torunları artık onlarla ve yaşı kokulu evlerinde takılmıyor, sabahtan akşama Garibo'yla türlü türlü oyunlar oynuyorlardı. Hatta bebekler bile Garibo'yla başka bir dilde anlaşıyor gibiydi. Garibo normalde pek sessiz, ifadesizle anlaşılan bir bireydi. Bazen kafasını hafifçe yana eğdi, yamuk ağzıyla gülümser ve o anda sizin aklınızda düşünceleri canlanır gibi olurdu. Sanki hepimizin aklını okuyor ve aklına yazıyor gibiydi ama bir tek canlıyı bile incitmezdi.

Garibo'yla farklı türden oyunlar oynuyorlardı. Hatta bebekler bile Garibo'yla başka bir dilde anlaşıyor gibiydi. Garibo normalde pek sessiz, ifadesizle anlaşılan bir bireydi. Bazen kafasını hafifçe yana eğdi, yamuk ağzıyla gülümser ve o anda sizin aklınızda düşünceleri canlanır gibi olurdu. Sanki hepimizin aklını okuyor ve aklına yazıyor gibiydi ama bir tek canlıyı bile incitmezdi. Sabahları sahilde, limanın oradaki yuva vuran deniz anırları eliyle tutar, deniz kızıllarıyla konuşurdu.

hayvanları tekrar suya koyar ve canlandırır. Yıllar içinde Garibo'ya tepe mahallede oturan çok yaşlı bir teyze evini açtı. Garibo teyzenin getir götürünü, pazar alış verişini, bahçesinin bakımını, evin onarımını yaptı, teyze de Garibo'ya sevdiği yemekleri yaptı.

Teyze yıllar içinde sağlığını kavuştu, iyileşti, adanın dik yokuşlarını tek başına iner çıkar hale geldi, hatta git gide gençleşti. Bahçesindeki ağaçlar, çiçekler iyice serpilirdi, büyüdü. Şimdi ben de 50 yaşımdayım, teyze hala hayatta, gençleşti gibi hatta. Her gün yüzmeye gidiyor, ormanda koşuya çıkıyor, teyzenin çevresinde serçeler dolaşıyor. Akşamları da uzaktan kargalar bahçesinin çitlerinde dinleniyor. Garibo ise sessizce ortadan kayboldu. Teyzeye sordum, "Garibo nerede teyze, göremiyorum" diye. Teyze bana "Garibo bir sabah yüzme gitti, havlusunu da almadı, gidiş o gidiş, bir daha da geri gelmedi ama geceleri bazen yanımda olduğunu hissediyordum, o yüzden içim rahat, kesin iyi bir yerde birilerine ya da dardaki hayvanlara iyilik yapıyordur" dedi...

Adaların uzaylısı Garibo'nun hikayesi de deniz kızıllarıyla ilgili bir sorsanız bilir ama anlatmaz.

Bazen kafasını hafifçe yana eğdi, yamuk ağzıyla gülümser ve o anda sizin aklınızda düşünceleri canlanır gibi olurdu. Sanki hepimizin aklını okuyor ve aklına yazıyor gibiydi ama bir tek canlıyı bile incitmezdi.

MURAT ERTEL

Geçen

Harlem'de, Moğollar ile Anatolian Sun kayıtlarını yaptıktan hemen sonra pandemi ortaya çıkmış ve konser veremeye başlamıştık. Kaydettiğimiz albümlerin mix master ve kapakları, yazı ve çizimleri ile uğraştık ve albümler yayımlanmaya başladı. Ama yine konser yoktu. Ardından eylülde bir ayda en çok İstanbul konseri rekorunu kırmak üzere iken kapandık ve yine konser veremeye başladık. Aradan hemen hemen bir yıl kadar zaman geçtikten sonra ilk konser zamanı geldi. Bu ilk konser 1928 yılında Pabst denilen Alman bir yönetmen tarafından çekilmiş Abwege isimli sessiz filme tasarladığımız bir müzikle olacaktı. İki seans çalacaktık iki ayrı günde. Birincisi hava şartları yüzünden ertelendi. İşin içinde çok sevgili okulum Boğaziçi Üniversite'sinin benim zamanımdaki harika Sinema Klübü'nün başkanı Elif Kaynakçı Rongen varmış meğer de bizi bilerek seçmişler filmi. O sinema klübü başkanırken ben de müzik klübünün başkanıyım. Sonra zaman ve mekanlar değişti, Elif Amsterdam'da EYE Film Enstitüsü'nün başına geçti ben de BaBe Zula'ya...

O zamanlar ZeN ile müzik yapıyor ve sinema klübü ile ortak etkinlikler düzenliyorduk. Yeşilçam sokaklarında sinema makinistlerinden tek makara 2. kısmı kalmış filmler alırken, seçtiğim bölümlerini ayıklar sonra onlardan loop'lar yapıp ve grup olarak onları boyardık. Uzun sürerdi, saatlerce boyardık. Çok zaman stüdyo fabrika gibi çalışır, sürekli müzik yapılır bir yandan filmler kesilir ve oynanırdı. Herkes gittikten sonra tek çalardım: Davul çalardım, bendir çalardım sonra telli enstrümanları alr düzen verir onlara başlardım; makinelele, plaklarla hatta radyoyla çalardım, haberlerde durmazdım spikerin konuşması ile çalardım. Birkaç televizyon olurdu onlara bağılı değişik görsel kaynaklar olurdu onları oynatırdım, bakarak çalardım. Bir tane eski monofonik synthesizer (sentezleyici) vardı otomatikle alr sürekli çalmasını sağlar saatlerce aynı şeyi çalırırdım. Yemek yer buluşmaları yapılar arada bir düğmeye dokunur müziği çok az değiştirip dinlemeye devam ederdim. Süreyi ya Plaj'ındaki Plaj Stüdyosu'nun aşkap tavanına tam iki tane büyük gongasmıştım. Aralarına geçtiğim zaman ikisine birden vurabiliyordum. Bazen birine, bazen ötekine, derken ikisine birden vurup dakikalara dilerdim seslerini. Çocuklar için yapılan küçük orgları vardı onların üzerindeki akorları çalıp değiştirerek filmlere eşlik ederdim. Boğaziçi Müzik Klübü'nde en sevdiğim şey akşam üstü başlayıp gün ağarana kadar süren

ZeN ile müzik yapma durumu idi. Bu senaryoda altında müzik yaparken bir yandan da dialar gösterip 8mm aile filmlerimizi oynatırdık. Bu kısa filmlerin uzun uzadıya gösterilmesi daha sonra uzun metrajlara evrildi ve Doğunun Çiçeği Enis Algelis isimli kayıp filmin bulunduğu haberini bana veren Elif sayesinde sessiz filmlere müzik yapma haline dönuştü. Doğunun Çiçeği firmine dünyanın dört bir yanında müzik yaptık.

Sümerbank'ı hep sevmişimdir. Halen ZeN konserlerinde giydiğim bir denizci subay ceketim Stüdyo Sanliki isimli son stüdyomda durur, bir kolunun omzunun arkası sökülmüş. Bir çift beyaz ayakkabı, üzeri yürünmekten yaralı ama hala giyilir vaziyette kutunun içinde, yanın bir bakıp giymeyi deneyeyim.

Abwege Beykoz Kundura Fabrikası'nda oynadığında iki pedal tahtam vardı şimdi uçağa binmeye başladım yıllar sonra yeniden ve tek pedal board var artık. Hem saz hem bas hem vurmali hem gitar hem synth gibi çalmayı seviyorum film müziği yaparken ve rahat çaldığımda...

Uzun zaman sonra ilk konserleri çalmaya başladık ve her an her şey bitebilir hissi var ama devam ediyoruz. Ne olacak bilemiyorum. Konserler çoğaldıkça kendi kendime daha az çalmaya başladım. Stüdyoya uzun zamandır gitmemiştim, koca hoparlörlerimi bir çalıştırdım

acayip tiz bir frekans çıktı sonra da bir duman tıttı, sesin sokunu atlatmaya çalışıp başardıktan sonra düğmeden aleti kapattım, yanık kokusu her tarafı sarmıştı. Bir süre sonra tamiride hiç bozuk bir şey bulamadık. Çalışıyordu işte. Uzun zamandır kullanmadığımız söyledim. "Pandemide kapalı kaldı" deyince "Bazen tozlar yaniyor abi" dedi, mantıklı geldi bana yanan tozlar. Kanalları açtım mikserde dokundum, düğmelere bastım, yüzlerce düğmeye dokundum, çevirdim, fader larla oynadım, ayarları değiştirdim, son konserde yine şarkının ortasından otadaki teli kopardım. Ama bir şarkıyı tek ya da iki telden çalabiliyoruz o yüzden devam edebildim. Tel kopunca diğer telin üzerine sarktı. O yüzden kopan teli ısırp dişlerimin arasına aldım, düğme yaptım finali. Sonra konseri bitirebildim. Sessiz filme yaptığımız müzikte değil iki gün önceki konserde oldu, daha önce de Antalya'da kopmuştu. Konserin ortasındaydık, işaret ettiğimiz bizi kimler çalmaya devam ederlerken, yama, sahne üstünde değiştirdim teli. Serkan'a telim koparsa hemen gel önceden bir pense bul demiştim. Çünkü benimkine yasaklı nesne kategorisinden havalımadım son aramada el koymuştuk. Uruttu biliyordum, sazin çantasında taşımazdım. Kuralı. Hiç yapmazdım altında. Serkan bulmuş penseyi. Ben de 10 saniye civarında Allen anahtarından yardım alıp Haller Yollar şarkısının ortasından vokallere katılıp girdim konsere gerisingeri.

ŞÜKRÜ ERBAŞ

Biraz daha güzellik

Biz hepimiz yalnızlıktan yapılmış birer baş dönmesiyiz. Her şeye sahip olduğumuz sanısı, her şeyi gücümüzün yeteceği yanılsaması, her şeyin etrafımızda döndüğü kuruntusu... Bütün varlığımızı teslim alan bir hız, dine dönüşmüş bir hız, her şeyi toza çeviren bir hız, aklımızı da kalbimizi de burgaç gibi yerin dibine çekiyor. Kapisız penceresiz bir kalabalık, bizi oturduğumuz kaideden koparıp, tanrısal bir kibirle, her şeyi küçümser hale getirdi. Tuhaf bir gölgeye döndük. Birisine hayranlık duyduğunda ancak etekemiğe bürünen bir gölgeye. Doğayla bağlarımızı kopardık ve iyilik duygumuzu yitirdik. Başkalarını anlama ve sevmeye yetimizi yitirdik. Bir avuç bahçelerde yüzlerce bitki, ağaç, çiçek ve börtü-böceğin nasıl yaşadığı bilgisini yitirdik.

Çok gerilerde kalan bir cennet, onur kırıcı bir kabalığa ve kıyıcılığa savurdu hepimizi. Daha acısı, bunu sessizce kabul ettik. Toplum nasıl güce tapınmayla, şiddetle secde etmeye, ezikliğini erdeme döndürtmeye soluk alıyorsa, kâğıda düştüğü harfler de bir görünme iştahına, yoksul ben'ini

**Biz hepimiz
yalnızlıktan
yapılmış
birer baş
dönmesiyiz.**

topluma giydirme cehaletine, bir narcissos teşhirine dönerek ancak var oluyor. Yaratıcılığın gereksindiği sabır uçup gitti. Toplum uçup gitti. Sözü çiğlestiren bir kötülük alıp yürüdü. Yazının öznesi, kendisinin cümlesine hapsedti ve yazdığı yazıyı halsiz düşürdü. Oysa, genlerinde can çekişen bir eski zamanı azıcık anımsayabilse, insanın varlığının bütün dünyadan oluştuğunu görecekti. Ağaçlar, kuşlar, sular, bozkırlar, serçeler, kediler, çocuklar... Hepsinin de, kalbinin hizasında çiçeklenip durduğunu görecekti.

Azıcık dingin bir zaman... azıcık dingin bir sevgi... azıcık dingin bir söz. Azıcık içimze baksak orada bize gülümseyen sonsuz bir dünya. "Evrimin altın anahtarı çeşitlenmeden yanadır" sözünü, "yazının altın anahtarı çeşitlenmeden yanadır" diye okumanın zamanı geçip gitmektedir.

Ey harflerden yapılmış sonsuzluk... Kalbine ölümün nişanı düşen herkes bir gün eşliğinde durup, 'biraz daha güzellik' diyecek sana...

*Aloeddin Şenel

Sen'ce Nova Norda

- 1 ☐ Uslanmak
☒ Çıldırma
- 2 ☐ Aynaların Ortasında
☒ Loş Bir Koridorda
- 3 ☐ Doya Doya
☒ Varım
- 4 ☒ Düş
☐ Gerçek
- 5 ☐ Eskileri Onarmak
☒ Yeniden Yazmak
- 6 ☒ Pastel
☒ Neon
- 7 ☒ No Church In The Wild
☐ Take Me To Church
- 8 ☒ Rock'n Roll
☐ Rap
- 9 ☒ Söz Yazmak
☐ Beste Yapmak
- 10 ☒ Kendimi Buldum
☐ Kendimi Yarattım
- 11 ☒ Daft Punk
☒ Depeche Mode
- 12 ☒ Klasik
☐ Alternatif

GÖKHAN HORZUM

GÜNLERİN GETİRDİĞİ

46 yaşındayım. Söylemesi bile çok garip geliyor. Kırk altı. Benim dağarcığımda böyle bir yaş yoktu. İnsan 46 yaşında olunca ne olur mesela bilmiyorum. Fatih'in İstanbul'u aldığı yaşı biliyorum. 27 yaşında neden ölmeliyiz konulu kompozisyon yazabilirim. "Dante gibi ortasında" olmak ömrün, nasıl bir şey, onu da biliyorum. Dört ve sıfır yan yana geldiğinde "Ananınıskirimskikorsakoff!" olduğumu da biliyorum. "40 nedir ya! İnsan evladı 40 yaşında olur mu!" diye isyan filan ettiğimi. Ama 46 yaşı hakkında ne ufak bir şey bilmiyorum. Or tada bir yerler mi yoksa maçın son dakikaları mı oynanıyor çok emin değilim. Genetik yatkınlıklarım ve dünyevi alışkanlıklarım bakarak maçın son dakikalarında olduğumu düşünüyorum. Öte yandan sol avucumdaki hayat çizgisi öyle demiyor. "80'den önce ölürsen gel yüzüme tükür!" diyor. Bilime ve diyalektiğe inanmamayı tercih ettiğim sayılı konulardan biri de bu. Hayat çizgim ne diyorsa odur kardeşim.

Çizim: Fevzi Egüz

Ekiden, 30'lu yaşlarda, doğum günlerimde, yılbaşlarında filan kafamın orta yerine bir defter koyar, hesap kitap yapırdım. Nesin, necisin, neden geldi, nereye gidiyorsun? Hayal ettiklerinin ne kadarını başarabilirdin? Başaramadıkların için yeterince hayırlılandım mı? Yeterince kendini duvardan duvara vurdun mu? Vurmadyısan sana sabah akşam birer tane yazırdım. 40'lı yaşlarda ise, -40'ı bir kenara koyarak- hayat daha çok "Ne sabah mı oldu? O zaman kahve içelim sigara içelim. Bir şeyler yazmamız mı gerekiyor? Yazalım daha çok yazalım. Toplantı toplantı toplantı. Yazı yazı yazı. Sıkıldım bana bulaşmayın bir süre, bitirmediklerim bir takım dişi sezonları var onları toplu olarak içliyem. Tuvaletteki kitapların bir kısmını kütüphaneye geri taşımam lazım, tuvalet kağıdı koyacak yer kalmadı. Ana akşam olmuş bir şeyler yiyelim. Ne yediğimizin tadını alabiliyor muyuz? Çok değil ama bir önemi yok çünkü biraz sonra bir şeyler izleyerek sızcama zaten. Hım, Hitler'in Çocukları seyrettim, galaksi belgeseli güzel aman abi kuantumlu olmasın gecegece kafa açmayalım horrrzz... Ne sabah mı oldu?"

O muhasebeler, kendine dert edinmeler, "olmam gereken yerde değildim" kızıllıklar filan hepsi uçtu gitti. Sarhoşluk, eşrıklilik, yüksek duygular filan meh. Olsa da olur olmasa da olur. Ama ne içtik, ama güzel içtik günleri çoktan tarihe karıştı. İçilecek mi tamam, sohbet tatlı mı? Yemek güzel mi? O

zaman 2 kadeh, bilemedim 3 o kadar. Şişelerce şarap almışım 30'larımdaya çoğu hala duruyor. Güzel hediye oluyorlar. Kışın zor gecelerin sonunda iki dımdık malt viski. O kadarı yetiyor. Onlarca yıl yüksek duyguların esiri olarak yaşamış bir insanın sonunda mantığın sükunetine ulaşması üstelik bundan da keyif alıyor olması şaşırtıcı. Kayahan'ın "Ve Melankoli" şarkısındaki melankoli bendim. O derece bir yüksek duygular. Genç Werther'in Acıları yok artık. Yağmur mu yağıyor, spor ayakkabı giymeyeyim ki ıslanmasın. Duygularla aramdaki ilişki bu seviyede. Artık sadece kayıplar üzüyor beni. Ata'yı yazdım işte. Ölmemesi gereken bir yaşta ölen arkadaşım. Ferhan Şenşoy öldü o arada. Orkinos banaaaaa... Üzüldüm. Bilmeden ve hiç farkında olmadan elbette bana ettiği bir şeyler vardı Ferhan Şenşoy'un. Her şey bir kenara aslında dille istediğim gibi oynayabileceğimi göstermişti gencek yaşımda bana. Orkinos banaaaaa... Bedenleri kaybetmek değil insanı üzen, izleri bırakanları kaybediyor olmak aslında. 40'ı geçince insan bunu fark etmeye başlıyor işte.

Çok büyük bir hevesimdi benim de iz bırakan biri olabilmek. Neden yazıyor? Bunun tek bir cevabı vardı gözümde. Elbette ölmüş olmak için. Şaksiper, Göte, Bakenbauer, Nadya Komanacı, Taçsız Kral Pele bunun için yazmadılar mı? 30'ları aşım da o fazla yüksekliklerim törpülenince, biraz sakinleşip

bir de ölümden dönünce anladım aslında neden yazdığımı. Ben yazmayı çok seviyorum. Hayatta çok az şeyi bu kadar çok seviyorum. Ve sadece yazmayı bu kadar çok sevdiğim için yazıyorum. Benim için bu maceranın bir numaralı kuralı artıktı bu. Sevmediğin bir şeyi yazma. Bu lükse erişilebilecek kadar uzun süre yazma işinde çile çektiğimi düşünüyorum. Hayattan zevk almaya çalışmayı çok anlamsız buluyorum. Mutlu olmaya çalışmayı da. Bunlar anlardır aslında sadece. Bir an gelir, lan çok güzel bir andır o ve buzun içine basılan kor gibi 'cossss' yapar eritir adamı. Bir an gelir mutlu olduğun fark edersin. Yüzüne bir gülümseme yayılır. Çiçek gibi bir andır o. Ama sadece andır. Sonra tekrar başka anlar gelir ardi ardına yaslanır fotoğraf kareleri gibi, o kareler saniyede 24'ü buldu mu al sana sinema. Al sana hareket. Ama o anlar, o kareler aslında tekil olarak vardır. O anları telefonunu fotoğraf albümünde biriktirip arada çekip çıkarıp bakmak değil asıl mesele. O anı, o anın farkında olarak yaşamak. Bittiğinde çünkü, geçmiştir. Yaşandı bitti saygısızcadır artık. Şimdi değildir. Bir daha da olmayacaktır. O zaman şimdiye biraz daha fazla değer vermekte fayda var. Her anı yaşamaktan bahsetmiyorum elbette, öyle bir dünya yok. Karpe diyem de kaçan kovalanıyor güzelim. Yakalamaya çalışırsan o günü bir bakmışın gün bitmiş. O yüzden "Arkadaşlar Arasında"nın senaryosunda da yazdığım gibi... "Gelişine yaşayıcaksın bu hayatı... gelişine..."

ATAOL BEHRAMOĞLU

ARKADAŞIM Jack Hirschman

kimiz de 4-8 Haziran 2011'de Colombia'nın Medellin şehrinde Dünya Şiir Hareketi'nin kurucusu olan (yanlış saymadıysam) 36 şair ve şiir festivali yöneticisi arasında yer almamıza karşın, onu o günlerden nedense anımsayamıyorum.

Bu ciddi bir bellek sorunu olmalı çünkü dev gövdesi, Gorki bıyıkları, gür kaşları ve kovboy şapkalarıyla gerçekten görkemli görünüşe sahip bu şairin bir kere görüldükten sonra bir daha unutulması olanaksızdır.

Fakat sonrasında, özellikle Çin ve Vietnam gezilerimizde, Jack'i insan ve şair olarak yakından tanım ve kendisine de şiirine de sevgi ve saygı duydum.

Bu nedenle bu yılın 22 Ağustos sabahı San Francisco'daki evlerinde, sevgili eşi, şair ve ressam Agneta Falk'ın yan başında, tam da World Poetry Movement'in yönetim kurulu üyeleri olarak internet üzerindeki söyleşimize başlamak üzereyken, o erken San Francisco sabahında ve 87 yaşında, apansız yaşama veda eden Amerikalı şair için, onurla ve gönül rahatlığıyla, arkadaşım, hatta yakın arkadaşım diyebilirim.

Görüşmelerimizde, söyleşilerimizde ve yazışmalarımızda konu neredeyse sadece Dünya Şiir Hareketi ve isim babası Jack olan dergimiz "Poetry Planetariat" olduğundan, özel yaşam konularına hemen hiç girmedik.

Fakat arkadaşlığın da ötesinde "yoldaş" olduğumuzu ikimiz de biliyorduk. "Planetariat" (küresellik) sözcüğünün "proletariat" (proleterlik) sözcüğüyle benzeşimine dikkat edin.

Jack Hirschman'ın her konuşmada, her yazışma ya da söyleşide dikkatimi çeken özelliği; devrimci ve şair kimliğini hep bir arada tutması, bu iki özelliğinin ayrılmazca bütünselleşmiş oluşudur.

Biyografisinde özetle, 1933'te bir Musevi Rus

MUTLULUK

*Bir mutluluk vardır, bir sevniç
bir ruhta, ve canlı canlı
gömülmüştür herkeste
ve unutulmuştur.*

*Bir meyhane müziğinin değildir o
ya da hassas, içten bir şaka
ya da cana yakınlığın duygulanımları
ya da büyük, parlak bir cinas*

*Onlar gözleyen gözlemcilerdir
mutluluk canlı canlı
gömüldüğünde olanı
bir daha görünmemek üzere*

*bu günün gözlerine, ve
göstermezler kendilerini
birimiz öldüğünde, yürür gideriz
öteye, bırakıp her şeyi, yapayalnız*

*bir şeyle geride bıraktığımız,
gider insan olmamız,
insan olmaksızın
ve mutluluksuz.*

Jack Hirschman

**Özellikle Çin
ve Vietnam
gezilerimizde, Jack'i
insan ve şair olarak
yakından tanım ve
kendisine de şiirine
de sevgi ve saygı
duydum.**

ailesinin çocuğu olarak New York'ta doğduğu, New York Kent Koleji ve Indiana Üniversitesi'nde öğrenim gördüğü, California ve Los Angeles Üniversitelerinde öğretim üyeliği yaptığı fakat

Vietnam Savaşı sırasında öğrencilerini askere gitmemeye konusunda cesaretlendirdiği için görevine son verildiği ve böylece akademik kariyerinin de sona erdiği yazılır.

Buradan San Francisco'ya geçen Hirschman çeyrek yüz yıl tam bir sokak şairi olarak bu şehrin sokaklarında ve kafelerinde şiirlerini okumuş.

"Amerikalıların Yazışmaları" adlı şiir kitabı 1960'ta yayımlanmış. Bunu 70'li, 80'li, 90'lı yıllardaki kitapları izlemiştir. 2006'da şiirlerinden en kapsamlı seçkiyi "The Arcanes"/Saklılar adıyla yayımlamış. (Şimdi çok ilginç bir rastlantıyla, onun ilk kitabıyla benim Amerika'daki şiir seçkimin aynı yayınevinin, Indiana University Press'in, yayınları arasında yer aldığını fark ettim.)

Biyografisinden Jack Hirschman'ın Almanca, Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, Rusça, Arnavutça ve Yunanca'dan iki düzineden fazla kitap çevirdiğini de öğreniyoruz.

Savaş karşıtlığının yanı sıra Kara Panter partisinin destekçilerinden olan, "evsiz"lerin hak savunuculuğunda önderlik yapan Jack Hirschman; San Francisco Şiir Festivali'nin kurucusu, son aylarda da Dünya Şiir Hareketi'nin yönetim kurulu başkanıydı.

Yaklaşık on yıl kadar önce davet edildiğim San Francisco şiir festivaline, çok istememe karşın, anımsadığımca bir tarih uyumsuzluğu ya da belki vize sorunu nedeniyle katılamamıştım.

Değerli şair dostumu, hep aklımda olmasına karşın, Covid belasının da araya girmesiyle, Türkiye'ye davet etmek de kismet olamadı.

Şimdi yapılması gereken, Jack Hirschman'ı, çağdaş Amerikan şiirinin bu değerli ve önemli temsilcisini Türkçede gereğince tanıtan bir seçki hazırlayıp yayınlamamız olmalı.

Mehmet Ali & Akşin Sarıbaş

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Resimlerin ardında

CELINE SYMBIOSIS

1839 yılının sonbaharında ressam olma hayaliyle Fransız Alperinin yakınındaki küçük bir kasaba olan Ornans'dan, sanatın merkezi Paris'e gelen Gustave Courbet, kısa süren hukuk eğitiminin ardından, Charles de Stuben'in atölyesinde girer. Atölye çalışmalarına devam ederken, Louvre Müzesi'ndeki İspanyol, Flaman ve Fransız ustalara ait eserleri kopyalayarak hızla kendi tarzını oluşturmaya başlar. Bu dönemde Diego Velázquez ve Francisco de Zurbarán'ı keşfeder; Théodore Géricault ve Eugène Delacroix gibi çağdaşı olan Romantik ressamlara da hayrandır. Kalın dokusal yüzeyleri, resimlerine son derece yenilikçi, teatral açıdan iddialı ve tamamen benzersiz bir fiziksel varlık kazandırma yolunda ilerlemektedir.

İlk eserleri için edebi karakterlerden etkilenen Courbet, bir süre sonra resimlerini gerçekliğe dayandırmayı seçer. Bu nedenle, 1840'ların başlarında yaptığı resimler arasında, kendisini çeşitli rollerde canlandırdığı otoportreler önemli bir yer tutar. Bu çalışmalar, Courbet'in hem Klasik resmi -özellikle Hollanda ve Venedik'in sanatsal mirasını-, hem de Romantik vizyonu benimsediğini gösteren özelliklerdir. Aynı Rembrandt gibi kendisini betimlerken karmaşık düşüncelerini ve duygularını yakalamayı da ihmal etmez. Arzusu, deneyimlediği sosyal ve sanatsal değişimi tuval üzerine belgelemektir. 1854'te çalışmalarına geri dönüp baktığında, bu dönemi için şöyle yazar: "Hayatım boyunca ne zaman ruh halim değişse kendimi resimledim; kısacası hayatımı resimleyerek yazdım."

Kara Köpekli Otoportre, 1841.

O zamanlar sanatta başarılı bir kariyere giden tek yol, Salon'dan geçmektir. 17. yüzyılın sonlarından itibaren düzenlenen Salon sergileri, hükümet tarafından desteklenen yıllık sergilerdir. Eserler jüri üyeleri tarafından incelendikten sonra halk tarafından görülebilmesi için devasa salonlarda sergilenir, çeşitli kamu binalarına asılmak üzere oldukça yüksek fiyatlara tablolar satın alınır. Eleştirmenlerin çalışmalar hakkında görüşleri gazetelerde yayımlandığında günlük tartışma konusu olur. Ressamlar dönemin siyasi ve entelektüel söyleminin önemli bir parçası olarak görülmektedir.

Courbet'in Salon sergilerinde yakaladığı ilk başarısı otoportrelerinden biri sayesinde gerçekleşir. 1841 tarihli *Kara Köpekli Otoportre*, yirmi bir yaşında Paris'i fethetmeye hazır genç

Kara Köpekli Otoportre, 1841.

Sanatçının Atölyesi: Gerçek Bir Alegori (Detay), 1855.

bir ressamın kendinden emin bakışlarıyla sunduğu önemli bir çalışmasıdır. Bundan sonra amacı, hayal kırıklığına uğradığı sanat eğitimine yüz çevirerek, deneme yanılma yoluyla çalışmalarına devam etmektir.

Gerçekten de Courbet, yaşamının sonuna kadar, kompozisyonlarını değiştirmek için resimlerine geri dönmekten, hatta onları tamamen farklı bir yapıya dönüşecek şekilde boyamaktan çekinmez. Ancak bazı eserlerinde yaptığı değişiklikler farklı motivasyonlara sahiptir. Bunlardan biri olan 1855 tarihli *Sanatçının Atölyesi: Gerçek Bir Alegori*, 19. yüzyıl sanatının en büyük başarılarından biri olarak kabul edilir. Courbet'in bir manzara üzerinde çalışırken kendisini gösterdiği tabloya ona,

çıplak bir model, genç bir çocuk, ünlü sanat eleştirmeni Champfleury, yazar Baudelaire, şair Max Buchon da dâhil olmak üzere, sanat dünyasından destekçileri ve "gerçek" hayatın figürleri eşlik eder. İlk bakışta sadece Courbet'in atölyesini ele alıyor gibi görünse de, aslında bir sanatçı olarak kendi konumu da dâhil olmak üzere toplumsal eşitsizlik üzerine mesaj vermektedir.

Sanatçının Atölyesi: Gerçek Bir Alegori (Detay), 1855.

Resmin gizledikleri bununla sınırlı değildir. Başlangıçta Courbet, yakın arkadaşı Charles

Yaralı Adam, 1854

Baudelaire'in yirmi yıl boyunca hayatında olan Haitili sevgilisi Jeanne Duval'ı yazarmı yanında resimlemiştir. 1861'de ilişkileri kesin olarak sona erdiğinde, Baudelaire'in isteği üzerine, Duval'ın görüntüsü Courbet tarafından özensizce örtülür. Bugün Paris'teki Orsay Müzesi'nde asılı duran tabloya dik bakıldığında, kinci sevgilisini memnun etmek için tuvalden silinen kadının varlığı belli belirsiz de olsa hala gözler önündedir. Ne yazık ki herkes, Courbet'nin resimlerinde zamana meydan okuma okuma Duval kadar şanslı olmamış, kalın boya tabakaları altına gömülmüştür.

1972 yılında Yaralı Adam resminin alt katmanında bulunan görüntü.

20. Yüzyılda Courbet'nin bazı resimleri üzerinde x-ray çalışmaları sırasında, çıplak gözle göremediğimiz, ilgi çekici şeyler keşfedilir; Courbet'nin 1877'de İsviçre'deki sürgününde hayatını kaybedene kadar yanından hiç ayırmadığı otoportresi *Yaralı Adam* bu keşiflerden biridir. Sanatçının bir ağaç gövdesine dayadığı başı, solgun dudakları, kapalı gözleri ve göğsündeki kan lekesiyle, yaralandığını gösteren bu tablosu sıradan bir ölüm sahnesi gibi görünür. Fakat acıyla yüceltilmiş bu romantik kahramanın gösterişli sunumu arkasında daha kişisel bir hikâye barındırdığı, 1973 yılında yapılan konservasyon çalışmaları sırasında ortaya çıkar.

Yaralı Adam, 1854.

1841 yılının sonlarında Paris'e gelen Courbet, Steuben'in atölyesinde model olarak çalışan Virginie Binet ile tanışır; "hayatımın aşkı" dediği, ondan on bir yıl büyük olan Binet ile ilişkisi de buradan başlar. Courbet, 1840'lar boyunca *Mutlu Aşık* da dahil olmak üzere Binet'in birçok resmini yapar.

Çiftin Eylül 1847'de oğulları Désiré Alfred Courbet doğduğunda ressam sadece bir mektup yollar: "Merak etme canım, tayların, kuzuların, köpeklerin doğduğunu gördüm. Doğum hakkında öğrenecek bir şey kalmadı. İyisin, mutluyum."

Evliliğin burjuvalara ait olduğunu düşünen Courbet, sanatsal bağımsızlığını ilan etmek için zafere giden yolculuğunda Binet'in ona sadece uzaktan eşlik etmesine izin vermiştir. Bu ilişki için büyük bedeller ödeyen Binet, 1852 yılında oğluyla birlikte ailesinin yanına dönerek, bu aşk hikâyesini sonlandırır. Bu ayrılığın ardından perişan olan Courbet, on yıl önce, Binet ile mutlu zamanlarında yaptığı bir resmi elden geçirmeye karar verir. Ressamın omzuna sevgiyle başını yaslayan Binet'in üstünü kalın bir boyatabakasıyla kapatarak, yerine kanayan bir yara boyar. Resmin solunda yer alan, üzerinde isminin baş harfleri kazılı olan kılıç ise, sanatsal başarısı uğruna kendi kendini yalamamanın, yani fırçası için sevdiği kadını ve oğlunun terk etmenin pismanlığını simgeler.

Hasan'ım

MENDERES SAMANCILAR

Dostların seni andı
Masandayız bu akşam, Hasan'ım

Bir zeytin dalısın yüreğimde
Tane tane soframıza dökülen

Sen yoksan anlamı yok
Çukurova'nın pembe sokaklarının
Gözyaşlarımızı attık Hasan'ım

Sazımızın tellerinde
Arkadaşlarının mızrabındasın

Ne sensiz bir şiir söyledik
Ne de sensiz bir yudum lokma yedik

Yasını tuttuk
Coşkunu içimizde yaşıttık
Ama yine de ağır yaralıyız Hasan'ım

Toroların yeni gibi
Eşip durdun masamızda
Can dostumuz
Altın kalpli, dev yürekli Hasan'ım

Sen hayatımıza
Sen, şu kısacık ömrüne hayatımıza
Dostluğun, arkadaşlığın
En büyük mührünü, damgasını basansın

Mümkün değil unutmak seni
Adam gibi adamsın, Hasan'sın

Aslan yürekli, altın kalpli, can arkadaşımız,
kardeşimiz Hasan Saltık. 28. Adana Altın
Koz film festivali çerçevesinde seni andık.
Paneller düzenledik, şarkıları, şiirler, türküler
söyledik. Kadehler kaldırdık şerefine, senlik
yeriydi masamız, tam istediğin gibi yaptık.
Sevdiğin türküler eşliğinde ağladık. İyi ki
hayatımıza girdin de gül bahçesine çevirdin
kurumuş toprakları, zamansız sarartmadın
hiç hazan yapraklarını, hep yeni çiçekler
açtın. Bunları konuştuk, tam karşımızdaydın.
Akşam güneşiydi saçlarına vuran, gözlerinin içi
güllüyordu. Uzaktan gelen tren sesler seni alıp
götürüyordu. Ne tren ne makinist kimse bir şey
bilmiyordu. Kayıp giderken bomboş yuksuz
vagonlar, güliyordu, yağmurlar altında ıslak
raylar. Ölümsüzlük böyle bir şey demek, yani
başımızdaydı Hasan.

Hasan, ilk günkü gibi, dimdik duruyordu.

ÇİÇEK GİBİ BİR İNSAN: Komiki Şehir Ferhan

TEKİN DENİZ

Toplumların tarihlerinde öyle kişilikler vardır ki sadece belirli bir duygu ve düşünceyle ifade edilemezler. Bir gün gittiklerinde, onlarla birlikte bir çağ, bir devir de kapanmış olur. Tek başlarına büyük bir çoğulluğu temsil ettikleri gibi; bir semtin, bir kentin ve hatta bir ülkenin de simgelerinden olurlar. Örneğin Beyoğlu nereden bakarsanız biraz da Ferhan Şenşoy'dur. Ses Tiyatrosu'dur. Ne yazık ki bizler, bu değerleri, bu simge mekânları ve isimleri çok çabuk unutupyoruz. İşte tam olarak bu dediği belki bir nebeze kapatabiliriz temennisi ile Ferhan Şenşoy'u yakından tanıması aile dostlarından, yazarlardan ve sanatçılardan kendisi ile ilgili duygu ve düşüncelerini hiç değışse birkaç satır yazmalarını rica ettim. Söz uçar, yazı kalır. Bu belleği de böylece tarihe not düşelim istedim.

Buket Uzuner:

Oyun artık bir efsaneye dönüşmüş, uzun zamandır kapalı gişeye oynuyordu. Oyunu yazan ve Ömer Hayyam rolünü oynayan genç sanatçının hiciv yeteneği ve cesur üslubu çoktan dillere destan olmuştu.

1980'li yıllarda, İran'da demokrasi vaadিয়ে Humeyni Devrimi yapılmıştı, bizde de Kenan Evren'in ayak sesleri duyulmaktaydı. Oyunun adı "Şahları Da Vururlar!" Farsça Fars! Yazarı ve oyuncusu Ferhan Şenşoy'du. Sonraki yıllar onun birçok oyununu izledim, hatta yazdığım bir öyküyü oyun yapsın diye götürdüm. Beni kırmadı, okudu, beğendi ama "burada tutmaz" diye kibarca geri çevirdi. O sırada gençtim ve henüz bilinen bir yazar değildim. Ferhan'ın beni "adam yerine" koyup, zaman ayırması kadar bizim baştan tırnağa erik edebiyat ve sanat çevrelerinde çok sık rastlanan "genç kadını her şekilde taciz etme" konusunda gösterdiği prensipli tavır, beyefendilik ve nezaketi asla unutamam. Bunu kendisine daha sonra anlatma şansım da oldu. "Öyle olması gerekir, ben olması gerektiği gibi davrandım." demişti. Ferhan Şenşoy hiç durmadı. Oyun müzikleri, film senaryoları yazdı, söyledi ve oynadı. Hep direngen ve dik duruşunu, demokrat tavrını korudu.

Burhan Şeşen

Sevdiğimiz, biz ölmeden ölmez. Ferhan da onlardan biri.

Güner Özkul

Her şeyden önce Ferhan Şenşoy bizim jenerasyondan bir çok kişinin hayatına "Adnan Pazarlama" olarak girdi. Muhteşem skeçlerdi. Sonra "Şahları Da Vururlar!" ve ardı ardına gelen oyunlar... Ferhan Şenşoy, eğip bükerek yeniden şekillendirdiği dilye, vurgularıyla, o zaman kullandığımız mizah jargonunu oluşturan en önemli etkenlerden biriydi. Tabii babamla tanışması ve ardından birlikte çalışmaları her ikisine de manevi olarak çok şey kazandırdı. Biz zaten Ferhan abiyeye hayrandık. Hem ben, hem de üniversiteden arkadaşlarım, babamın Ferhan abiyeye çalışması konusunda çok ısrar etmiştik. İyi ki de etmişiz. Sonrasında yıllar süren, hâlâ konuşulan çok güzel bir beraberlik çıktı ortaya. Yıllar öncesinde Kazancı Yokuşu'nda otururken, yokuşu kaleme alması ve babamla benden de söz etmiş olması da aynı bir önem taşıyor benim için.

Ferhan Şenşoy tiyatrosu bence, adının "Ortaoyuncular" olmasına rağmen, geleneksel olmaktan çok modern bir metoda dayalıdır. Bizim kültürümüzden motifler taşıması, oyunculara istediklerini yapabilecekleri özgürlüğü tanıması, köşelerini yumsatır ancak aslanan metin ve Ferhan Şenşoy'un oluşturduğu dil, ritimdir. Kendi vezni vardır, aynı zamanda günceldir, eleştirirlerdi. Her zaman muhaliftir... Çok özel bir animiz yok ama güzeli, güzellikleri seven, gustosu olan, son özel insanlardan biriydi Ferhan abi. Artık öyle bir tarz yok... Sadece yaptıklarıyla değil, salt olduğu kişi olarak da yeridolmayacak biriydi.

Demet Taner

Ferhan Şenşoy, gelenekle modernli birleştirmiş ve buradan evrenselce ulaşmış çok önemli bir tiyatro adamıdır. Ses Tiyatrosu'na sahip çıkmak, kültürel mirasa sahip çıkmak demektir. Bu bağlamda idari ve siyasi görevde olanlara tarihi bir misyon düşmektedir.

Çağdaş Erçelcik

Ferhan Şenşoy'un sanatına olan hayranlığım âdeta tiyarkılık düzeyinde oldu her zaman. Çok derin bir sevgi ile ona bağlı olduğumu hissediyorum. Onu Ses Tiyatrosu'nda izlerken hep "su anda tarihi bir âna tanıklık ediyorum" diye düşünürdüm. O, çok büyük bir sanatçıydı. Sayesinde hayat daha anlamlı oldu. Yaşadığım şehir, konuştuğum dil, kaldığım saz, büyüü bir hale getirdiği için ona minnettarım.

Günfer Günaydın

Benim için önce hep bir Ferhan abi vardı. Ferhan Şenşoy'u tanımam ise büyüdüğüm oldu. Yazdığı kitapları, oyunlarını, yaşadığımız olayları kendine özgü esprisi anlayışıyla anlatışını gördükçe, fark ettikçe, herkesin gözündeki Ferhan Şenşoy'u da tanıyama başladım. Ne kadar şanslı olduğumu bugün çok daha iyi anlıyorum. Onun ince esprisi anlayışı, kültürü ve zekası bize ne çok şey katmış. Onu tanıdıkça, kendisine olan sevgim ve saygım daha da arttı.

Ferhan Şenşoy, ömrü boyunca üretti ve çok değerli oyuncuları yetiştirdi. Ortaoyuncuların yanı sıra onun mirasına sahip çıkacak milyonlarca seyirciye çok kıymetli bir ailesi var. Babamın oynadığı ilk oyun "İstanbul'u. Satıyorum" oyunuydu. Daha ilkököl ikinci sınıfta tüm oyunu ezbere bilir, tüm repliklere güler, nerede alkış alınacağını ezbere bilirdim. Bir de "Kahraman Bakkal Süper Markete Karşı" oyunu benim için unutulmazlar arasındadır.

Ferhan abi, düşüncesinde nikah şahidimdi. Tiyatroda bulduğum bir kedi vardı Ferhan abi'nin. Adını "Direniş" koymuştu. Bakıp büyütmem için bana emanet etti. Ayrıca Ferhan abi ile birlikte hastalığı sırasında babamı Bodrum'da ziyaret edişimizi hiç ama hiç unutmuyacağım. İşe bak! Ben o zamanlar küçüktüm. Herkes melek olur gitti. Ferhan abi hakkında bir yazı yazacak kadar büyüdüğüm inanıyorum. Babam görse çok şaşırırdı. Onu anmak, ona dair bir şeyler söylemek benim için büyük şeref.

Süheyl Uyguur

Ferhan Abiye en son doğum gününde aradım. Nasılsın abi dedim. O da kendine has üslubuyla "İyi laaın sendeene ne haberrrr" dedi. İyi abi dedim. Doğum gününü kutladım. Çok sevindi, hoşuna gitti. Elbette sevindiğini söylemedi ama ben onun ses tonundan, hiçbir doğum gününü ıskalamayışının kendisinde tatlı bir mutluluk yarattığını anlıyordum. Böyle bir saygı ve sevgi vardı aramızda.

Bilirsiniz Ferhan Abi oyununda telefon çalmasına çok kızardı. Yani sahnedən bizzat tepki verirdi buna. Cep telefonlarının da yeni çıktığı zamanlar. Babam Ferhangî Şeyler'i seyretnmeye gidiş en önde oturuyordu. Aksilik bu ya, tam da oyun esnasında telefonu zır zır çalıyor. Fakat göz gör ki ne yapıyor ne ediyor kapatamıyor. Telefon kaldığı için herkes kızan Ferhan Şenşoy, babama dönüp "Herkes kapatсын telefonunu. Nejat ustam sen hariç. Bırak çalsın." dedi. Bunun üzerine bütün salon kahkahalarla güldü. Biz de güldük. İşte bizleri bu günlere bu karşılıklı sevgi, saygı ve anlayış getirdi. Ferhan Şenşoy, yeri doldurulamaz, çok özel bir insan ve çok kıymetli bir sanatçıydı. Onun gerçek değerinin ve tiyatromuzdaki yerinin, gün geçtikçe daha da iyi anlaşılacağını düşünüyorum.

Pınar Alsan Ünsal

Ferhan Şenşoy, binlerce parça benim için. O yüzdendir girişçi çok parçaladı beni. Önce babam, sonra eşi Levent ve şimdi de Ferhan abim... Hep "sevdiğim adamlar" derim onlara. Ferhan Şenşoy benim için öncelikle hayran olduğum adam gibi adam, sonra elimden tutup sahnesine kabul eden / tiyatroya adabı ve ahlakıyla öğreten ustam... Fena halde trstığım halde çok sevdiğim güzel insan. Kelime bulamıyorum ki anlatmaya... O bizi bırakıp gittikten sonra: "Ben babamı bugün bir kere daha kaybettim." demiştim. Ferhan Şenşoy, hayatımın en büyük okyanusu, bilmeyen sevdam, en sevdiğim ütopyam...

Soyut Padişah oyununa gidiyordum. Oyundan sonra onunla tanışacağım ve ona "Ben tiyatroya olmak istiyorum" diyeceğim. Oyundan sonra kuliste bekliyordum onu. Merdivenden inip yanıma geliyor, elimi sıkıyor "Hoş geldin, tiyatroya olmak istiyormusun" diyor. Nöbetçi Tiyatro sınavından bahsediyor. Anlattıklarını yan biliñiz dinlesem de konuyu anlatıyordum. Hiç istemesem de vedalaşıp çıkıyordum o güzel kulisten. Halep Pasajı'nın koridorları şahit oluyor mutluluğuma, zıplayarak çıkışıma. O, adamlarım adamı, o canım Ferhan Şenşoy bana kapısını açmış, bir de "Gel sinavımıza gir" demiş. O gece uyunur mu? Uyuyamadım... Ha tabii bir de daha sonra Soyut Padişah'ı bir kere daha izledim. Çünkü aslında o gece heyecandan hiçbir şey izleyememişim. Ferhan abiye tiyatroya adanmış, tiyatroya olmam adına çok şey borçluyum. Ben, bana düşen mirası vefa borcu olarak yaşatmak için sonuna kadar buradayım. Ses Tiyatrosu ise Ortaoyuncularla birlikte herkesin sahip çıkması gereken çok önemli bir kültürel miras. Korumak yetmez, yaşatmalı!

Nedim Sâban

Bugün yolum İstiklâl'e düştü. Yüzlerce tabela kirliliğinin arasında, Ses Tiyatrosu kapısında Ferhangî Şeyler afiş duruyordu. Sessizdi, kaosu izliyor ama kaostan beslenmiyordu. Her an muzırlık yapmaya hazırdı. Nedense her şey ölmüş ve bir tek o canlı kalmış diye düşündürdü beni.

Ali Yaylı

Ferhan Şenşoy, gerçek Türk Tiyatrosu'nun başlangıcını yapan birkaç tiyatrocudan biriydi. Ustası Halûdın Taner'i in yazar olarak başlatmış yeni dönem ikinci yüz metresini koştı. Onun bu

Gökhan Şeşen

İçinden Tramvay Geçen Şarkı'nın son oyunu. Yer Küçük Sahne. Yüzi aşmış oynadığımız oyun sayısı. Oyun bitti ama benim içimdeki heyecan hâlâ devam etmekte. Birazıcık da hüzün var tabii. Ferhan Şenşoy'e Ortaoyuncular'la bir daha aynı sahnede olabileceğim miyim? Oyun sonunda herkes birbirini kutladı, bazı gözler dolu dolu oldu. Ben, amca (İlhan Şeşen) ve Burhan, Ferhan Şenşoy'a teşekkür etmek için odasına doğru yöneldik. O da odasından çıkmış diğer oyuncu arkadaşlarla or taklaşa kullandığımız odaya doğru geliyordu. Dolayısı ile yolda karşılaşmış olduk. Onunla tanışmaktam ve birlikte aynı sahneyi paylaşmaktam büyük gurur duyduğumuzu, ayrıca tiyatroya ve hayata dair çok şey öğrendiğimizi söyledik. Söylediklerimizi hoş bir gülümseme ve teşekkürle karşıladıktan sonra; çocuklar ben de sizlerden çok şey öğrendim, dedi. Biz birbirimize şaşkınlıkla bakarken şu cümleyi duyduk: En azından tiyatroya ne yapılırmışa gerektiğini. BİZ ESKİDEN BU GÜNÜ DAHA PEMBE DAHA PEMBE UMMUŞTUK. Ferhan Şenşoy'a saygıyla.

Tuna Kiremitçi

2004 kişi... Ses Tiyatrosu'nun müdiresi, Galatasaray'dan arkadaşım İrem Özbek aradı. "Ferhan Abi seninle tanışmak istiyor. Bu akşam ortaya gel, sonrasında Şarabı'de iki kadeh içersiniz" dedi.

"Çok Tuhaf Soruşturma"yı izledikten sonra gittik ustanın şirilerinin mekânı Şarabı'ye. Çıktık oturduk üst kata. Biraz sonra geldi. Siyah palto, geniş kenarlı siyah şapkası vardı. "Senin romandan on tane alıp tiyatroydaki gençlere dağıttım..." dedi. "Yeni bir yazar doğmuş, daha önemli bir şey olamaz. Kaleminde biraz George Simenon havası var. Polisliye yazmayı hiç düşündün mü?" dedi. Aşırı heyecanlandım. Üç kadeh şarabın da etkisiyle "Aslında sen de yazarсын Ferhan Abi..." dedim. "Ama bu oyuncululuğunun gölgesinde kalıyor." Ne kadar aptalca konuştuğuma söyler söylemez fark etmişim ama artık çok geçti. Ferhan Şenşoy kaslarını çatıp beş saniye baktıktan sonra "Bence de öyle..." dedi. "Aslında bir yazarım ben. Kendimi öyle tanımıyorum." dedi. Ne mutlu ki aradan geçen yıllar Ferhan Şenşoy'un yazar kimliğini tartışmasız bir şekilde öne çıkardı. Kendisi edebiyatımızın en yaratıcı ustalarından. Adeta Türkçeye bir hediye. Her yılın bir gününü "Türk Dili ve Ferhan Şenşoy Günü" olarak kutlasak yeridir.

ADALET DEDİĞİNİZ
O KADAR DA ADİL BİR ŞEY
DEĞİL DEMEK Kİ!

MAALESEF...
PARDON!

HA ŞÖYLE! FIKRİNİ SÖYLE... O FIKIR HIYARCA DA
OLSA BELİRT.. BELİRT Kİ NE KADAR HIYAR
OLDUĞUN
NET OLARAK
BELİRLENSİN...

BEN KAHVEDE HERKESE
"ASUMAN BENİMİ"
DEMİŞİM ARTIK...
AĞIZDAN ÇIKMIŞ
Bİ LAF VAR ORTADA...

KAÇ CİGARAMIZ
KALDI?

SİGARAMIZ DİYE
GENEL Bİ DURUM
YOK!

GÜVENÇ DAĞÜSTÜN

“Duyabilmek için Susmak Gerekir”*

Geçen ayın özeti: Nazlı, bir tekneye Suphi'yi Sivrada'dan almaya gelir. Sahil güvenliğini ekmeperi Suphi'nin peşindedir ve tekneyi kontrol etmeye gelirler, aradıkları bulamazlar. Suphi, yine kedi olmuştur.

Uyandığında boğazı başından sonuna geçmişti. Oturduğum yerden atlardım, tekenin başına kadar gittim. Şile'ye yaklaşıyorduk. Nazlı'nın yanına geri döndüm. O ilk şaşkınlığı gitmişti. Bakışlarında şaşkınlıktan daha çok şefkat ve anlayış vardı.

Küçük, taşınabilir hoparlöründe Carlos Gardel, Por Una Cabeza süslüyordu.

Bana baktı, “Kedi olacağın tuttu!” dedi.

- Dans ederdik şimdi, dedi.

- Miyav, dedim.

Kim bilir Nazlı'ya bir daha ne zaman görecektim.

Teknemiz Şile Limanı'na doğru yaklaşıırken karada ekip arabaları belirmeye, sirenler duyulmaya başladı. Peşimi bırakmadıkları belliydi. Bir yandan da iki sahil güvenlik botu tekrar yanımızda belirdi. Karada bağlı duran büyük sahil güvenlik gemisine bordsomuzdan bağladılar bizi. Tekneye onlarca polis doluşurken ben, onlarca postalanı arasında ustaca süzülüp kıyıya zıplamıştım bile. Döndüm, Nazlı'ya baktım. O da bana baktı. Gülmüsendi, göz kırptı. Bir yandan da polislere “Ne yapıyorsunuz kardeşim, Dingo'nun ahırını mı burası!” diye bağırıyordu.

Sahil boyu yürümeye başladım. Az ileride bir taksi duruyor, içinden bir Timur Selçuk şarkısı yükseliyordu: Beyaz Güvercin!

Süzülüp mavi göklerden yere doğru Ormuza bir beyaz güvercin kondu Aldım elime, usul usul okşadım Sevdim, gençliğimi yeniden yaşadım Bembezyadı tüyleri, öyle parlaktı Aşam ellerimi birden uçacaktı Eğildim kulağına; dur, gitme dedim Hâretli gözlerinden öpme istedim Duydum; avuçlarımda sıcaklığı Duydum; benden yıllarca uzaklığını Çırpınan kalbini dinledim bir süre Ve uçmak istedim onunla göklere Ak güvercinin iri gözleri vardı Güzellüğünden fıskıran bir pinardı Soğuk sularından içtim, serinledim Çağlayan bir nehrin sesini dinledim Belki buydu semvak hayat belki buydu Işıl ışıldım, gözlerim dopdoluydu Bir nağme yükseldi sevinçten ve hazzdan Bir nağme yükseldi, güzelden beyazdan Uzattı sevgiyle pembe gagasını Birden öğrendim hayatın mânâsını Kaderde sevgiyle sende bulmak varmış Seninle bir çift güvercin olmak varmış

Adımlarımı yavaşlattım. Şarkıyı dinleye dinleye yaklaştım sarı taksiye. Şoför kapısına yaslanmış, elinde bir sigara, öylece duruyordu Peri Kızı Gözlerime inanmadım, evet oydu. Ayagında beyaz lastik ayakkabılar, üzerinde sarı, üzerinde papatyalar olan dizlerinin bir karış üstüne kadar bir elbise. Kumral saçları lüle lüle omzuna dökülüyordu ve gözleri dolmuş, dokusan ağlayacaktı.

Seyrettim bir süre. Sonra tüm cesaretimi toplamam, ilerledim ve bacalarının arasında dolanmaya başladım. Birden o daldığı yerden çıkıp geri döndü. Kafasını indirip bana baktı, ben de ona. Yere çöktü ve kucaklayverdi beni. Sarıldı, sarıldı ve kafama, boynuma birkaç öpücük kondurdu.

- Başarabildiniz demek Suphi Bey, deyiverdi.

- Miyav, deyiverdim.

Bastı kahkahayı. Sarıldı, sarıldı bana, göğsünün üstüne bastırdı. Önce nefessiz kaldım derken bir anda farkettim ki teninin bahar kokusu içime doldu. Birkaç saniyeliliğine sarhoş oldum desem yalan olmaz.

Ben kucğındayken kapıyı açtı, şoför koltuğuna oturdu, kapıyı kapattı. Önce arka koltuğa, sonra sağ ön koltuğa sığdırdım. Torpidonun üstünde Ursula'nın “Kanatlı Kediler Masalı” serisinin bir kitabı duruyordu. “Bunu okuyan birinin benini tanıması zor olmalı” diye düşündüm. Çıktım üzerine oturdum kitabın, hatta yattım. Peri Kızı bir kahkaha patlattı.

Oyununa gelirim demiştim, gidememiştim. Hatta “Timur Abi”yi getiririm oyununa demiştim de nasıl sevinmişti. O arada Timur Abi'yi de kaybettik.

Neyse ki kedi olmuştum da hiç bir şeyi açıklamak zorunda kalmıyordum.

Oturduğum yerden geniş alını, omzuna kadar lüle lüle saçları, gözünde güneş gözlükleri, muhteşem vücudu direksiyonun başında, özellikle de benim bulunduğum yerden bakınca çok da güzel görünüyordu. Güneş, çıplak bacaklarını üstüne vuruyor, arada ceryandan uçuşan eteğini eyletle düzeltmek zorunda kalıyordu. Torpidonun üzerinden kalkıp sakın ve emin adımlarla koltuğun üstüne indim. Vites kolunun yanından süzülerek Peri Kızı'nın iki bacağını arasına yatırdım.

Hiç sesini çıkarmadı. Ne şaşırdı, ne korktu. Hatta bekliyor gibiydi. Bir eli direksiyonda, bir eli benim başımı okşayarak devam etti. Sustuk. Ne demişti Ursula:

“Duyabilmek için susmak gerekir”

Bir süre gittik. Timur Selçuk şarkıları çalmaya

devam ettik.

Nereye gittiğimiz konusunda hiç bir fikrim yoktu. Umrumda da değildi. Edişli de değildim. Belli ki Peri Kızı zaten orada beni bekliyordu. Bir tesadüf değildi yani. “E peki, nasıl yani?” falan diye de hiç düşünmüyordum artık.

Site gibi bir yere geldik. Döğmeye bastı Peri Kızı, bariyer kalktı. Sürdük içeriye. Sonra bir evin önüne park ettik.

- Hadi bakalım Suphi Bey, dedi. Geldik.

- Miyav, dedim atlardım aşağıya.

Çantasını aldı, o önde ben arkada evin kapısına doğru ilerledik. Çantasından anahtarları çıkardı. Kapıyı açtı, içeri girdik. Çantasından yaş mama kutusunu çıkardı. Mutfaktan bir tabak aldı ve masanın üzerinde bana servis etti. Kedi olmayı çok özlemiştim ve özellikle de şu somonlu yaş mamayı. Ben kibarlığımı bozmadan sakın sakın yemeye çalışırken o da gülen gözlerle bir süre beni izledi, sonra mutfaktan çıkıp salona geçti. Pikaba bir uzunçarlar koydu. Beethoven 7. Senfoni çalmaya başladı.

Yemeği bırakıp o tarafa doğru yöneldim. Banyoya girdi. Kapı aralık kaldı ya da aralık bıraktı. Suyu açtı, sıcağını, soğuşunu ayarladı. Tek bir hamle ile üzerindeki elbise süzülüp yere düştü. Muhteşem vücudu az ötemde gözlerimin önündeydi.

- Mauuuuuuu, dedim.

Bir kahkaha patlattı. Çamaşırlarını da çıkarıp suya girdi. Daha fazla orada durmadım, gözetliyorum olmak hoşuma gitmiş olsa da bir yanımı tedirgin etmişti. Gidip pikabın hemen yanındaki kanepeye oturdum. Kalbim hızla çarpıyor, nefesim daralıyordu.

Derin nefes alarak, başka şeyler düşünmeye çalışarak kendimi sakinleştirdim. Bu arada senfoninin birinci bölümü bitti ve meşhur ikinci bölüm başladı. Bu beni biraz daha sakinleştirdi.

Su sesi kesildi. Peri Kızı, üzerinde bir bornoz ile karşıma geldi. “Kendine gelmişsin, sevindim” dedi.

“Miyav” demek istedim, olmadı. Öksürdüm. Bornozunun kuşağını açtı, bornozu üzerinden attı ve usulca üzerine oturup beni nazikçe içine aldı. O anda anlamdım neden miyavlayamadığımı. İnsan olmuştum. Hem de ne insan! İnsan çığlıklarımız senfoninin ikinci bölümüne uyumlu bir tonda devam ediyordu. O muhteşem ritimle bir an bile durmaksızın, iç içe üçüncü bölüme taşdık birbirimizi; Peri ve Suphi.

*Ursula K Le Guin

Telefon

AYŞEN ŞAHİN

Neden bu kadar zamansız ve telaşlıyız çözemiyorum.

Benim toplantım uzamazsa, onun acil bir işi çıkmazsa, asansör sırası gelirse,

bütün o katlar dolusu insan aşağıdaki üç beş restorana aynı anda akın ettiğinden oturacak bir yer bulunabilirse toplantıya geldiğim plazanın bir başka katında çalışan arkadaşşımla bir öğlen yemeği yiyeceğiz.

Tüm bu aksilikler sırasıyla başımıza geldi, beşer onar dakikamızı götürdü. Kaldı mı bize yemek dahil yarım saat, hadi bilemedin 40 dakika?

Arkadaşım tam kendi gündeminin en heyecanlı yerini anlatırken telefonu çaldı, bir refleksle açtı ve azarlayan bir ses tonuyla "Şu an kampanyalarınızı dinleyecek halde değilim, lütfen ama yal" deyip çat diye kapattı. Çat dediysem sinirle ekran kaydırma şeklinde. "Aaaa hiç yakışık aldı mı ama?" diye bir ses geldi tam yarımadaki masadan.

İnsan istem dışı sese dönüyor: Yetmişlerini de geride bırakmış görünüm, kırklı yeşil döpiyes içine sarılı turunculu bir fular takmış, saçlarının topuzunda incilli bir tarak, nereden baksak 50 yıl öncenin modası, nereden baksak o mekandaki en şık kadın, müstehzi bir gülümseme ile yargıyordu bizi.

"A'ferdiniz?" dedim.

Tamamen bize çevirdi bedenini, doksan derecelik bir açı ancak bu kadar estetik dönülebildi.

"Değerli hanımefendiler, sürekli insana maruz kalmaktan, telakkiden bıkkınlığın, çağımızın derdi olduğunu tahmin ediyorum. Ancak bir husus var ki burada şahit olduğuka o insanlar nezdinde ben kırılıyorum. Sizi arayan insan da işini yetiştirmeye çalışan bir emekçidir, günü sizlerinki gibi telaş içinde geçmektedir. Ve bir gün içerisinde kalbi ve gururu kim bilir kaç kez biraz önceki gibi kırılmaktadır? Sizin yüzünüzde kaç kere telefon kapatıldı ömrünüzde? Ne kırcı bir tavırdır maruz kalan için hiç düşündünüz mü? Kimine kalp kırığı, ağır yaralar kimine gurur kırığı bir ömür iz bırakır. Anlık bir gerilimle kime ne zarar verdiğimizizi bilemeyiz. Benim bir kere kapandı yüzüme telefon, 40 sene kendime gelemedim. İstemem kimsesini aynı acıyı yaşasın. Neyse ben istem kısıtlı olduğua aşıkâr zamanınızı almayayım. Bir ufak sorun işareti bırakmış olayım masanıza, müsaadenizle" dedi ve aynı kusuraşlılıkla döndü 90 derecesini geri.

İkimizin de çatalına takmış bulunduğua koca parça marul, roka ve bilyumun diğer

otlar öylece elimizle bir havada duruyordu. Kendimizi zaten birer büyükbş gibi hissediyorduk bir de otlayasımız gelmiyordu.

Çatalı bıraktım, peçeteme dudaklarımı pırpıttımdı. Olduğumdan kibar görünmeye çalışıyordum. Hanımefendiye doğru başımı uzatıp "Affınıza mağruren, mazur görürseniz, sizi 40 yıl üzen telefon görüşmesini sorabilir miyim?" dedim. Biraz önce kasa sırasında üzerine çıkan birine "Pardon azıcık kaçırl mısınız?" diyen ben değilmişim gibi içinde "mağruren, mazur" geçen cümleler kuruyordum.

20 dakikamızı kalmıştı ama bazen merak zaman stresini bastırabiliyor.

Hanımefendi sanki elli sene öncesinin TRT'sinde bir kültür sanat programı sunar gibi bir ses tonuyla anlattı hikayesini. Bir zamanlar vardiyaşlı santral görevlisi olarak çalışıyormuş. Çok sevecek evlendiği eşile bir süre sonra çalışma saatleri sebebiyle aralarında tartışma çıkar olmuş. Zamanla münakaşadan kavgaya dönen bu çatışmanın birinde "Bu hayatta kendi ayaklarım üzerinde durma hakkımı bir evlilik belgesiyle elmden alamazsın. Bugün iş yüzünden böyle kavgaya ediyorsak yarın başka bir sebeple de yaşanabilir ve ben kendimi vasıfşız, yalnız bir kadın olarak bulmak istemem. Senin karşında durduğum gibi hayatın karşısında da durmalıyız" demiş. A damı kapıyı çolun

Çizim: Yusuf Aktoprak

çkmış. Gururuna yedirememiş, haftalarca beklemiş. Ancak 3 hafta sonra adeti de gecikince gebeliği fark etmiş ve o bebeği her şeyden çok istediğini. Gururu bir kenara atıp santralden aramış eşinin işyerini. Ancak daha konuya girmeden "Üç hafta mıydı hayatta ve benim karşında dimdik durabilme süren?" cümlesiyle birlikte yüzüne kapanmış telefon. Bebek karında 5 aylıkken imzalamış boşanma evraklarını. Karını saklayacak bir manto ile

terleyerek ama gözyaş dökmeden girmiş duruşma salonuna.

Tek başına büyümüş oğlunu, babasının bir kazada vefat ettiğini söylemiş önceleri. Ta ki oğlu 25 yaşında gerçeği öğrenene kadar. Annesine "Gururun benim babasızlığmdan büyük müydü?" diye öfkelenmiş. Şimdi senede bir bilemedin iki kez aramış. O dönemlerde zaten

babasız çocuk büyümek yalnızlıkla eş anlamıymış. Ne alle desteği ne arkadaş çevresi. Herkes namusundan sual olunan bir kadından uzak durmaya gayret dermiş. Bir de üzerine evladın terk ediş. 65 yaşında yaş haddinden de emekli edince elinde tutunacak pek bir dalı, konuşacak kimsesi kalmamış.

"O sebeple, telefonum her çaldığında sanki bir sevdiğim arıyormuş gibi açarım. Bankaların kampanyalarını, kullanmadığımı

Kimine kalp kırığı ağır yaralar kimine gurur kırığı bir ömür iz bırakır.

TEAS KÖŞE

GÖKHAN TÜRKMEN

■ **Yıkmak istediğiniz bir gelenek var mı? Saygının sadece büyüklere gösterilmesi gerektiği.**

■ **En sevdiğiniz şehir/sokak? Caddebostan sahil.**

■ **Tarihi bir anda olma şansınız var. Nerede, kiminlesiniz? Elvis'in ilk konseri. Kulisteyiz.**

■ **Sanatçının motivasyonu nedir? Saygı.**

■ **İnanmak istediğiniz en büyük yalan? Aşk**

■ **Olmaktan korktuğunuz yer? Sevmediğim insanlardan oluşan kalabalık.**

■ **Tüm insanlığa duyurabileceğiniz tek bir cümleiniz var. Ne duyuyorum? Plan yapmayın, hayal edin.**

■ **Değiştirmek istediğiniz o "an"? Anlar zamanları yaratır. Değişir zaman geçmez. O yüzden yok! :)**

■ **Öğrenince/farkına varınca aydınlandığınız şey? Aşk.**

■ **Meslek hayatınızda yaşadığınız en abuk şey? Sahnedeki prize şarjını takan müşteri.**

■ **Sanatçının derdi nedir? Bir hayali gerçek yapabilmek.**

■ **Sahnedeki olmanın en zor ve en güzel yanı? Stres ve heyecan.**

■ **Sizce bir insan ne zaman tehlikeli olur? Hırslı olunca.**

■ **Arkadaşlarınızın en çok şikâyet ettiği özelliğiniz? Sakinliğim olabilir.**

■ **Hangi kötü karakter olmak isterdiniz? Joker**

■ **En büyük "iyi ki" niz? Ailem.**

internetin yeni tarifelerini, bu dünyada artık pek de uzun kalmayı düşündüğüm halde check-up önerilerini dünyanın en iyi fırsatı sunulmuş gibi dinlerim. Bu fırsattan yararlanamama nedenlerimi nezaketle açıklamaya çalışırım. Arayanlara muhakkak hâl hatır sorarım. Biliyor musunuz bazıları beni tekrar ararlar, seslerinden, isimlerinden tanırım. Anlarım ki birileri yüzlerine sert kapatmıştır telefonu. İyi hissetmek için tekrar dinlemek istemiştir mazeretlerimi.

Belki de sadece o gün hatırları sorulsun istemiştirler. Yalnızlar yalnızları ağırlar işte böyle. Onlar benim tesellilerim, üzümlerine gönlüm razı gelmedi sizin sarf ettiğiniz cümleleri duyunca" diye bitirdi hikayesini yedi kısa dakika içinde. Telefonu çalışıyordu arkadaşım yeniden.

Elifle "Bir dakika izin verir misiniz?" işareti yaptı. Açtı telefonu, sonra hemen hoparlörünü. Bir oto bakım kampanyasını anlatmak için izin istiyordu çok genç olduğu anlaşılan kadın sesi.

Hanımefendiye uzattı telefonu, tereddüslü aldı o da. İki kısacık dakikada karşısındaki sese, bir aracı olmadığı için bakım yaptıramayacağını ama bu civıl civıl ses sayesinde imkânı olsa neredeyse bir araç alıp bakıma götürse geldiğini anlattı. "O kadar tane tane ve hevesle anlattınız ki ilk kez üzüldüm bakıma ihtiyacı olan bir aracımlı olmadığı için. İşinizde başarılı dilerim hanım kızım, belli ki sizi çok güzel fırsatlar bekliyor kariyerinizde. Çok teşekkür ederim ilginize. Size de iyi günler, sesinizdeki civıltı daim olsun, neheniz hiç azalmasın dilerim. İyi mesailer!" dedi ve kapattı.

Başını "İşte böyle" manasında öne arkaya salladı.

Arkadaşım dedi ki "Hanımefendi, sizinle tanıştığıma çok memnun oldum inanım. Eğer yanlış anlamazsanız size bir iş teklif etmek isterim. Ben bu binanın 8 katını kaplayan bir şirkette toplam 4500 personelin insan kaynakları yöneticisiyim. Bu personelin yaklaşık üçte biri bahsettiğimiz işi yapıyorlar, dayanamıyorlar. En uzun kalanı iki sene çalışabiliyor. Onların işten ayrılmasını sağlamak benim sorumluluğum ama sizinle birlikte ben de fark ettim ki değil sorunu çözmek ben daha empati bile yapamamışım. Size bir pozisyon açalım, farklı isimlerle danışma hattımızı ararsınız, sizinle konuşmak eminim çok iyi gelecektir ekibimize. Her sorun gerçek bir sorun olmak zorunda değil ya?"

Bu hadise bir sene önce yaşandı. Kamuran Hanım halen çalışıyor. Evden çalışıyor. Günlük telefon konuşması hedefi 14 idi, 20'nin altına hiç düşmedi.

Biz de dostluklarımıza daha iyi zaman ayırmayı öğrendik. Bazı akşamlar sakın ve uzun yemekler yiyoruz buluşup, üçümüz.

Uzun Kamuran Hanım bize iyi geliyor, ona da iyi geldiğimizi söylüyor ekseriyetle.

Sadece nezaketten olmadığını umut ediyorum.

Mehmet Ali & Akşam Serisi

PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

HAYATIN ZAMAN AKIŞININ YERLİ YERİNDE HİSSETTİRDİĞİ O ÇOK NADİR ANDA

LaPausa' ve David Silva

ÇAĞIL ÖZGE ÖZKUL

Burada hikayemiz bir adada başlıyor. "İnsanoğlunun o tabii hali bir türlü geri gelmiyor. O tatlı deniz, o balkonlar, o yelken, o güneşler içinde kumluk." Adada sürdürdüğü yaşamınsı edebiyata adanmış Sait Faik işte böyle bir yaşantıyı, bu yaşantıya ait en doğal harmonisinde karakterini çizdiği bir insanı çağırıyor; özlemle.

Hayata bir adada başlayan o kişi için zamanın harmonisinde kapılmak bir yaşam biçimi olabilir.

Yaşamda ise zamanlarla her şeydir; hayat çok nadiren zaman akışında yerli yerindeymiş hissini verir. Zaman döngüsü muazzam şekilde kırmalı, nice yollar bir an için kesilmelidir; önünüze böyle bir his çıktığında ise ona sıkı sıkıya sarılmak gerekir.

Peki bu hisle karşılaştığınızda onu tanıyabilecek misiniz? Zamanın anlamı doğru olup olmadığını anlayabilmek, onun doğru olması kadar zor çünkü. Herkes için aynı akmakta olan zamanı, sizin bir anlığına durdurabilmeniz gerekir.

En sevdiğimiz spor futbolda bunun bir karşılığı var; 'La Pausa'.

İspanyolca dili, sahada çevresinde hareket halinde olan tüm oyuncuları yaşamda karşılaşılabilecek tüm itiltilerini hissetmeye, topa dokunuşu o en eşsiz anda yapabilmelerinin bu aza rastlanırla yeteneğini 'La Pausa' ile tanımlıyor. Bazı iklimlerde sık kullanılıyor ama kimilerinin üzerine nadiren sohbet ediliyor.

Atlantik Okyanusu'nda, Fas'ın hemen batısında yer alan; aslında Afrika kıtasına yakın olmasına rağmen Avrupa'ya ait olmuş bir bölgeye yola çıkıyoruz. Bir adaya.

İspanyollar, Portekizliler dünyaya bugünkü halini verecek kolonileştirme için yüzyıllar önce birbirleriyle yarışıp, Gran Canaria'ya yelken açmadan ve oranın gerçek sahiplerini yok etmeden önce güzelce güzelce başlangıç noktasına ismini, oraların yerlileri vermiş; **Arguineguin**'i. Güençelerin dilinde 'Sessiz Su' anlamına gelen bu yer böylesine derin bakmaya beni iten, hayata gözlerini bir adada açan ve sessiz su bitimlemesiyle çokça benzeşen karakterleriyle David Silva oldu.

Futbol ile geçirdiği olağanüstü kariyerine goller, asistler, birbirinden değerli kupalar sığdırmış ama bu başlıklardaki sayıların çok ötesine geçmiş David Silva'yı, 'La Pausa' dedi

Arguineguin

başarısına rağmen onların oyuncusu olarak değerlendirmek çok yanlış olur, eğer o onların eşsizliğini açıklamaya yetenmezsek.

Futbol sporunu benimsemiş Arguineguin'de doğan Juan Carlos Valerón, David Silva'nın idolüydü. David, bir dönem babası Fernando ile de futbol oynamış, kendisinin 11 yaş büyük bu adalı futbolcunun başarılarını izleyerek topla buluştu. Valeron, yıllar sonra Eibar'da izleyeceği bu futbolcuyla hemen babasına benzetecekti; "Biraz sakın, biraz içine kapanık ama sahaya çıktığında sorumluluk alabilen bir karakter."

Küçük yaşta, kendisinin yaşça büyüklere ya da fiziksel olarak daha kuvvetlilere karşı oynamaya başlaması aynı Valerón'un oyun stilindeki gibi David'in kendisi için sahada bir defans mekanizması yaratmasını sağladı, bu mekanizma yeteneğiyle birleşerek onun futbol kimliğini oluşturmuştu. Dar alanlarda topla kurduğu bağ onun atmosferi oldu, o havanın içindeki canlılığı o gezegendeki yaşamayan birinin anlaması pek mümkün değildi. Real Madrid ile antrenman yapmak için babasıyla uçağa bindi; futbolcu yetiştiren bu adanın yeni yeteneği ilgi çekmişti. Fakat henüz yaş çok küçüktü ve hikayenin bu kısmı için çok erkendi, Valerón'un Del Bosque ile anlaşarak galele

sene dönmek üzere güneşler içindeki kuma geri döndüler. İki sene sonra ise adres değişti. 14 yaşındaki David'in önünde **Mestella** yazılı dev bir stat duruyordu. Akademiye eşlik eden bir millî takım hikayesi de açılmıştı. Zaman antrenmanlarla geçti... Finlandiya'da düzenlenen U17 Dünya Şampiyonasında sakatlığı sebebiyle oynamayan David Silva, 2-0 giden Kore maçında, ısınmadan oyuna girdi ve sekiz dakika içinde attığı üç golle henüz onu tanımayan herkesi şaşkına çevirdi. Böylece artık sahnedeydi.

Mekan değiştirmeye ufak yaşta alışan David'in Bask bölgesine attığı adımsa kariyeri açısından bir kırılma yaratacağı. David, Segundo Division'daki sert mücadeleyle boyun eğmedi ve kiralık geçirdiği o sezon, oyununu; yani bir anlamda kariyerini etkiledi. Valencia Scout'ı Jose Jimenez'e göre David 'güzel oyunun rekabetçi futbolu kıyasını' orada oynarken anladı. Umulmadık şekilde ner edeyse Primera Division'a çıkıyorlardı, genç oyuncu parlardı. David her şeyin değişebileceği o birinci lige çok yaklaştı, olmadı. Yine de...

Zaman döngüsünde Eibar çok doğru bir ana yerleşmişti.

Valencia'dan kiralık olarak geçirdiği ikinci sezonda bu defa Vigo'daydı ve festivalde halı hazırda ona büyük sahne verilmisti. David, futbolun bu daha akışkan ve hızlı oynandığı seviyesine kendini daha yakın hissetti. Valencia teknik ekibi ise, Celta Vigo maçlarını sezon sonunda oyuncusunu geri çağıracağını bilerek izledi.

Yetiştirdiği oyuncusu evden uzakta edindiği tecrübelerle daha olgun biri olarak yuvaya döndüğünde sergiledikleriyle David, teknik direktörü Quique'nin geçensezon onu kiraya yolladıkları için hayıflanmasına sebep oldu. Fakat bu hayıflanmaya aslında hiç gerek yoktu. Zamanın futboldaki büyüleyici hissini anlatan 'La Pausa' daki gibi...

... Yeterince ileri görüşlü ve iyiyiseniz, bazen o iyi görünen pozisyon için topu ayakta tutmak çok yerine, mükemmel olan uğruna 'bir kısa an' durmak gerektiğini bilirsiniz. Durmak ve saliseler içinde oyunu okumak. Her şeyin çok daha iyi bir şekilde dizileceği o yeni ve daha iyi opsiyonu yaratabilmek. Bu, en iyi oyuncularla ait bir yetenektir.

Bazen topa sahip olan o en iyi oyuncu bir hareketeyle rakip defansı üzerine çeker, bu arada takım arkadaşları çok daha iyi pozisyon alacaktır... Topla oynayan adam yeteneklerine güveniyor, istene gelen oyuncudan birebirde sıyrılacağından emindir; saha görüşüne güveniyor, ne zaman hızlanacağını ne zaman yavaşlayacağını bilir; analitik zekası ve oyun

bilgisine güveniyordur, yaratabileceği sayısız opsiyon o anda zihninde belirir.

David Silva Valencia için pası, kariyerinden en doğru zamanda aldı. Zaten 'La Pausa'da topu verecek oyuncu kadar, onu alacak oyuncuların da bu büyüleyici duraksamadan çıkıyor olması gerekir. Doğru zamanda doğru yerde olup, mükemmelin yaratılmasına izin vermek için. David, bekletileri karşılamaya hazır hale gelmişti. Milli forma dahil.

1995'te basabasının, dokuz yaşındayken İspanya forması giymiş oğlunu kameraya kaydederken sarf ettiği sözler... "O İspanya Milli Takımı'nda oynayacak. Benim oğlum ailesine güzel bir ev alacak..."

Bugün oğlunun o formayla geçirdiği 12 senenin; hem ülke hem spor tarihine geçmiş o en şaşalı kupaların ardından geçmişten gelen bu hayalleri duymak kalbe dokunuyor.

Hepimiz hatırlıyoruz ki İspanya, hasretini uzun yıllar çektiği o mücevhen yeniden uzandığında, bu başarı bir jenerasyonun omuzlarında yükselmişti. David Silva onlardan biri, en kıymetlilerinden. 2008 Avrupa Şampiyonası, 2010 Dünya Kupası, 2012 Avrupa Şampiyonası... Altın madalyalar, sessiz suyu parlattı.

Real Madrid, Barcelona... Real Madrid, Barcelona... derken... Bir Avrupa, bir Dünya altını ve gümüş futboluyla David Silva yeteneklerini bir başka adaya taşımayacağı karar verdi. Premier League'e geldi, şüpheci yorumlarla karşı karşıya kaldı. Ligin yapısına uygun görülmedi. Silva'nın bu büyük adaya adapte olamayacağı sanıldı. Ama öyle olmadı. Stiliyle lige zaten çok yakıştı.

ManCity'de birlikte başardıklarıyla futbolu başka seviyeye çıkardığı hocası Pep Guardiola, David'ten bahsederken şunları söyledi; "Barcelona'dayken de bu çocuğu almak isterdim, sonunda benim takımdı..."

David için, Gran Canaria, güneşe alışkın, soğuk ülkede yapamaz dendi... Ama futbolla böyle bir stereotipleştirmeden doğru fikirler çıkarmazsınız."

City'de geçirdiği sürede, üç menajer değişti. İlki, David Silva'yla iyi bir telefon diyalogo olanı. Birkaç haftada bir kaldırdığı ahize ile, City'e en efsane oyuncularından birini o kazandı: Roberto Mancini. Teşekkürlerin en büyüğü ona...

City kapısından girer girmez verdiği röportajda David Silva elinde, yanından asla ayırmadığı Dünya Kupası madalyasına poz vermişti. Fakat sonraki 10 yılda kazandığı şeylerin sayısı o kadar fazla ki kariyerine sigırdığı tüm başarıları ait bu eşyaları artık

David'in yerine annesi saklıyor.

ManCity'nin kulübün sembollerinden biri haline gelen bu efsane oyuncusu için hazırladığı belgeselde çocukluk öğretmeni şöyle diyor; "Burada, Arguineguin'de bir şey var; buranın insanı buradan ayırmak çok zorlanır. Ama David bunu başardı."

Tatlı denizli, balkonlu, yelkenli, güneşli kumlarla bezenmiş bir adadan, gri ve yağmurlu binalarla dolu bir diğer adaya... Adalı karakteri belki de onun Manchester'ı 10 sene evi yapan şey oluyor.

Anlatınli futbol insanı Angel Cappa'nın dediği gibi; "La Pausa'nın olduğu futbol hızlıdır; onun olmadığı oyun yavaşır çünkü kaostur."

ManCity'nin senelerce bizlere izlettiği şeyin kaos olmadığı çok açık. Zaman zaman Silva ile o duraksamalar maçı anlamlıdır. Özellikle Guardiola ile Silva'nın geçirdiği günlük döneminde her şey çok iyi gitti.

David, Pep'in olacakları önceden bilebilme konusundaki başarısına hayrandı; özellikle ise zaten bunu sahada yaşıyordu.

Anlaşılan o ki bu iki öngörülü insan, 'La

Pausa' teriminin kasıfı Ricardo Bochini'nin bahsettiği;

o olağanüstü futbol zekası, hızlı hesaplama becerisi, analitik bakabilme yeteneği, etrafta olanları görselleştirme ve dolayısıyla olacakları tahmin edebilme konusundadır. O yüzden de onlar birlikteyken her şey çok iyi gitti. Zaman saliselerle durduğunda, İspanya'ya ait olsa da birbirinden 2197 kilometre uzaklıkta olan ve yüzleri başka kıtaya bakan iki ayrı yerde doğan bu iki adam, İspanyolların havasını sahada estirdi. Hayat zaman akışında yerli yerinde hissini verdi.

David Silva bu Ada'ya veda ederken, "İyi adam olarak Senin olduğu yer burası"

hatırlamak istediğini" söyledi, "Her hafta maçlarını izlemekten keyif alan insanlar bana yeter." dedi.

Oyunda ritmi belirleyen, ona yön veren, farklı pozisyonlarda sergilediği iyi performansla oyunu çeşitlendiren, zaman zaman o büyüleyici duraksamalarıyla tahmin edilemez pozisyonları hazırlayan, oyuna akabileceğini bilen bir sessiz suyu; keyif verdi.

Daha sayılacak çok özelliğiyle David Silva ödülleri yerine herkesin sevgisini kazandı. Pen'e göre; "David, takım arkadaşlarının, antrenörlerinin, rakiplerinin, karşı karşıya geldiği herkesin saygısını kazandı. Bir profesyonelin en büyük hayali bu sporun içindeki insanların saygısını kazanmak. Bazı oyuncular dışında büyük saygı görür ama soyunma odasında hiçbir yoktur. David bunun tam tersi ve onun sahip olabileceği en büyük miras bu. ManCity tarihinin en büyük oyuncularından biri..."

Henüz çok yeni, Manchester City iki oyuncusunu, Kompany ve Silva'yı, evleri Etihad Stadiumu'nun dışına yerleştirdikleri heykellerle onurlandı; oyuncularını ve onların omzunda yükselen şaşalı yılları. David Silva için heykeltraşın tercih ettiği saha içi adı da 'la pausa' ya dair yazdığını her şeyi bir kareye sigdırmamı sağladı.

David Silva da aynı şeyi hissetmiş olmalı; "Heykeli ilk gördüğümde düşündüm ki bu tam benim gibi. Çerçekten de bu heykel benim oynamayı sevdiğim stili temsil ediyor. Sanatçının seçtiği poza bayıldım. Bana sahada oynadığım zamanları hatırlattı; golcüyü bulmak zorunda olduğum o anı..."

'La Pausa' ile zaman bir an için durduğunda ve yeniden başladığında bunu yapan oyuncuyla birlikte sanki her şey aslında çok daha hızlı gibidir, onunla oyunun melodisini dinleme şansımız olur ve artık herkes sanki sahada olabileceği en doğru yerdedir; öyle ki o takımın oyuncuları her yerdelermiş hissini verir. City taraftarı, Gök mavili formasıyla onlara harika şeyler yaşıyan, 'El Mago' yani sihribaz lakaplı oyuncusuna bir tezahürat yazmıştı;

"Sen her yerdesin ama aynı zamanda hiçbir yerdesin, Senin olduğu yer burası"

URSULA K. LE GUIN

Bir Diploma Töreni İçin Kinayeli Bir Konuşma

Mills Koleji '83 mezunlarına bana ender elde edilen bu şansı tanıdığımı teşekkür ederim: bir topluluk önünde kadınların diliyle konuşma şansı.

Mezun olanlar arasında erkeklerin de olduğunu biliyorum ve onları dışlama gibi bir niyetim katien yok. Bir Yunanlı'nın bir yabancıya "Yunanca bilmiyorsan *başını sallı ki anlamadığını bileyim*" dediği bir Yunan tragedyası vardır. Her neyse... Mezuniyet törenleri genellikle tüm mezunların erkek olduğu veya olması gerektiği ön kabulü ile yapılır. İste bizi yüzendirik ki, törenlerde erkekler üstünde harika görünen, bizi ise bir mantara veya hamile bir leyleğe benzeten 12. yüzyıldan kalma küpeler giyiyoruz. Tüm entelektüel gelenek erkeklerle mahsus. Halk önünde, halkın diliyle, kabile veya ulusun diliyle konuşulur. İşte bizim kabilemizin dili de erkek dili. Tabii, kadınlar da bu dili öğrenebilir, aptal değiliz ne de olsa. Söylediklerine bakarak Margaret Thatcher'i Ronald Reagan'dan, Indira Gandhi'yi General Somoza'dan ayırt edebiliyorsanız bana da anlatın. Bu dünya erkeklerle ait ve erkeklerin dili konuşuyor. Sözcükleri güce yönelik, güç ile ilgili sözcükler. Uzun bir yoldan geliyoruz, ama hiçbir yol yeterince uzun değil. Ruhunuzu satarak bile oraya ulaşamazsınız, çünkü orası da onlara ait, size değil.

Belki güç hakkında, hayat mücadelesi hakkında yeterince söz işittik. Belki biraz da zayıflıkla ilgili sözcüklere ihtiyacımız var. Şimdi bu fildişi kuleden 'Gerçek Dünya'ya geçmenizi ve orada zaferlerle dolu bir kariyer yapmanızı veya kocanızı yardım ederek ülkenizi güçlü tutmanızı ve her konuda başarıdan başarıya koşmanızı dilemek yerine bir kadın gibi konuşsam ne olur acaba? Dediklerim hoş gelmeyecek, sizi rahatsız edecek. Mesela çocuk istiyorsanız, çocukların olmasını diliyorum desem? Süürüyle değil, iki tane. 'Umarım güzel olurlar. Umarım hem sizin hem de onların karnı doyar, sıcak ve temiz bir yuvanız, arkadaşlarınız olur ve sevdiğiniz işi yaparsınız' desem? Peki üniversiteye bunun için mi gittiniz? Bu kadar mı? Başarı bunun neresinde?

Başarı, bir başarısızın başarısızlığı demektir. Başarı, sadece söyleyebileceğimiz bir Amerikan Rüyası sadece. Çünkü, sadece ABD'de otuz milyon olmak üzere dünyanın bir çok yerinde birçok insan korkunç bir yoksulluk geçirebiliyor. Hayır, size başarı diliyorum. Hayır, size başarı diliyorum. Başarı hakkında konuşmak istemiyorum. Konuşmak istediğim konu, *başarısızlık*.

İnsan olduğunuz için başarısızlıkla tanışacaksınız. Karşınıza hayal kırıklıkları, adaletsizlik, ihanet ve telafisi olmayan kayıplar çıkacak. Güçlü olduğunuzu zannettiğiniz anlarda zayıf olduğunuzu farkedeceksiniz. Mülk edimmeye çalışırken edindiğiniz mülklerin aslında sizin sahibiniz olduğunu anlayacaksınız. Kendinizi -ki bunu halihazırda yaşamış olduğunuzu biliyorum - karantlıkta, tek başına ve korkar halde bulacaksınız.

Kızkardeşlerim ve kızlarım, erkek kardeşlerim ve oğullarım; sizlerin akılcı başarı kültürümüzün inkar ettiği, sürgün yeri, yaşanmaz, yabancı topraklar olarak tanımladığı bir karantlık yerde yaşamayabilmenizi ümit ediyorum.

Bize, zaten halihazırda yabancıyız. Kadınlar, kadın olarak, erkek egemen düşünceyle, erkeklerce oluşturulmuş toplumsal normlara, insanın "insanoğlu" diye adlandırıldığı, saygı duyulan tek tanrının erkek olduğu, gidilebilecek tek yönün yukarısı olduğu bu topluma zaten büyük ölçüde yabancılaşmış ve bu toplumdaki dışlanmış durumdadır. Bu onların ülkesi. Biz kendimizinkini keşfedelim. Seksten bahsetmiyorum, seks her kadın ve her erkeğin kendine ait bambaşka bir evren. Ben toplumdaki, insanoğlunun dünyası diye adlandırılan kurumsallaşmış rekabet, saldırganlık, şiddet, iktidar ve güç üzerine kurulmuş toplumdan bahsediyorum. Eğer bir orada kadın olarak yaşamak istiyorsak üstümüze bir miktar ayrımcılık yükleniyor: Mills koleji de böyle bir ayrımcılığın ustalıkla oluşturulmuş hali zaten. Savaş oyunlarının dünyası ne bizim tarafımızdan ne de bizim için yapıldı; hatta orada maske takmadan soluk bile alamayız. Ancak, maskeyi bir kere taktınız mı artık çıkartmak çok zordur. Peki ya yaşamımızı burada Mills'teyken bir miktar yapabildiğimiz gibi, kendi bildiğimiz gibi sürdürmek istesek? Erkekler ve erkeklerin iktidara dayalı hiyerarşisi için çalışarak değil, bu onların oyunu. Erkeklerle karşı da değil - bunu yapmak oyunu yine onların kurallarıyla oynamak demektir. Bizim yanımızda olan erkeklerle 'beraber': bizim oyunumuz budur işte. Üniversite eğitimi almış özgür bir kadın hayatını neden ya maço erkeklerle hizmet ederek ya da onlara kavga ederek geçirsin? Neden onların belirlediği şartlarla bir yaşam sürdürsün?

Maço erkek tümüyle akılcı, olumlu ve rekabete dayalı olmayan koşullarımızdan korkar. Bu nedenle onları aşagılıamay ve yadsımayı öğrettiller bize. Toplumumuzda kadınlar, yaşamın çaresizlik, zayıflık ve hastalık içeren ve sorumluluğunu taşıyan, akılsız ve telafisi imkansız olan, müphem, pasif, kontrol edilemeyen, hayvani olan, temiz olmayan tüm bölümlerini gölgelerinin vadisini, yaşamın derinliklerini yaşadıkları ve yaşamaya devam ettikleri için aşagılıandılar. Savaşçıların reddettiği, geri çevirdiği bize kalan. Biz kadınlara ve bizimle bunları paylaşabilecek yani doktorculuk oynayamayp sadece hemşire olabilen, savaşçı olmayan sadece sıradan bir sivil olabilen, şef olmayan sadece sıradan bir yerli olabilen bizlere kalan budur. İşte buradır bizim ülkemiz. Ülkemizin karantlık tarafı. Eğer bu ülkenin bir de aydınlık tarafı, yüksek sıradağları, parlak çayırları varsa, bu onları ancak öncü kaşiflerin masalllarından biliyoruz. Henüz oraya ulaşmış değiliz. Oraya maço erkekleri taktit ederek asla ulaşamayız. Oraya sadece, kendi yolumuzu çizerek, kendi ülkemizin karantlığını aşayarak ulaşabiliriz.

Sizin için ümidim kızkardeşlerim, erkekler mahkum olarak, kadın olmaktan utanarak, psikopatvari sosyal sisteme esir olmaya razı olarak değil kendinizi evinizde hissedeceğinizi, kendi üzerinizde kontrol sahip olacağınızı, kendinize ait bir odanızın olduğu şekilde yani 'yerli' olarak yaşamanızı. Orada, sanat mı bilim mi, teknoloji mi, şirket yönetmek mi veya yatak altlarını silmek mi, hangi konuda iyiyşeniz onu yapmanız ve kadın olduğunuz için yaptığınızın ikinci sınıf olduğunu söyleyenlere umarım, cehenneme kadar yolları olduğunu söylersiniz ve umarım bu arada eşit işe eşit ücret alırsınız.

Umarım ne hükmetme ne de hükmedilme gereksinimi duymadan yaşarsınız. Umarım hiçbir zaman kurban olmasınız ve aynı zamanda da başkalarının üzerinde iktidar da kurmazsınız. Başarısız olduğunuzda ve yenildinizde ve aç çekerken ve karantlıkta kayan umarım savaşacak ve kazanılacak savaşların olmadığı, ama geleceğin barındırın, yaşamış olduğunuz kendi ülkenizdeki karantlık hatırlarsınız. Köklerimiz karantlıkta; dünya ülkesiz. Kutsanmak için nedene çevremize ve aşagılara bakmak yerine yukarılara bakıyoruz? Ne umuyoruz? Umdüğümüz şey casus uydurur ve silahlarla dolu gökyüzünde değil aşagılarda dünyada. Yukarıdan değil aşagıdan. Köklerimiz gözleri kör eden ışıktan değil, insan denen varlığın ruhunu oluşturduğu besleyici karantlıkta.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Çeviren: Olcay Bingöl

FANTAZYANIN ECESİ:

Ursula K Le Guin

SEVİN OKYAY

Ursula K(roeber) Le Guin, en sevdiğim yazarlardan biridir. Sadece fantastik âlemin ecesi olduğu için değil; aynı zamanda bir şair ve farklı türlerde yazan iyi bir yazar olduğu için. Belki biraz da Yerdeniz Üçlemesinin kahramanı Ged nedeniyle...

Rowling ile Le Guin'in bir okul çatışmasını hatırlıyorum. Harry Potter çıkıp da emsalsiz bir ilgiyle karşılanınca, Le Guin, biraz da sitemkâr bir edayla, bir büyücü okulunun niye bu kadar ilgi çektiğini anlayamadığını söylemiş ve kendisinin bu işi daha 1960'lı yıllarda yaptığını eklemişti. Neden Roke aynı derecede ilgi görmüyordu? Naçiz kanaatime göre, okullar da, hitap ettikleri kitle de farklı olduğundan herhalde. Yoksa Miss Le Guin'in okulundan şüphe etmek aklımızın ucundan geçmez. Üstelik Le Guin Roke Büyücüler Okulu'nu yarattığında, Rowling henüz 3 yaşındaymış.

Harry Potter çevirmeni olduğumuz için biz doğrudan doğruya Harry tarafı sayıyoruz. Oysa Ursula K(roeber) Le Guin, en sevdiğim yazarlardan biridir. Sadece fantastik âlemin ecesi olduğu için değil; aynı zamanda bir şair ve farklı türlerde yazan iyi bir yazar ve yetkin bir çevirmen olduğu için. Büyücüsü Ged de fantastik edebiyatın en sevdiğim karakteridir. Onu birer geriden Philip Hoffman'ın "His Dark Materials" üçlemesinin ikinci ve üçüncü kitaplarında yer alan küçük Will izler. Ama "Yerdeniz" kitaplarının kahramanı Ged, olağanüstü yetleriyle, kusurları ve eksikleriyle, ikincil karakterlerini bile unutulmaz hale getirmiş Le Guin'in en başarılı yaratısıdır.

Bilen bilir, Yerdeniz, adalarından oluşan bir diyardır. Fevkalade güçlü büyücüler vardır. Bütün adalardan gelen yetenekli çocuklar Roke Okulu'nda eğitilir. Ursula K. Le Guin, ayırıcı Rowling'in ilk kitabını okumuş ve beğenmemiştir (bu konuda farklı fikirlerimiz var). Kendisi "Yerdeniz" kitaplarını yazmaya, bir yayımcının ondan "11 yaşın üzerindeki" için bir fantasti yazmasını isteyişle başlamış. Önce çocuklar için yazamayacağı düşünmüş, sonra eve gidip bir kere daha

Rowling ile Le Guin'in bir okul çatışmasını hatırlıyorum. Harry Potter çıkıp da emsalsiz bir ilgiyle karşılanınca, Le Guin, biraz da sitemkâr bir edayla...

düşünmüş: Çocuklar... Erkek çocuklar... Bir erkek çocuk beyaz sakallı biri olup büyü de yapmayı nasıl öğrenir?

Yerdeniz ve Ged'in başlangıcı

Yazar, Tolkien'in Orta Dünyası'yla aşık atacak ayrıntıda ve mükemmellikte bir diziye böyle başlamış işte. Ged'in maceraları da böyle başlamış. Büyücülerle ünlü Cont adasında anasız büyümüş, Dunny adlı huysuz bir küçük oğlandan Çevik Atmaca'ya, Başbüyücü'ye giden yolda ve sonrasında izlediğimiz Ged. Sadece kendi gördüğü dünyaları görmek ve yazmak isteyen bir yazar için, eşsiz bir dünya yaratmak büyük başarı olsa gerek. Kendisi hiçbir şeyle tatmin olmasa ve daima eksikleri tamamlamak istese de, en azından yarattığı dünyalardan Yerdeniz, kaç yaşında okumuş olursak olalım, bizler için eşsizdir. Ejdheraları bile başka ejdheralardan farklıdır.

Her türden çok sayıda kitabı ile çeşitli kitlelerden hayranları olan Ursula K. Le Guin, en çok altı ciltlik "Yerdeniz Üçlemesi" ile ((Yerdeniz Büyücüsü, Atuan Mezarları, En Uzak Sahil, Tehanu, Yerdeniz Öyküleri, Öteki Rüzgâr) tanınır sanıyorum. Hatta kitap, Notos'un Alternatif 100 Temel Eser Listesi'nin 79'uncu sırasında yer almıştı. Listedeki yazarların sadece 13'ü o sıralar hayattadır ama zaten hayattayken az sayıda yaşayan yazarın yer aldığı listelere rahatlıkla girmek de yazarın bir başka özelliği idi.

Ursula K(roeber) Le Guin 1929 yılında Berkeley, California'da doğdu, orada büyüdü. Babası antropolog Alfred Kroeber, annesi de Ishi'nin yazarı Theodora Kroeber'di. Kendisine Amerikan Batı'sının bir yazarı gözüyle bakardı. Anne-babası onun yazarlık çalışmalarını hep teşvik etmişti. 1953'te Paris'te, tarihçi Charles A. Le Guin'le evlendi. Kocasının yazı yazma hakkını hiç sorgulamadı. "Kocalarda ender bulunan bir haslet," diyor Le Guin. "Genç yazarlara öğüdüm; para sahibi biriyle evlenemiyorsanız,

hiç değilse yeteneklerinizi kıskanacak biryle de evlenmeyin." Le Guin, sanatın bir şöret yarışması olduğunu düşünen yazarlardan uzak dururdu.

Red Mektubu

Yazmayı seviyordu ama satma konusunda bir sorunu vardı. "O sıralardaki bütün (satılmayan) romanlarım çağdaş Amerika hakkındadır, Orsinia'da geçen bir tanesi hariç. Onu yazmaya 1952'de başladım. Avrupa'da 1820'lerde resit olan ve 1830 devrimlerinde kalpleri kırılan kuşakla ilgiliydi."

Ama hiç hoş karşılamadığı geri çevirmeler devam. Örneğin hâlâ sakladığı bir red mektubu... Söz konusu kitap, kısa süre önce 40'ıncı yıl dönümü şerefine yeniden basılan "The Left Hand of Darkness / Karanlığın Sol Eli" "Çok iyi kalpli bir insan olduğum için," diyor, "Editörün ve yayınevinin adını vermiyorum. Ama mektuptan söz ediyorum ki, kısa süre önce red mektubu almış olanlar neşelensin. Sıkın dişinizi!"

Meçhul yayınevi, Ursula K. Le Guin'in çok iyi yazdığını düşündüğü halde, romanı yayınlamayacaklarını söylemiş. Referans ve bilgi ayrıntıları, aradaki efsaneler her şeyi birbirine karıştırırmış. Hikâyede, aksiyonun umutsuzca çıkmaza girdiğini ve kitabın okunmaz hale geldiğini söyleyip, metni iade ediyorlar. Neyse ki sonradan kitabı basmayı kabul eden bir yayınevi çıktı. "Karanlığın Sol Eli" de bilimkurgunun en önemli iki ödülü olan Hugo ve Nebula'yı aldı. Yani, sahiden de reddedildim diye kalarak bağlatmaya sebep yok.

Le Guin, düzyazıya da hakim, şiire de. Gerçekçi kurgu, bilim-kurgu, fantastik, küçük çocuklar için kitaplar, genç yetişkinler için kitaplar, senaryo, deneme vb. yazıyor. Basılmış 7 şiir kitabı, 22 romanı, 100'den fazla kısa hikâyesi var; 12 de çocuk kitabı. En beğenilen kitaplarının çoğu, kitapçı raflarından hiç eksik kalmadı, bazıları kırk yılı aşkın süreyle. "Yerdeniz" in altı kitabı A.B.D. ve Britanya'da milyonlarca sattı. İlk önemli bilimkurgu kitabı "Karanlığın Sol Eli" (hani editörün beğenmediği), kendi alanında çağ açıcı bir kitap sayılır. Çocuk kitaplarının arasında en beğenileni dört kitaplık "Kanatlı Kediler Masalı" (Catwings) dizisidir, Emma Tekir ile kanatlı dört yavrusunun maceralarını anlatır. Dört yavruya dört kitap... Kedi severlere kedi masalları, üstelik de Ursula K. Le Guin imzalı!

Kendisine büyük saygı duymama yol açan bir başarısı daha var ki, çevirmen olarak yazmaktan kendimi alamıyorum. Le Guin, Lao Tzu ya da Laozi'nin Tao Te Ching'inin çevirisi üzerinde kırk yıl çalışmış ve büyük övgü almıştı. Felsefe Taoizmin kurucusu olarak bilinen Laozi'nin Konfüçyus'un çağdaşı olduğu yönünde de, gerçekte ne zaman yaşadığı ya da kitabı onun yazıp yazmadığı konusunda rivayet muhtelif. Çin kültürünün

Kendisi hiçbir şeyle tatmin olmasa ve daima eksikleri tamamlamak istese de, en azından yarattığı dünyalardan Yerdeniz, kaç yaşında okuması olursak olalım, bizler için eşsizdir. Ejderhaları bile başka ejderhalardan farklıdır.

merkezindeki isimlerden biri olduğuna ise hiç şüphe yok. Tang hanedanının imparatorları gibi, günümüzde Li soyadını taşıyanlar da ataları olarak onu benimsemişler.

LeGuin mi, Le Guin mi?

"Le Guin" soyadını bazen bitişik, bazen ayrı yazılı görmüşsünüzdür belki. Basit bir nedeni var: Ursula Kroeber, tezi için araştırma yapmak üzere Fransa'ya giderken, vapurda, Fransız Devrimi üzerine tez yazmak için kendisi gibi Fransa yolcusu olmuş tarihçi Charles Le Guin ile tanıştı. Hemen yakınlaştılar. Mizah anlayışları aynıydı, benzer kitapları seviyorlardı. Paris'te birlikte operaya ve Louvre Müzesi'ne gittiler. İki haftada nişanlanmışlardı. Evlenme izni için başvurduklarıda kendini beğenmiş bir bürokrat Charles'a, bir Breton adı olan soyadının yazılışının yanlış olduğunu söyledi. Le ile Guin arasında boşluk gerekiyordu. 1953'te Paris'te evlenince, ikisi de aynı soyadını aldı: Le Guin.

Bu evlilik sayesinde yaşamayı da yazmak kadar sevmesi mümkün oldu. "Üç çocuk büyüttükten yazmaya çalışmak çetin iş ama kocam bunu sonuna kadar benimle paylaştı ve her şey yoluna girdi. Le Guinler'in Kuralı: Bir kişi iki tane tam zamanlı iş yapamaz, ama iki kişi üç tane tam zamanlı iş yapabilir, eğer dürtüğe paylaşıyorlarsa. Yazmak için fildişi kule gerektiği, bebeğin olursa kitabın olamayacağı, sanatçıların hayatın pişirlerinden bağışık olduğu iddiaları, saçmalık tan başka şey değil."

Genç yazarlara başka öğütleri de var. "The Complete Orsinia" için kaleme aldığı giriş

yazısının bir bölümünde "Bazı yönlerden 1640 Paris'inde veya 1812 Moskova'sında (... kendimi) 1948 Massachusetts'te'ne göre daha çok evdeymişim gibi hissediyordum," diyor. "Sonunda Avrupa'nın benden başka kimsenin bulunmadığı bir parçası hakkında yazarak bu yabancılıktan sıyrılabilceğimi fark ettim". Burası, Orta Avrupa'da önemli bir ülke olmalıydı. "Hitler'in mahvettiği ve Stalin'in mahvetmeye devam ettiği ülkelerin biri." Sonunda buldu anavatanı Orsinia / Orsinia'yı. Romanını yazdı, Alfred Knopf'a gönderdi. Onun nazik geri çevirmesinde de "bir nevi beğenme" olarak kabul etti.

"O sıralardaki bütün (satılmayan) romanlarım çağdaş Amerika hakkındadır, Orsinia'da geçen bir tanesi hariç. Onu yazmaya 1952'de başladım. Çeşitli revizyonlarda ismi "Malafrena" ya da "The Necessary Passion" dı (Gerekli Tutku). Avrupa'da 1820'lerde resit olan ve 1830 devrimlerinde kalpleri kırılan kuşakla ilgiliydi."

Ursula K. Le Guin, 88 yaşında kendini daha gençmiş gibi göstermeye de hiç meraklı olmadığını söylüyor. "Doksan yaşındaysam da kırk beş olduğuma inanıyorsam, küvetten çıkacağım diye perişan olurum," diyor. Değil uçakla davet edildiği kültür-sanat etkinliklerine gitmek, kocası ve üç çocuğuyla yıllardır 'memleket' edindiği Portland'da bir yerlere bile gitmek istemiyor. Ama, ödül almaya bile gittiğinde, haksızlıklara, açgözlülüğe, ayrımcılığa karşı çıkmaktan geri kalmıyor. Amazon, Google gibi devlere karşı bile, sözünü sakınmadan fikirlerini söylüyor. Doğrusu, "mülksüzler" ya da "dispossessed" kelimelerini her gördüğümde ismi beynimde çınlayan birinden de ancak bu beklenebilirdi.

Genç yaşında almaya başladığı ödüller, bizce hâlâ Le Guin'e arkadaşlık ediyor. İlk Hugo ve Nebula ödülleri, on yıllar boyu özmuş olan bir ayrımlı biraz hafletmiş, 'edebi' bir yazar olduğunun, böyle kalıcı ediliğinin ilk işaretlerini vermişti. Elli yıldan fazladır oturdugu evinde kimi ödülleri tavanarasında. Ama 1970'te aldığı ilk Hugo ödülü, holden mutfaka giderken fazla dikkati çekmeden sergilenmiş.

Noktayı, kediyi koyalım. Bir söyleşide yeni kedisinin, hâlâ kucaka oturmaya alışmadığını söylüyordu. Son blogunda da gene kedisinden söz ediyordu, Pard'dan.

Siyah-beyaz, mesafeli bir arkadaş. Le Guin'un çalışması masasında, bilgisayarı ile birlikte kullandığı bir 'timer' var. H.C. Wells'inki gibi değilmiş ama işini görüyormuş. Pard, önce çığır tırları yüzünden içinde böcek var sanmış. Sonra bir müddet her kedigibi bu kutuya girmeye kalkmış. Nihayet gerçek işlevini keşfetmiş. Üstünde yatablarıyor (kol-bacak aşağı sarksa da) ve hep sıcak. Bir kedi daha ne ister?

#Kaygıyıdağıldayanışmayıbulaştırın

ARZU ERKAN YÜCE

Medya ve sosyal medya, gerek ulusal gerekse uluslararası nitelikteki platform ve resmi kurumlarca,

afet, kriz vb. acil durumlarda, bilginin zamanında ve kolektif olarak aktarılması için yoğun olarak kullanılagelse de, Covid-19 pandemisinde bu neredeyse günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline geldi.

Pandeminin getirdiği yeni yaşam düzenine uyum süreci, hepimizin günlük rutinlerini ve alışkanlıklarını değiştirdi. Eve kapanma dönemlerinde en yoğun halini yaşadığımız üzere; bilgi almak, eğitimlerimizi, işlerimizi sürdürmek ve sosyalleşmek için, medya ve sosyal medyayı daha fazla kullanmaya başladık. Dünya genelinde bilim insanları ve sağlık çalışanları da, kişisel sosyal medya hesaplarından bilimsel ve tıbbi bilgileri aktarmaya, sosyal medyayı, alışlagelmışin dışında, bilimsel tartışmalar yaptıkları, yarı akademik birer platform olarak kullanmaya başladılar. Bu, başlangıçta oldukça yararlı ve anlamlı iken, birbirinden farklı görüşlerin, bilimsel olmayan ve bu amaçla kullanım için türlü kısıtlılıkları ve sınırları olan sosyal medyada tartışılması sorunu hale geldi. İçerikler ve üslup, "sağlıklı" bilgiyi kitlelere hızla ulaştırmak yerine, bireylerde kafa karışıklığı, şüphecilik, güvensizlik ve kaygıyı doğurmaya başladı. *Sahte bilim* üreticiler, çıkar odaklı yanlış bilgi yayıncıları ve komplo teorisyenlerinin ürettikleri ve yaygınlaştırdıkları safsatalar, sağlıklı bilgiye erişmek isteyen haklı endişe içindeki insanların paylaşımlarıyla bir araya gelince, tehlikeli bir bilgi kirliliği ile karşı karşıya kaldık. Hiç beklenmeyecek insanlar arasında gerçekleşen diyaloglarda, bazı görüşlere karşı çıkmak, eleştirmek ya da fikirleri çürütmek için kullanılan üslup, yerini gittide sokak kavgasına, hedef gösterme ve nefret söylemlerine bıraktı. Dahası bu davranış, diğer sosyal medya kullanıcıları tarafından da kopyalanarak hızla benimsendi, genel geçer hale geldi.

Gelinen noktada, Dünya Sağlık Örgütü'nün de resmi web sitesinde paylaştığı üzere, sadece bir virüs salgını ile değil, aynı zamanda, bilgilendirici ve destekleyici içerikleri gölgede bırakan, toplumları kaos ve karamsarlığa sürükleyebilecek bilgilerin denetimsizce yayıldığı, kitleleri olumsuz yönde etkileyen bir "infodemi" ile de karşı karşıyayız. Infodemi; içeriği doğru olsun olmasın, yeni koronavirüs ile ilişkili olağanüstü yoğunlukta "bilgilendirme salgını"nı tanımlamak için kullanılan bir kavram. Infodemi, özellikle

pandemi gibi durumlarda tanı ve tedavi için hastaneye gitmekten ya da tetkik yaptırmaktan kaçınma; temaslı olduğunu gizleme, karantena ve izolasyon kurallarını ihmal etme, fiyasyon ekiplerinin ziyaretini reddetme, hastaneden kaçma, aç tereddüdü, alkol-madde kullanımında artış, ruhsal sıkıntılarda artış ve toplumsal kutuplaşma ile sonuçlanabilir. Tüm bunların, kişilerin arası ilişkilerde ve işlevsellikte bozulma, kişinin kendisine ve çevresine zarar verme, Covid-19'a yakalanma, başkalarına bulaştırma ya da ölüm ile sonuçlanabileceği çok açık. Nitekim bunun aç örneklerini, bu bilgi kirliliklerinden etkilenecek aşırı olmamayı tercih eden kişilerin, temas ettikleri kişilerin ya da kendilerini tedavi eden viral yük altındaki

sağlıkçıların Covid-19'a yakalanarak ağır biçimde hastalanmaları ya da ölmeleri ile görüyoruz.

Pandeminin ülkemizde hala bir türlü kontrol altına alınamaması ve toplumsal bağışıklık sağlayacak aşılama oranlarına ulaşamamızın nedenlerinden biri, kuşkusuz bu infodemi. Bu koşullarda, infodemi ile mücadele etmeden pandemiyi sonlandırmak pek de mümkün görünmüyor. Pekki, sosyal medya kullanıcıları olarak bizlerin bu infodemiye nasıl bir etkisi/katkısı var? Pandemi dönemlerinde yapılan araştırmalarda kitle iletişim araçları (televizyon, radyo, gazeteler, sosyal medya, reklam panoları vb.) ile bulaşıcı hastalıklar arasında karmaşık bir ilişki bulunduğu görülüyor. Medyanın sağduyulu,

Paylaşımlarımız ve tutumlarımız, bireysel ve toplumsal değer yargılarını, tutumları, görüş ve eğilimleri etki gücümüz ölçüsünde şekillendirirken, kültürü yeniden üretiyor ve yaygınlaştırıyor.

bilinçli, ölçülü ve doğru kullanılması halinde halk sağlığının korunması ve sürdürülmesinde oldukça etkili araçlardan biri olabileceği belirtiliyor. Özellikle internet temelli sosyal medya platformlarının bireyler üzerinde daha fazla etkili olduğu gösterilmiş. Alanında otorite ve güvenilir kaynaklara dayalı iletiler, diğer kaynaklara dayalı iletilerden hem nitelik ve hem de nicelik bakımından çok daha etkili bulunmuş. Sosyal medyanın kamuoyu bilinci oluşturmada ve hastalıkların gözlenen etkilerini azaltmada önemli bir rol oynadığı gözlemlenirken, medyanın bulaşıcı hastalıkların kontrolünde önemli yeri olduğu ve bireylerde davranış değişikliklerinin ortaya çıkmasında güdüleyici olabildiği belirlenmiş. Medyanın, geniş nüfuslar üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak olumlu değişiklikler meydana getirebileceği ve özellikle de sağlıklı ilgili davranışlardaki olumsuz değişiklikleri önleyebileceği öne sürülüyor.

Hal böyleyken, özellikle kriz dönemlerinde toplumun ruh ve genel sağlığının gözetilmesi, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi ve sürecin yönetimine uyum sağlanması açısından paylaşımlarımızın sorumluluğu gün geçtikçe artıyor. Medyanın yalnızca bir iletişim aracı olarak kalmadığını, toplumu şekillendirme, duyarısızlaştırma, saldırganlığı uyarma ve risk almayı teşvik etme özelliğini bilmek önemli. Paylaşımlarımız ve tutumlarımız, bireysel ve toplumsal değer yargılarını, tutumları, görüş ve eğilimleri etki gücümüz ölçüsünde şekillendirirken, kültürü yeniden üretiyor ve yaygınlaştırıyor. Sosyal medyadaki paylaşım yaparken "yurttaş gazeteci" olduğumuzu bilmek, belki de en önemli adım. Tıpkı profesyonel haberçiler gibi bizleri de bağlayan etik kurallar ve yasalar var ve bunlar bugüne kadar bize hiçbir yerde öğretilmemiş olsalar da bunlardan sorumluyuz.

Medya ve sosyal medyadaki paylaşımlarımızdan önce ve sonra kendimizi aşağıdaki soruları sorarak başlayabiliriz:

- İlerikilerim güvenilir kaynaklardan oluştuğundan emin miyim?
- Yanlış/eksik bilgilendirme ve aşırıktan uzak duruyorum mu?
- İlerikilerim okuma ve anlaşılma açısından sade ve basit mi?
- Görsel seçiminde titiz davranıyorum mu?
- Bireylerin ve toplumun ruh sağlığını gözetiyorum mu? İyi örnek oluyorum mu?
- Umutsuzluk veya sahte umut verecek yayınlardan kaçınıyorum mu?
- Komplo teorileri, histeri, nefret, yalan habere karşı temkinli miyim?
- Komplo teorileri ya da korkutucu hareket edenler için aşırı ilacı dilden yeterince kaçınıyorum mu?
- Sansasyonel dil kullanımından yeterince kaçınıyorum mu?
- Sansasyon içeren haberlerin kamu ya da birey yararına olmayacak biçimde

yaygınlaştırılmasından kaçınıyorum mu?

- Bu paylaşımlara yorum yazarak ya da alıntılar yaparak etkileşim almalarımı sağlamamaya yeterince özen gösteriyorum mu?
- Spekülasyon yapmamaya, görüşüne başvurduğum uzmanlara spekülatif projeksiyonları yaptırmamaya dikkat ediyorum mu?
- Bir den fazla (gerçek) uzman görüşüne başvuruyorum mu?
- Takip edenlere mevcut durumda yapabileceklerine ilişkin özgün bilgiler sağlıyorum mu?
- Takip edenleri Dünya Sağlık Örgütü, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Psikiyatri Derneği vb. resmi kaynaklara yönlendiriyorum mu?
- Haber öykülerimde araştırmaları ele alırken titiz ve dikkatli miyim?
- Sınırlı toplumlarda yayılan söylentiye haberleştirirken yeterince dikkat ediyorum mu?
- Veri boşlukları doldurma konusunda sorumlu gazetecilik sergiliyorum mu?
- Haber içeriklerinde haritalama gibi veri görselleştirme ve tasarım gerektiren unsurları dikkatli ve doğru bir şekilde yapılandırıyorum mu?
- Daha sonradan hatalı bilgi olduğu ortaya çıkan ya da yanlış anlaşıldığını fark ettiğim paylaşımları gerekli açıklamaları yaparak güncelliyorum mu?
- Bilginin doğruluğunu kontrol eden sosyal medya hesapları ve siteleri takip ediyorum, gerekirse doğrulama için destek istiyorum mu?
- Medya ve sosyal medya okur-yazarlığı, haberçilik etisi ve sorumluluğu konusunda hazırlanan kılavuz ve eğitimler ile bilgilerimi güncelliyorum mu?
- Covid-19 pandemisinin yakın ve uzak gelecekte, doğrudan veya dolaylı psikolojik ve sosyal etkilerinin olacağını, ruhsal sağlığımızı doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyebileceğini öngörme zor değil. Bunu hem kendimiz hem de diğer insanlar için en az hasarlı hale getirmek, ortak çabamızla mümkün. 10 Ekim Dünya Ruh Sağlığı Günü'nün bu yılki temasına; "Herkes için ruh sağlığına erişim" vurgusu ile "haydi bunu gerçeğe dönüştürelim": Temiz birer iletişim, **kaygıyı değil dayanışmayı buluşturalım!**

Kaynakça:

- <https://www.tgc.org.tr/bildirgeler/t%C3%B8Crkiye-gazetecilik-hak-ve-sorumluluk-bildirgesi.html>
- https://ttb.org.tr/kutuphane/covid19-rapor_6.pdf
- <https://bianet.org/bianet/saglik/220516-koronavirus-covid-19-krizi-ve-medya>
- <https://psikiyatri.org.tr/2176/turkiye-psikiyatri-dernegi-bilgilendiriyor-kaygii-degil-dayanisma-bulusturur>
- <https://psikiyatri.org.tr/1384/ttb-ve-tpd-basin-aciklamasi-medya-ve-psikiyatri>

GÜL ÇETİN

"Ayucunu yalamak" deyimini "Beklediğin olmadı: umduğunu bulamadın" anlamındadır.

Karşınızda: bu deyimlin hikayesi:

Eskiden kadınlar hamilelik ve emzirme döneminde canlarını çektikleri ya da erdilerde birseye ulaşamadıklarında sütlüklerinin kileceğine inanıyorlardı. Aynı durum çocukları içinde bir versiyon uvar. Çocukları nıncıların birseye çıktığında verilemezse çocuğunun bir yerlerini sütlüklerine inanmış. Bu inanışların hala sürdüğünü, kendim de uyguladığımı itiraf etmeliyim. Her iki durumda da edirimlenişe yakın bir korku nedeniyle edilemezse, sağ ayağını yalayarak sanki ondan tane alıyormuş gibi hayal ederek nefeslerini köreltilmiş. Ayucunu yalamak deyiminin hikayesinin doğadan insana taşındığına da inanılır. Aylar kırsıyusuna yattıklarında, vücutlarındaki yağları yakarak, hareketiz olarak uyurlar. Kış uykusundan çok aç uyanan ayların ilk yaptıkları şey bilimbakalmıdır. Evet, ayların yalırları! Hiçbir şekilde emmeyecek de olsalar yalınca kendilerini tatmin etmekte adına avuçları yalırlar. Acaba bizler de onlardan gözleniyerek bunu öğrendik ve sonrasında da deyim haline getirmiş olabilir miyiz?

GÜL BATHMANOĞLU ÇETİN

EVİRİM KURAN

Ne yapayım diyene de ki...

Feridüddin Attar 12. yüzyıldan İran'ın Nişapur kentinde doğmuş kıymetli bir mutasavvıftır. Attar, bir süredir elimden düşemediğim eseri Mantı'kut-Tayr'da kuşları konuşturur.

Kuşlar ülkesinin bütün kuşları Hüthüt'ün kılavuzluğunda Kaf Dağı'nın ardındaki padişahları Simurg'u bulabilmek için yola revan olurlar. Yolculuk uzun ve zordur. İsteği ve sebâtı az olanlar, hem Simurg'u görmek isterler, hem de mazeretler üretmeye başlarlar. Önce Bülbül havluyu atar; "Ben Gül'süz ne yaparım?" der. Papağan "Bu yolculuk tüylerimi soldurur," der; gevşer. Kartal, kibrinden vazgeçemez; "Ben yüksekte uçan kuşum, her kuşla bir olamam!" der. Baykuş viraneliklerinin hasretine dayanamaz. Balıkçıl kuş ise bataklığından vazgeçemez!

Hüthüt bıkıp usanmadan kuşları ikna etmeye çalışır ve onlara önlerinde aşmaları gereken "yedi vadi" bulunduğunu söyler. Bu yedi vadiyi aşip Simurg'a ulaşabileceklerdir: İstek, aşk, marifet, istigna, tevhit, hayret ve yokluk vadileri. Her vadi yeni yeni ayrılıklara, yeni yeni dökülmelere neden olur. Yüreklerdeki direnç bir bir erir. Yüzbinlerce kuştan ancak otuz tanesi bu vadileri geçer.

Uzun zamandır Simurg yolundaki vadileri düşünüyorum. Bu sıralar altıncı vadiye, yani hayret vadişinde takıldım. En çetin vadi imiş altıncı vadi. Hayrete düşmüş yolcu bu

makama varınca şaşkınlığa düşer, yolunu yitirir diyor Attar ve o bölümde aklımdan çıkaramadığım şu sözçükleri paylaşıyor: "Ne yapayım diyene de ki: 'Bir şey yapma, şimdiye kadar hep sen yaptın.'"

Kendini bildi bileli insanları kafasında "söyleyenler" ve "yapanlar" olarak ayırmış biri için Hüthüt'ün çağırısını sindirmek güç. Yapmayanların yerine de yapmayı görev bilmiş biri için "şimdiye kadar hep sen yaptın" mesajı bir tokat şiddetinde. Ömrünü kariyer yapmak, toplantı yapmak, bütçe yapmak, plan yapmak, bavul yapmak, yardım yapmak, dişi kuş olarak yuvayı yapmak, çocuk yapmak, gerekeni yapmak, yakışanı yapmak, anlamamış gibi yapmak, canı acımamış gibi yapmak, yeniden yapmaklarla geçirmiş biri için bir şey yapmamak ürkütücü.

Kıymet verdiğim bir büyüğüm bir vakitler "haddini aşan bir eylemlilik" halinde olduğumu söylemişti. Uzun süre ne demek istediğini anlamadım. Psikoloji bilimi eylemliliği bireyin yaşamı için sorumluluk alması şeklinde tanımlıyor. Eylemlilik içinde olanların -yani yapanların- yaşamları ile ilgili kararları kontrol edebilme ve bu kararların

sorumluluğunu alma konusunda inançları ve yaşadıkları engellerle baş etmeye dair güvenleri var. Bu gözlikle bakıldığında eylemlilik ne güzel bir yetkinlik. Dünyanın düşünceleri değil hareketi alkışladığına

inandığımdan yaş aldıkça eylemliliğime daha çok sarıldım. Bir sabah uyandığımda bütün

Yapmayanların yerine de yapmayı görev bilmiş biri için "şimdiye kadar hep sen yaptın" mesajı bir tokat şiddetinde.

"yapmak"ların bedelinin yüksek bir tutarla tarafıma fatura edildiğini gördüm. Oysa hiçbir ilişkimde muhasebe defteri tutmamıştım. Eylemlilikte had aşımı neymiş anladım.

Bir Zen şiiri şöyle der: "Bir şey yapmadan sessizce otur; bahar gelir ve otlar kendiliklerinden büyür."

Ömrümün kırk beşinci güzünde baharın gelmesini beklerken otların kendiliklerinden büyüdüğünü görmek istiyordum. Havlu atan bülbülleri, gevşek papağanları, kibirli kartalları, dayanaksız baykuşları, bataklık sevdalı balıkçılları bulduğum yerde bıraktım. Cennete gideyim ama ölmeyeyim diyenlerle vedalaştım. Simurg'u aramaya devam ediyorum. Bulur muyum bilmiyorum ama bulanların arayanlar olduğunu biliyorum. Mazeretçi kuşlar görünmez kafeslerinde kalsınlar; bir gün uçabilirler mi bilmiyorum ama bana bir Hüthüt yeter, biliyorum.

NURAN TAŞHAN

Hesap defteri

Sonbahar geldi. Şehir yine yazdan çıkmış ve yeni kararlar almış insanlarla doldu. "Bundan sonra ikinci bir şans veririm ne olayım" diye yemin edenler. "Bu kadar inat etmeye gerek yok, biraz daha esnek olayım" diye düşünenler. Herkes döndü. Tüm yaz aklımızın balonlarını gökyüzüne saldık. Rüzgâr diniyor ve artık balonlar yere iniyor. Şimdi eski sahibini bulmaları mümkün değil. Herkes Aralık ayına kadar yeni kararlar ile devam edecek. Bu döngü hiç bitmeyecek. Hep geçmiş ve gelecek arasında, bir gelir gider defteri tutacak elimiz. Ne verdim, ne aldım, ne veririm ne alırım.

Güzle bir şarkıya denk geldik, kimin bestesiymiş araştırıp spotify listemize ekledik hızlıca. Hep dinleyebilielim, her canımızı çektiğinde ama hep ve listedeki 6789 parçanın içine onu da attık. Karar aldık. Rüzgâr esti, alışıladık çünkü şehirler hep sıcak, sert ve öfkeli. Oysa sahiller ılık. Yaştırıcı ve güzel kokuyor. İçimize çekti. Kısacık bir an. Sonra zihnimizin peşinden tipış tipış yürüyüp şehirde böyle esen tepeler listesi çıkardık. Ormanları bulduk, adalar geldi aklımıza bir alternatif, ada vapuru kış saatlerini kontrol ettik, o gazla iki saat için bile adaya gidilebileceğine ikna olduk. Ve hızlıca içimiz sıkıldı. Tüh keşke eskiden fark etseydim bu rüzgârı. Daha çok gitseydim adaya, daha çok yürüseydim ormanda. Üşenmeseydim. Notlar aldık hemen. O zaman şehre döner dönmez ilk Cumartesi adaya gideceğiz. Her pazar Belgrad Ormanı'na. Ve her sabah erken kalkılacak, işe gitmeden yürüyüş yapılacak. Tamam mı?

İşte tam bunları planlarken rüzgâr yüzünü yalayıp geçti bile. Sen apar topar havlunu toplayıp, duşunu almaya gittin, muhteşem yaz akşamlarına karışmak için kıyafetlerini seçtin. Uykusuz kaldın tatil boyunca. Isırtla ve aklın karışarak eğlendin. Sarhoş oldun, gece denize girmek istedin. Öpüşmek istedin. Biraz daha içip belki de ay ışığında sevişmek. Heveslendin, nasıl olacak diye. Hop tatil bitti. Şehirden uzaklaşıp yıllık

hesaplaşmaya çevirdiğin o çok kıymetli "14 iş günün" bayatlamış, umursanmamış ve tadı çıkarılmamış bir yıllık izin numunesi olarak bitti sonunda. Bu Ekim ne fenadır. Hep alaysı bir gülümsemeyle bizi bekler. İçimizi yeniden bir düzenleyelim diye umar. Hele içtik mi... Hafif çakırkeyif bir cesaret yerleşince pembe pembe.

Doğruluk mu cesaret mi?

- Doğruluk.
- Peki, o zaman soruyorum bu tatil dönüğü ne kararlar aldın?
- Kendime daha çok vakit ayır...
- Tamam sus. Devamını getirme.
- Doğruluk mu cesaret mi?
- Cesaret
- Git şu karış masadakilere birasını iç.

Ne kolay oluyor böyle insanın kendini cesur hissetmesi.

Bu kadar çok mu istiyorsun yaşamın hakkını vermek? O zaman duy etrafında o an olup biteni, hayatın bütün seslerini. Ayrın taşı mesela, çok yoruldun insanlar. Su taşı. Yangın yerine koş. Bağır, küfret, seviş, sana bahşedilen hayatın içine dâhil ol. Telefonla fidan bağış tuşlamadan önce bir ağaç bul yüzünü bildirgin, yıllardır baktığın; bana ağacı anlat desem hemen ondan bahsedeceğin mesela. Bırak kaçırıklarınla hesaplaşmayı, Ocak ayı için yeni kararlar biriktirmeyi. Bir olduğun neyse rahat ol, bu kararları almana, sonra da bunları yerine getiremeyecek için işe yetersizlik hissetmene gerek yok. Bir bak gözünü sevdiğim, yaşadığın anın içinde misin, dışında mı?

Kendi odanın kapısını tiktılarak mı giriyorsun içine ve bir misafir gibi kanepenin ucunda, sırtını mindere dayayamadan mı bekliyorsun yaşamayı? Öyle misafirlik kuralarını ihlal etmeden, gizli saklı karıştırarak çekmeceleri, sofrana umduğunu değil bulduğunu koysunlar diye mi bekliyorsun? Hem de kendi sofrana.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteoy.org>

SAMA BADA

HAYDAR ERGÜLEN

"ÇAMŞİHI'NDAN ÂŞIK GELMİŞ": Mahmut Erdal

The *Lighthouse* (Deniz Feneri) filmi izledim, yönetmeni Robert Eggers. İki başrolen biri de Willem Dafoe. Sanki 100 yıldır müthiş karakterleri başrole hep o taşıyormuş gibidir, gözlerimiz açılmadan önce de o oynuyormuş, gözlerimiz kapandıktan sonra da oynamayı sürdürecekmış gibi bir duygu uyandırıyor. Türkiye'de de Haluk Bilginer tabii, yıllar geçtikçe... Geçmiyor! Çok yaşasınlar, çok oynasınlar, hiç geçmesinler!

Fener Bekçisi Dafoe, yardımcısı genç adamın, onun kadim yalnızlığına bakıp da "Hiç evlenmedin mi?" sorusuna "Ben galiba ışıkla evliyim!" diyor. 'Galiba'yı ışığı yumuşatmak için ben eklemiş olabilirim. Işık ve aşk. İkisi aynı sözcük. Işık, aşkın Arapçası ve aynı zamanda sarmaşık demek. Aşk ve ışık da aynı kökten değil mi? Aşk ışık verir, ışık aşka kılavuzluk eder, hem de aşık olunca insanın aklı, gönlü, kalbi, vakti, günü aydınlanıp ışıklanmaz mı? İnsan tek başına bir şehrayın olmaz mı? Ve dahi bir deniz feneri gibi yeryüzünü, sevenleri aydınlatmak arzusuyla ateşböcekleri gibi yanıp sönmeyi mi?

Aşk hali, yol hali, yeryüzü serüvenimiz de ışıktan ışıga sürer, doğum ışığı, yaşam ışığı, sonrası devrdaim olmak üzere başka bir kapının açılmasıyla bizi kuşatan ışık.

Aklın ışığı, kalbin ışığı, yolun ışığı. Alevilerin yürür kavmi, gezer hali, göçer kolu olan Abdallar, bilinir son büyük abdal Neşet Ertaş'tır, soy yürütürler, yürüttükleri soy da, dünyagörüşü demeyeceğim, tam karşılığı değil, felsefe de değil, yaşambicimi, varlık nedeni olan bir ahlak, bir yol görgüsünden gelir. Bedreddini bir yol ve görgü deyince bundan bir ahlak kavmi olarak Haydariler de Kalenderiler de Babailer de anlaşılır kuşkusuz.

İşkoğulları da gelenekten, gele gele şimdiye geldiler, azalsalar da sesteri gür çıkıyor hala, sözleri anlaşılır, görüleri duru, gözleri ışıklı, yolları da öyle. Hala eski dünyanın türküsünü çalıp çığırmadalar. Dünyanın böyle karanlık, böyle zulüm, böyle kötülük görmediği günlerin soyundan geldikleri belli. Mal da istemiyorlar mülk de, ev de istemiyorlar bark da, hümet, saygı, sevgi, aşk, neşe istiyorlar. Işıklar ya zaten özgürler, özgürlük onların ışığı.

Özgürlük hepimizin ışığı, yolumuzun ışığı. Yolumuzu aydınlatanlar deyince ne çok ışık parlıyor birden, gözümüzü alıyorlar, öyle gözalcı hepsi de. Hangisini söyleyim canım efendim? O ışıklardan birini, Mahmut Erdal'ı söyleyeyim dedim.

Çamşihli, Şahin köyünden, Feyzullah Çınar, Aşık Ali Metin'in de yetiştirdiği aşık

Fotoğraf: Zuhâl Türkrahraman

dıyarından. Arıvan türkülerinin de kaynağı Çamşihli'ymiş, hani "yerden iki taş alıp birbirine vurunca türkü olur" dedikleri yer. Öyle de aşıkların hakkını da yememek gerek! Onlar hangi arzıyla iki taş birbirine vurup nasıl niyaz ettilerse artık, hem birbirinden kıymetli ustalar hem de birbirinden derin, içli, doğru, şaşırtıcı deyişler, türküler çıkmış. Gerçeğe hu, ustalık da, aşk ile bakan göz, söylenen söze, televurulan mızrabı, yürekten kopan avaza da hu!

Mahmut Erdal da ustalarına hürmetini

yerine getirmede, saygı duruşunda kusur etmiyor. Veysel Baba'dan mülhem "Sazım yerden aldın sen bu hüneri?" sorusunun yanıtlarından da belli bu. Çamşihli Aşık Hüseyin, ki onu bir gezgin derviş gibi anlatır, divane gibi. Her aşıkta da derviş makamı yok mudur biraz? Gezinlik ruhlarında, sözlerinde vardır, divane oluşları ise doğustandır. Aşıkların yaşamlarını okuyup dinlerken ne çok yer değiştirmişler dünyada diye düşünürüm. Gamla gezmışler, gönül gezdirmişler, yüce dağ başında yalnız

dolaşmışlar, ama ne kendilerine uzak kalmışlar ne insanlara, ne yurda uzak kalmışlar ne dünyaya, en çok da iyiliğe, adalete, eşitliğe, özgürlüğe ve elbette aşka yakın durmuşlar.

Aşık olan ışık olur. Aşkın ışığı sözlerinden, seslerinden, sazlarından yayılır. Dünya da zaten aşkla dönmüyordur, aşk olmasa dünya kapkara bir boşluktan ibaret olurdu, o karanlığı aydınlatan, ışık tutan da aşkırlardan zaten. Hangi aşkılır mı? Candan seven ve candan geçen aşkılar belkile!

Köye aşk gelmiştir, belli atıyla gelmiştir, Boz Atlı Hızır belki de aşık donuna bürünüp gelmiştir, Hünkârımız Hacı Bektaş Veli nasıl güvercin donuna bürünüp uçtuysa, onun yolundan, göğünden, suyundan gelenler de, soy gerekmez su yeter, gönlüyle gelmiştir, Davut Suları gelmiştir, koşar gider Mahmut Erdal. Aşkırları yolundan bir candır o.

Malatyalı Fahrî'yi, Zaralı Halil'i dinler gramofondan. Babası onu da yanına katar, trenle Şarkışla'ya giderler, Aşık Ali İzzet Özkan'ı görür, sonra da dooğru Veysele, bir hafta kalar yanında, çalar söyler. Divriği'den dede gelir, Çamşılı'nın aşık.

17 yaşındayken Ankara'ya gider, radyoya, aşkırların bulucusu Ahmet Kutsî Tacer'se; onları halkın huzuruna çıkartır, radyoda Yurttan Sesler programında dinleyicilerle buluşturan da Muzaffer Sarısözen'dir. Mahmut Erdal'ın da elinden tutan odur. Aşık da onu Sıdkı Baba'nın, çok sevdiği türküleriyle ödüllendirir: *"Ha edip ağlamak bana mı düştü?" der: "Narin hasetiyle feryadlar yandı/Hıla fısız ağlamak bana mı düştü?"*

Bu 'kanat alıştırması'ndan aldığı hızla memleketle döner, Divriği'de madende çalışmaya başlar, hani Sivas Gürnüü olan Hasan Hüseyin'in *"Bu demir Divriği dağlarından/Ben söküktüm olan ben söküktüm/Bu namlu Divriği demirinden/Ben döktüm olan ben döktüm"* dediği dağlardaki madenlerde.

Yeniden Ankara'ya radyoya döndüğünde büyük stüdyoda mikro onları indirip kaldırmakta, bir de stüdyoyu temizlemekte görevlendirilir. Halk aşığı olduğu nereden belli olacak? Önce hizmet, sonra olursa şöhret! Hatırlıyorum o yıllarda, 1965, radyoda 'mahallî sanatçı' diye bir tanım vardı, 'mahallî sanatçı' Muharrem Ertaş'tan alınır bir Kirşehir türkü'sü' derdi spiker örneğin, Mahmut Erdal da bu sinava girer ve Neşet Ertaş, Aşık Daimi ile birlikte kazanır. Halkın hakkı! Liyakat. Şimdi olmayan. Üçü de aşık geleneğinin dorukları.

45'liklerin, yani ikililerin moda olduğu yıllar, pek çok plak yayınları, kaset zamanları gelince de Almanya'da 7 kaset çıkarır, Almanya'ya bir pazarı o yıllarda özellikle türkücüler, aşkırlar için. Hemen tüm Alevi-Bektaşî halk ozanları gibi Erdal da aşktan, gönlünden, varlıktan, insan olmandan dem vurur, aşkıllığın bir gereği varsa, sanırım öncelikli olan da budur. Geldiğini yoluyla sürek meydana çıkarmak. Meydana da bu kültürün.

özünü, içini, o birbirinden sırlı, katmanlı deyişlerle sunmak, bir yudum bile olsa dinleyenlerin nasiplenmesini sağlamak.

Sanat sanat işi midir sanat toplum için midir? Sanat hayat içindir deyip ikisini buluşturalım, fakat 20. yüzyıl aşkırları için önce yol gelir, onu havalandırmak, meydana çıkarmak gelir. Alevi-Bektaşî kök türüyle ilgili önyargıların, kötü düşüncelerin biraz olsun kırılmasında en büyük pay bana kalsınla halk ozanlarındandır, Neşet'ten Mahzunî'ye, Veysel'den Ali Ekber Çiçek'e, Arif Sağ'ın Erdal Erzincan'a aşkırların deyişlerinin, türkülerinin rock, pop ve özgün müzik yapanlara da benimsenip söylenmesi bunda özellikle etkilidir. Ali Ekber Çiçek'in "Haydar Haydar"ından Neşet Ertaş'ın "Gönül Dağı"na, Mahzunî'nin "İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım" ve "Yuh Yuh"undan Aşık Daimi'nin "Ne Ağlarsın Daimi Zülfü Siyahım"ına, Arif Sağ'ın "Özde Ben Bir İnsan Olmaya Geldim"ine sevilen, beğenilen, söylenen pek çok eser akıma ilk gelenler.

Mahmut Erdal da andığımız adlar gibi, gençliğinde ustamalı söylerken önce gurbet, ayrılık, kahr, elem vb. insanın, özellikle Anadolu halkının yaşadıkları, çektiikleri acılar, sıkıntılar, dertlerden başlayıp, kendi şarkılarını yapmaya başladığında özüne dönen, yolunu süren aşkırlardan oldu. Doğal olan da buydu, hep öyle olurdu, Erdal için de öyle oldu. Yolu da söyledi, Alevi-Bektaşîlerin hem tümünün savunduğu Cumhuriyet devrimlerini de savundu, karanlığa, gericiğe karşı türküleriyle ışık olmandan geri durmadı. "Bir ülkenin yasasını yazan ne kadar değerli ise, bir ülkenin türküsünü yazan da o kadar değerlidir" dedi. 'Devlet sanatçısı' olarak görüldü Murat Çobanoğlu, Şeref Taşlova gibi aşkırları eleştirmekten çekinmedi. 17 yıl saza elini sürmedi, yazı yazdı, şiir yazdı, kitap yayımladı.

Mahmut Erdal da tüm halk ozanları gibi Tanrıyı insanısa buldu, en kutsal varlığını insan olduğu inancıyla, Tanrı-evren ve insanın bir bütün olduğunu söyledi. "Yakınlardan mısın yakınlardan mısın?" sorusu Madimak katliamından sonra çok soruldu sorulmasına da, önceden de belliydi, sonrasında da yangının dumanı arşa çıktı. "Anadolu" türküsünde *"Anadolulu şu perişan haline/Dilsiz yanda, sessiz yanda, kör yanda/ Zincir vurdu Hızır Paşa koluna/ Abdal yandı, Sultan yandı, Pir yandı"*. Doğru söylüyor Mahmut Erdal, bir yandık, pir yandık! Ruhi Su'yu, Nazım Hikmet'i, hani *"Sen yanmasan/ Ben yanmazam/Biz yanmasak/Nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa"* deyip "Kerem gibi yana yana" yaşıyan, yazan, Turgut Uyar'ın demesiyse: *"Büyük Gurbetçimizde anımdan*

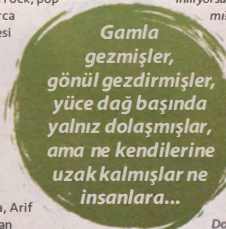
geçmez: "Özgürlük türküsünü şöyle söyledi/ Ruhi Su haykırdı Neyzen neylesin/Zindana ömrünü meken eyledi/Nazım yandı Hikmet yandı Ran yandı". Yıllar önce Atatürk'e seslenirken bugünleri görmüş gibiydi, aşık, şairdir, şairse eşsiz olan kişidir, karar tmayı ruhunda, gönlünde, fikrinde hissetmiştir çok önceden ve *"gelecek karanlık bir liman oldu"* demiştir, işte o gelecek geldi ve liman değil yalnızca sular bile karardı!

Semahlar içinde apayrı bir havası, tınısı, duygusu olan "Turnalar Semahı'nı derleyen Mahmut Erdal'dır: *"Yine dertli dertli iniliyorsun/Sarı turnam sinen yaralandı mı?"*. Derlediği türküler, deyişler, ağıtlar içinde "Deli gönlü hangi dala konarsın?"

Çamşık ağzı denilen türkülerden ve Arguvan türkülleri olarak bilinen türküler de aslında Çamşık ağzıdır. Derlediği bir başka semah "Dem Geldi Semahı" şu sözlerle biter: *"Semah erenlerindir/Doğru görenlerindir/Bu yola eğri girmez/Hakka girenlerindir"*.

Yolun anlamını bilir, yoldaşığa önem verir, ama sahte yolcuları, dedeleri, düşkünlü kınamaktan, eleştirmekten de geri durmaz. Yazdığı ilk kitap ve özellikle son yıllarında yazdığı şiirlerde deyim yerindeyse 'sosyal içerik' ve 'mesaj taşıyıcı' önderi, ama kendi kültürünü yozlaştıran, onu ucuzlatan, bazen de çikartları doğrultusunda kullanan Alevi-Bektaşî dedelerinin, babalarının, önderlerinin yaptıklarını da hem yüzlerine vurur hem de Alevi toplumuna şükayette bulunur. Biat etmeyen bir toplumun ozanıdır çünkü, en kutsal varlığı insan ve diğer canlılar olarak kabul eden bir öğretini nereye doğuştan ruhuna üflemiştir. Şimdi değerler eğitimi diye çocuk çocuğu gerici, kafatasçı, şeriatçı yapan ve ilk olarak da kul olmasını, biat etmesini buyuran gayrinsani kimi ezberler ve uygulamaları, sözümün dınar, aslında kindar yetiştiren bir rejimin düşmanlığını da çeken budur işte. Gökyüzü gibi açık olmak, içi insana, dışı yeryüzüne açık olmak, insani olan hiçbir şey bana yabancı değildir demektir ve her bir bir deniz feneri olan, ışık olan, ışıköğülleri, ışıkızları geleneğini süren halk ozanları ve aşkırlar da bazen işik olup aydınlatır, bazen çağlar olur, ama hepse de Mahmut Erdal gibi iyiliğin, kadınıyla erkeğiyle eşitliğin, kardeşliğin, paylaşmanın, Tanrıyla muhabbetin, *"muhabbet insana cana muhabbet"* tir çünkü, türküsünü söylerler, söylemişlerdir.

Mahmut Erdal'ın çok sevilen türkülerinden "Mah Cemalın Güneş midir Ay mıdır"ın sözleriyle bir kez daha analım, dinleyelim: *"Aslı mısın-nesin Allah aşkına/ Kerem gibi koca yakasın gelir."* Devrin daim olsun koca aşık!

BAŞKALARININ ZAMANI

ZEHRA ÇELENK

Çizim: Burçak Yazıcı

En son ne zaman başka birini dinlediniz? Sıranın bir an önce kendine gelmesini beklediğin o sabırsız "mış gibi" yapma halinden bahsetmiyorum. Başka birinin hikâyesine gerçekten kulak verdiniz? Ortaya dökemedikleri kadar dökemedikleriyle, söyledikleri kadar sustuklarıyla, ağzından kaçırıkları, iç geçirdikleriyle... Birine gerçekten kulak vermek dünyanın en zor şeylerinden biridir. Kısa bir süreliğine kendini erteleyip başkasının algısına, zamanına, ritmine de adapte olmayı gerektirir çünkü.

Gerçekten dinleyebilen insan çok az ve giderek de azalıyor. Dinleme yetimizi kaybettikçe konuşma kabiliyetimizi de kaybediyoruz. Çünkü her konuşma daima bir "öteki"ni içerir. Dinlemeye bir inancın olmadığı yerde konuşmak ya havadan sudan bahsetme insanı ihtiyacını, o da kısmen giderir, ya da karanlıkta koşu benzeri bir iç dökmeye, muhatabıyla sonradan karşılaşmayı bile pek istemeyeceğiniz bir samimiyet buhranına dönmüşür. Oysa konuşmak ve dinlemek, bu ikisinin serin birlikteliği düşünceli ve yaşantılı şekillendirmenin başlıca yollarından biridir. Kendimizi ve diğerlerini anlatarak ve dinleyerek anlarız.

Pek kimsenin kimseyi gerçekten dinlemediği, konuşanın da bu durumu bilerek

ihtiyaç giderdiği bir sonsuz gevezelikler çağında ruhlarımız derin, çorak bir suskunluk içinde. Diller, eller, klavyeler konuşuyor, ruh susarak hatırlanmayı bekliyor.

Zamanımızın ruhunu en iyi dillendirebilen düşünürlerden Byung - Chul Han'ın kitapları bizde de ilgi görüyor. Hemen hemen her kitabında, bazen çok tekrarlı biçimde de olsa günümüz insanının çok temel meselelerini sade, ruha dokunur biçimde ifade ediyor. "Şeffaflık Toplumu" ve "Eros'un İstirabı" gibi eserlerinde dile getirdiği "aynının cehennemi" kavramı sıklıkla düşünüp ifade ettiğim bir derde o kadar cuk oturuyordu ki, sonra ne dese kulak verdim. Tüketim toplumunun etik, estetik, gündelik her düzeyde farklılıkları yok edip herkesi bir ve aynı "müşteri"ye dönüştürme becerisinden söz eden bu kavram, siyasetten ikili ilişkilere, beden algımıza her şey için iyi bir anahtar sunuyordu.

Nafer Ermiş çevirisiyle bu ay Inka Kitap'tan çıkan "Yeryüzüne Övgü" işte bu

aynılar cehenneminden kaçış için güzel bir yol öneriyor: Bahçeye dönüz. Akıllı telefonlarımızın ekran esaretinin bizi her an temas içinde olma yanılsamasıyla "yeryüzü"nden uzaklaştırdığını söylüyor. Bu gezegensel bilinç kaybı, yabancılaştığımız doğaya verdiğimiz büyük zararlar bir yandan iklim krizi, yangınlar, seller, türlü doğal

felaketle karşılığını bulurken

iç dünyalarımızda da büyük

bir tahribat yaratıyor.

Dünyayla hiçbir çağda

olmadığı kadar ve

ez zamanlı biçimde

ilişkilendirken ayaklarımızı

baştığımız yeryüzünden,

dolayısıyla kendimizden

uzaklaşıyoruz.

"Dünyanın

dijitalleşmesi, toptan

bir insanileştirme ve

özneleştirmeyle birlikte,

yeryüzünün tamamen ortadan

kaybolmasına yol açıyor. Onu kendi ağ

derimizle (Netzhaut) kaplıyoruz. Bu nedenle

de başkalarına karşı körleşiyoruz.

Dijital sözcüğünün Fransızca karşılığı

sayısaldır. Sayısal olan, dünyayı gizemden,

şirden, romantizmden arındırır. Onun

**Oysa konuşmak
ve dinlemek, bu
ikisinin serin birlikteliği
düşünceli ve yaşantılı
şekillendirmenin başlıca
yollarından biridir.
Kendimizi ve diğerlerini
anlatarak ve dinleyerek
anlarız.**

her türlü sırrını, her yabancılığını çalar; tanıdık, banal, güvenilir olana, "bunu beğendim"e dönüştürür ve aynılaştırır. Her şey karşılaştırılabilir (vergleichbar) hale gelir. Dünyanın diğer tallesitlerini karşısında, yeryüzünü yeniden romantikleştirmek, şiirini yeniden keşfetmek; ona gizemli olanın, güzel olanın, yüce olanın onurunu geri vermek acil bir gerekliliktir." (s. 25)

Dijital çağın getirdiği olanaklar ve karşılaştırmaların vazgeçem (çoğumuz için pratik olarak mümkün değil bu zaten) ya da arada üç beş satır şiir okuyup kendimizi iyi hissetmek gibi yüzeysel bir romantizmden söz ediliyor burada. Yeryüzüyle, toprakla yeniden ilişki kurmanın yollarını bulmanın kendimize ve diğerlerine karşı kapıldığımız körlüğün kurtulmanın belki tek çaresi olduğunu vurguluyor. Gökyüzünü ve yeryüzünü bir ekrana sığdıramazsınız. Bu, özgürlük gibi görünen esarettir.

Kıtapta yazar, özenle yetiştirdiği bahçesinde geçirdiği dört mevsimi anlatıyor. Kiş kirazından kar çiçeklerine, kamelyadan çiğdemlere onlarca çiçekten bahsediyor. Her birinin kendine özgü bir ritmi, dili, yaşayışı olan bu bitkileri yetiştirmenin tek yolu, onların zamanına adapte olmak.

"Bağçe zamanı başkalarının zamanıdır. Bahçenin kendine ait bir zamanı vardır, onu ben yönetmem. Her bir bitkinin kendine ait bir zamanı vardır. Bahçede birçok kendine ait zaman keşir. Sonbahar çiğdemleriyle ikkba har çiğdemleri birbirine benzer ama tamamen farklı zaman duyguları vardır. Her bitkinin, bugünün de zamansız, zaman fakiri haline gelen insandan daha üstün ve belirgin bir zaman bilincinin olması çok şaşırtıcı." (s.21)

Byung - Chul Han, çoğun bir zaman deneyimini mümkün kılan bahçede çalıştığı süre içinde "zaman zengini" olduğunu söylüyor. Gündeliğin sonsuz itilacı tüketim ruhundan uzakta, mevsimler, doğanın döngüsüyle meşgulken yalnızca güzelliğiyle büyüleyen çiçekler değil, zamanı gelince ne işe yaradıkları anlaşılabilir direngen ayrık otları bir bir anlam kazanyor. Farklılıkların bir aradallığının mümkün kıldığı bahçe duygusu, insanı aynının cennetinden uzaklaştırarak yeryüzüne döndürüyor. İnsan dinler ve susarken, ruh konuşmaya başlıyor.

Böyle bir deneyimi dolu dolu yaşamak ben dâhil çoğumuz için mümkün değil belki. Yine de hayatın sonsuz kıştırmacası içinde küçük bahçelerin yaratmanın tek kurtuluşumuz olduğunu düşündüm. Belki birkaç bitkiyi bakım vermek, belki hatta metaforik bir bahçe. Tatillerden, bedensel ve sosyal detoks çabalarından fazla bir şey. Kendine değil, yeryüzüne, dolayısıyla başkalarına dönük bir çaba ve özen.

Hayatımız gündelik, duygusal her düzeyde giderek yoksullaşırken yeryüzüyle tekrar temasa geçerek "zaman zengini" olmak, ruhu beslemenin keşfe değer bir yolu gibi görünüyor.

Y. EMRE CEREN

Kirke ve maceraları

italya açıklarındaki mitolojik Alaia veya Aia Adası'nda yaşayan Büyüçü Tanrıça Kirke, Güneş tanrı Helios ve Okeanos'un binlerce kızından birisi olan Perseis'in kızıdır; başka bir rivayete göreysse Hekate'nin. Kirke bitkiler ve iksiler konusunda bir ustadır, ayrıca insanları her türden hayvana dönüştürür ve bu hayvanları kontrol eder. Kirke karşımsıza farklı farklı yerlerde çıkar, ama Odysseus ve Argonautika eserlerinde kilit rol oynar.

Kral Alolos'un tekrar yardım etmeyeceğini söyleyerek adasından kovmasını ardından Odysseus, deş Laistrygon kabilesinin adasına varır. Burada 12 gemisinden 11'ini mürettebatıyla birlikte kaybeder. Odysseus geride bıraktığı tek gemisinin ipini çözerek kaçar. "Gide gide Alaia Adası'na vardık sonunda, orada Kirke otururdu, güzel belkili, insan sesli korkunç tanrıça..." Tayfasıyla birlikte adaya inen Odysseus, onların bir kısmını adayı keşfe gönderir. Eurylokhos önderliğindeki bu keşif kolu adayı gezerlerken görkemli bir saraya denk gelirler. Savunma pozisyonu alan Eurylokhos sarayın sahibini dışarıya davet eder. Kirke ise kapıyı açarak onları içeriye davet eder, bundan ikşillenen Eurylokhos dışarıda kalır ve arkadaşlarının hepsi içeri girer. Kendini gizleyen Eurylokhos Kirke'nin arkadaşlarını nasıl karşıladığını gözlem ler. Kirke sarayına aldığı denizcilere ziyafete katılma teklifinde bulunur, masayı görüp gözleri kamaşan denizciler hemen kabul eder ve yiye içmeye başlar. Henüz yemeklerden yiyip içtiklerden içen denizciler Kirke bir değnek le dokunur; değnek le dokunur dokunmaz bütün denizciler domuz a dönüşür ve Kirke onları domuz ağılına kapatır. Bunu gören Eurylokhos derhal koşarak Odysseus'a olan biteni anlatır.

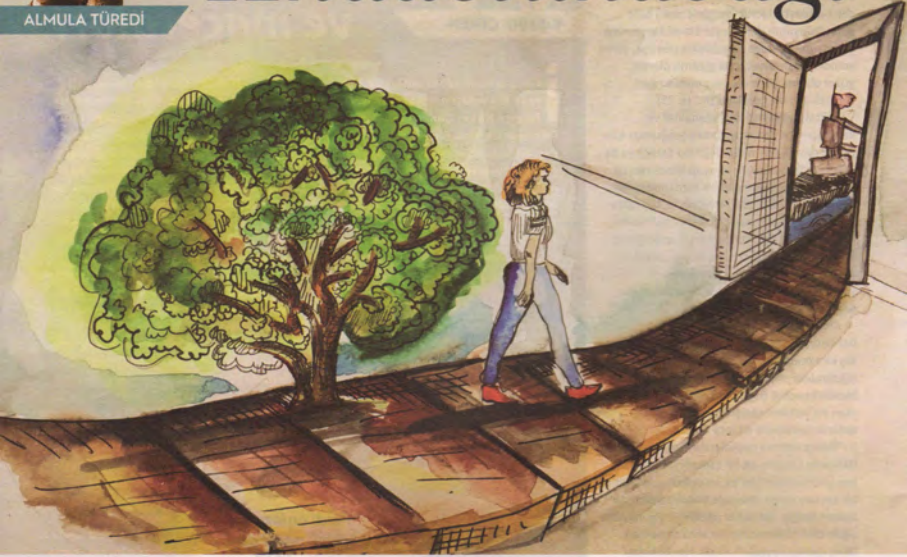
Odysseus ne yapacağını kara kara düşünürken Haberci Tanrı Hermes çıkagelir ve Odysseus'a ne yapması

gerektiğini anlatır. Kirke'nin verdiği şarabı içerken içine moly denen sihirli bir bittki atmasını ve ardından da kılıcını çekmesini, kılıcı gören Kirke'nin bütün arkadaşlarını serbest bırakacağını söyler. Hermes, Odysseus'a moly denen bitkiyi verir ve oradan uzaklaşır. Odysseus ise arkadaşlarını kurtarmak için Kirke'nin sarayına gider. Hermes'in dediklerini harfi harfine yapar; korkan Kirke, Odysseus'u yatıştırır ve arkadaşlarını serbest bırakır. Hatta bununla da kalmaz Odysseus ve tayfasına artık bir hiltik yapmayaçına dair Yeraltı'ndaki Styks Nehri üzerine yemin eder. Odysseus orada kimilerine göre bir ay kimilerine göre bir yıl kalır. Kirke'den Telegonos adında bir oğlu ve bir rivayete göreysse Kassiphone, Latinos, Romos, Autias ve Ardeas adında dört çocuğu daha olur. Bu çocuklardan Telegonos, ileride Tusculum kentini kurmuştur; Latinos ise Latinlerin atasıdır. Kirke'nin Tanrıların ve İnsanların Babası Iuppiter'le de bir gönül macerası olmuş, bunları sonucunda da çobanların, tarla ve ormanların koruyucusu Faunus dünyaya gelir. Ancak anlatılara göre Odysseus'a duyduğu aşk dinmemiştir, bu yüzden kendisine aşık olan ve aşkında ısrarcı olan Dauniaların Kralı Kalkhos'u da domuz a çevirmiştir.

"Verdi onlara bu içkiyi, onlar da hemen diktiler, onlar diğer dikmez içkiyi, Kirke hepsine değneğiyle vurdu ve kapattı yoldaşlarını domuz ağılına."

Kirke'nin bir diğer kilit rol oynadığı efsane ise Argonautika'dır. Argoslu gemicilik Kirke'nin kardeşi Aietes'in koruyuculuğunu yaptığı Altın Post'u ele geçirmek için bir macera başlatılır. Postla birlikte kralın kızı ve Kirke'nin yeğeni Medeia'yı da gönüllü olarak kaçırlar. Nihayetinde postu ve Medeia'yı alıp geri dönerlerken yolları Alaia Adası'na düşer. Kirke burada yeğenini bizzat karşılar ve Iason'la Medeia'yı içledikleri cinayetin günahından arındırır. Iason'u ise konuk etmek istemez ve bu macerada Kirke kimseyi bulümez. Sonra başka maceraları da olur Kirke'nin ve adasına gelen giden bitmez. Pek çok kişiyi büyüler, bunların pek çoğunu da bir canavara çevirir.

Anadolulukavağı

Cizim: Burçak Yazıcı

İşte şimdi buradayım. Hayata başladığım, doğduğum yerde... Sarıyer'den bindiğim vapurdan inip de Anadolulukavağı'nın iskelesine adımımı attığım anda başka bir dünyaya adım atmıştım sanki. Öyle ki vapurdan iskeleye bastığımda görünmeyen bir boyuta, titrek bir ışık huzmesine girer gibi girmiş, arımdan kapanan boyutun kapısı beni gerçek dünyada görünmez kılmıştı. Burada sanki gözlerden uzak bir hayat sürüyordum. Anadolulukavağı'nın ışıklı lokantalarının önündeki balıkçılar, turistleri, turist görünümü herkesi büyük bir sevecenlikle içeri davet ediyordu. Cevap vermeden yoluna devam edenler heveslerini kırıyordu.

"Beğenmezseniz ücret almıyoruz." Her şey orta halli bir tiyatronun dekoruna benzeyordu. Meydandaki asırlık çınar, çocukluğumdan bana hatıra bir tanıdık gibi yapraklarını hafiften sallayarak selam verdi. Etrafını çevirmişler, oturacak minderler koymuşlardı. Her şeyin ortasında; zaman etrafındaki lokantaları, balıkçıları, kafeleri, insanları değiştirirken onu oturulacak tahta sıralarla çevirmişler ve değişmezliği saygı duruşunda bulunmuşlardı. Asırlık çınarın yanı başındaki çeşme ve abdest alınan yerler de muhafaza edilmişti. Çocukken öğle vakti okuldan her çıkışında burada abdest alan adamların saçlarını sıyrıp ayaklarını yıkamalarını hatırladım. Çeşmenin dibinde kocaman iki köpek yan yatmış, uyuyordu.

Lokantasına turist çekmeye çalışan çığırtaçkarlar, etrafta çekecek turist bulamayınca birbirlerine laf atıp şakalaşıyorlardı. Kösedeki eski dönerci dükkânı kapanmıştı, üzeri muşamba örtülü sandalların bazıları ters yüz edilmişti. Hüzünlü doğduğum semtin sokaklarını arşınlamaya başladım. Çınar ağacı aynı çınardı ve beni tanıdı. İnsanlar aynı mıydı? Yüzlerine bakıp da tanımaya çalıştığım yaşlılar, ben çocukken daha genç olmalıydı. Buralılar mıydı? Siyah önlüğüme zar zor yapıpık kalan ve her defasında kopan beyaz yakamı rüzgârda savura savura ve sırtımdaki kartondan yapılmış çantamın içindeki kalem ve defterleri birbirine kata kata koşturan beni hatırlarlar mıydı? Hayatımda ilk kez para harcadığım ve alışverişin zevkine vardığım kırtasiye, akşam vakti doğal olarak kapalıydı. O zamanlar gözüme çok renkli ve gizemli gelen bu dükkânın camlarından görbeliğim kadarıyla zamanın acımasızlığına kendiliğinden küçücük ve pek fakir bir yer oluvermiş. Sonunda onu gördüm. Okulum... İlk aşkımla elinden tuttuğum o kocaman ve önündeki Atatürk büstüyle heybetli binayı.

Artık heybetli değildi. Aksine, sanki bacaklarını biraz açarak yürüsem 10 adımda tüm bahçeyi tamamlardım. Her teneffüs saatinde zincirlerinden boşanmış çasına dışarı taşan siyah önlüklü çocuklardık ve ebeleme oyununda hep en beğendiğimiz çocukları kovalardık. O zamanlar gizliden gizliye verilen "seni beğeniyorum" işaretlerinin en masumuydu

bukovalamacalar. Omzuna vurduğum çocuk hemen ebe olur ve o da başkalarının peşine düşerdi. Sen; onun hep kendi arkandan koşmasını isterken, o başkalarını ebeledir. O zaman duyduğum hayal kırıklığı, aşka karşılık bulamamanın en hafif ve ikel halleriydi aslında. Her sabah ant içmek üzere bir araya toplanan ve uykulu gözlerle dik durmak zorunda kaldığım okulum. Milli bayramlarda, şarkılar söyleyip dans ederek eğlendiğimiz okulum. Başka insanlara tahammül etmeyeve başka insanları sevebilmeye başladığım yuvam. İsmi değiştiler. Tuhaf uzun bir kadın ismi vermişlerdi. Yine de beni tanıdım mıydı? Gözlerim dalmış, okulun camlarına yapılandırılmış bayraklara bakarken, bir kedi yavrusu belirdi

Ama ben, kendimi, o günlerimi, hislerimi arıyordum. Boşlukta var olduğumu görmeye çalışmak gibi... Oysaki çoktandır yoktum."

DUYGU DURUMU

ayaklarımın altında. "Sen şimdi buralısın ama ben senden daha eskiyim, buraları ben de tanıyorum", dedim ona. Miyavladı. Okulun yan tarafında uzanan ve sonunda Ceneviz Kalesi'ne ulaşan yokuşun başına geldim. Eskiden dımdık ve zorlu bir yokuş olarak gördüğüm, okul çıkışında sırtımda ağır kitaplarla yerçekimine karşı savaş verivereceğim yokuşu ve tam ortasındaki çocukların yatır olduğunu iddia ettiği ve korkulu bir sessizlikle yanından çıktığımız yeşillik... İşte olduğu gibi oradaydı. Yokuşu bu denli zor çalkır kılın şeylerden biri de Arnavut kaldırımı oluşuydu. Arnavut kaldırımının ayakları örseleyen ama her bir taşında varlığını "ben de buradayım" dercesine hissettiren vuruculuğu, belediyeyi memnun etmemiş olmalı ki dümdüz bir asfaltta bu kimlikli yol örtülmüştü. Annem ben bebekken evimize çıkan bu yolda puseti mi kâh babamla kâh kendi başına nasıl zorla yürüttüğünü anlatırdı. Birden onları gördüm. Babam henüz kırılmamış gencecik başını geriye atıp gülüyordu. Annemse, henüz bir bebek olan beni bir sürü battaniyeye sarıms, bir yandan kendiyile dalga geçen babama söyleniyor, bir yandan beni üşütmemeye çalışıyordu. Onlara gülümsedim, beni görmediler.

Geri dönüp, orta halli bir tiyatrunun dekoruna benzeyen meydana doğru yürüdüm. Çığırkantar hız kesmeden balık lokantalarına çağırma devam ediyorlardı. Bir tanesiyle göz göze geldik. Sürekli tekrarladığı içeriye buyur eden cesaretlendirici sözlerine cevap vermeden, "Ben burada doğdum, yaşıyorum" deyiverdim. Ellerini birbirine kavuşturup gözlerindeyalandan parlayan bir ilgiyle "Ne zaman?", diye sordu. "Çok oldu, uzun yıllar", dedim. Belli ki konuşmanın sonu, benim lokantaya girip de balık söylememle sonlanmayacaktı. Adam birden yalandan ilgisini kaybetti. Ben de asırlık çınarın yanındaki minderlere oturdum. Havayı içime çektim. Geçmişimi, artık hayatımda olmayan şeyleri hissetmeye çalıştım. Az önce indiğim vapur hareket etmemiş, şimdi ki hayatıma geri götürmek üzere iskeleye bağlı beni bekliyordu. Geçmişle bugün birbirine karışmıştı. Anadolu kavağı bir zamanlar küçük bir kızken hatırladığı beni kabul etmek istemiyor muydu? Siyah beyaz bir fotoğrafın içindeki renkli bir nesne gibiydim. Cideyim de Anadolu kavağı hayatına devam etsindi. Bugünü yaşayan bir turist olup, bir şey düşünmeden, hissetmeye çalışmadan balık lokantasına girsem, bir iki alışveriş yapıp yoluma devam etsem sorun olmayacaktı. Ama ben, kendimi, o günlerimi, hislerimi arıyordum. Boşlukta var olduğumu görmeye çalışmak gibi... Oysaki çoktandır yoktum. Kalktım, girdiğimi sandığım boyuttan tıpkı ışık huzmesini terk eder gibi çıktım ve vapura bindim. Donmuş kareler canlandı, insanlar kaldıkları yerden hayatlarına devam etti. Fotoğrafın en önemli parçası sandığım benise, karşı kıyıya geçerken geçmişime el salladım.

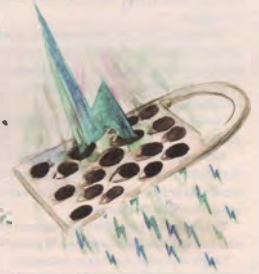
Bulut Rendesı

Kocaman bir mutluluğu
minik yüzlerce
mutluluğa çevirir.

Şimşek Rendesı

Kocaman bir kızgınlığı
minik yüzlerce kızgınlığa çevirir.

Hortum Rendesı

Kocaman bir felaketi
minik yüzlerce felakete çevirir.

Ateş Rendesı

Kocaman bir öfkeyi
minik yüzlerce öfkeye çevirir.

Kar Rendesı

Kocaman bir unutkanlığı
minik yüzlerce
unutkanlığa çevirir.

Tekrar telâffuz ve anlam hataları

EMRE KONGAR

Sevgili okurlarım son zamanlarda özellikle haber programlarında sunucularına da tartışma programlarında katılımcıların yaptıkları telâffuz ve kelime hataları

insanın kulağını çok rahatsız ediyor.

Elbette sosyal medyadaki, özellikle de benim sık kullandığım Twitter'daki yazım hataları beni çok üzüyor.

Saniyorum, daha çok Arapça ve Farsça'dan dilimize girmiş olan sözcüklerde göze çarpan bu hataların önde gelenleri, doğru telâffuzlarını ve anlamlarını yanlışlarla birlikte aşağıda listelemeye çalıştım.

Hemen belirtmeliyim ki, bir dil uzmanı değilim.

Türkçe telâffuzu, her ikisi de eski yazıya ve eski dile bîhakkin hakim olan, felsefe öğretmeni olan babamdan duyduğum, öğrendiğim kelimeler ve bu kelimelerin kullanımlarına dayalı olarak yapılmıştır.

Türkçe hataları genellikle uzun seslilerin kısa veya kısa seslilerin uzun okunması ile yapılır. Sevgili okurlarım, duydukları, kullandıkları tırmalayan başka hataları da bana emre@kongar.org adresine bildirirlerse sevinirim.

Buradaki eleştiriler ve önerilerim, anne ve babamdan duyduğum, öğrendiğim kelimeler ve bu kelimelerin kullanımlarına dayalı olarak yapılmıştır.

Meraklıları, sözcüklerin kökenlerine ve ayrıca telâffuzlarına da bakarak bu konuda derinleşebilir ve bana da önerilerde bulunabilirler.

Ekranda haber veya metin okuyan arkadaşlar, bu sözcüklerin doğru telâffuzlarını kendi kendilerine tekrarlayarak, yanlış okuma alışkanlıklarını düzeltebilirler.

Bu telâffuz hataları, Türk Dil Kurumu'nun harflerin üzerinde şapka kullanılması sınırlaması ile daha yaygınlaşmıştır. Oysa eski dildeki Arapça ve Farsça sözcüklerin doğru telâffuzlanı ancak sesli harflerin üzerindeki şapka işaretleri ile gösterilebilir.

Ben bu nedenle bu yazıda şapka kullanmak yerine uzun okunması gereken sesli harfleri iki kez tekrarlayarak vurguladım.

Siz onları şapkalı olarak düşünün lütfen. Tabii bir de uzatma değil, inceltme gösteren şapkalı var ki onları göz değil, ancak kulak ayrırabilir.

Dilbilimciler, özellikle de TDK veya Dil Derneği bu sorunları çözebilir ve çözmelidir de.

Önce temmuz ayında yazdığım yazıda belirttiğim yanlışları küçük ilave ve çıkarmalarla tekrarlayayım.

Sonra anlam ve kullanım yanlışları hakkında da bir iki küçük ilavem var.

★★★

Acil, Acilen: Doğru okunuşu uzun a ile acil, acilelen biçimindedir.

Genellikle yapılan yanlış, i harfinin uztılarak

acilen biçiminde okunusudur.

Atlı: Eylemsiz, hareketsiz, kullanılmayan anlamına gelen bu sözcükte de a, aa olarak uzun okunur. Genellikle yapılan hata a'nın kısa okunması ve bambaşka anlamlı olan sözcüğün, atılmak mastarının emir kipi haline dönüşmesidir.

Azap, azabı: Azap kelimesi aslında ikinci a uzun okunan bir sözcüktür. Zamanla Türkçede ikinci a da kısalmıştır, ikisi de kısa a ile okunur. Ama ek alıp da, azabı olunca, (Vidcan azabı gibi) kökeninden gelen doğru okunuşla, ikinci a, aa olarak uzun okunur.

Bitaraf: Ne yazık ki bu sözcükteki hata, doğrudan doğruya anlam kaymasına yol açan bir yanlış. Genellikle bitaraf olarak yanlış kullanılıyor.

Dahî: Bu sözcük iki anlamlı. Birinci anlamı, deha sahibi insan demek. Hem a, hem de i, daahî biçiminde uzun okunur.

Bağlaç anlamında kullanılan ve farklı bir sözcük olarak ayrı yazılması gereken dahî ise, kısa a ve uzun i ile dahîl biçiminde okunur.

Enkaz, enkazı: İki alınca, uzunca a ile, enkazı biçiminde okunur. Çünkü kelimenin aslı olan enkazda da a uzundur.

Gazap: Gazap sözcüğünder her iki a kısa okunur. İki alınca da (Allah'ın gazabı gibi) bu değişmez. Çünkü orjinalinde a'ların ikisi de kısadır. Yani aynı okunan azap ile gazap, i eki atıldıklarıdan farklı okunur.

Hasan Ali Yücel: Ali adı, uzun a ile Aali olarak okunmalıdır. Genellikle yapılan hata kısa a ile okunmasıdır.

Irak: Doğru okunuşu kısa i iledir. Genellikle yapılan yanlış, uzun i ile Irak olarak telâffuzu edilmesidir.

Saniyorum, bu hata, İran adının doğru biçimde, uzun i ile İran olarak okunmasından kaynaklanıyor. Oysa İran uzun i ile, Irak ise kısa i ile okunur.

Kabine: Bütün sesliler kısa okunur.

Genellikle yapılan yanlış kabine olarak uzun i ile okunmasıdır.

Küsur: Yazıldığı gibi okunur. Genellikle yapılan hata küsur olarak ikinci hecenin de u yerine ü ile okunmasıdır.

Külliyen: Bütün sesliler kısa okunur.

Genellikle yapılan hata külliyyen olarak uzun i ile okunmasıdır.

Miting: Her iki i de kısa okunur. Genellikle yapılan yanlış, İngilizceye özenilerek, ilk i'nin uzun uzun okunmasıdır.

Pakistan: Bu ülkenin isminde, ilk a uzun olarak okunur.

Genel olarak yapılan yanlış, ilk a'nın "yıkandım, ak pak oldum" deyimindeki pak

sözcüğü gibi kısa a ile okunmasıdır.

Rakım: Raakım olarak a uzun okunur.

Genellikle yapılan yanlış a'nın kısa okunmasıdır.

Resen: Doğru okunuşu reesen biçimindedir.

Genellikle yapılan yanlış, kısa e ile resen biçiminde i le e'nin çok kısa okunmasıdır.

Sabahattin Ali: Buradaki Ali kısa a ile okunur.

Sabahattin Zaim: Zaim'deki a Zaaim olarak uzun okunur. Genellikle yapılan hata kısa a ile okunmasıdır.

Safhasında: Doğrusu bütün seslilerin kısa okunmasıdır. Yanlış kullanma ise ikinci a'nın safhasında diye uzun okuyanlar tarafından yapılır.

Sait Faik: Faik'teki a uzun okunur. Genellikle yapılan yanlış Faik soyadının da Sait'deki a gibi kısa okunmasıdır. Doğru telâffuz Sait Faaiik biçiminde olmalıdır.

Sait Halim: Bütün sesliler kısa okunur. Genellikle yapılan hata Halim'deki a'nın uzun okunmasıdır.

Sudan: Her iki hece de kısa sesli olarak okunur. Genellikle yapılan hata ilk hecenin Suudan olarak uzun i ile okunmasıdır.

Sunî: Sun'î diye okunması gereken bu sözcük suunî diye u zutılarak okunduğunda benim tüylerim diken diken oluyor.

Tabî: Bağimli, bağlı anlamında, vatan dışı karşılığı olarak eski Türkçeden gelen tabiiyet'ten gelen bu sözcük, her iki hecesi de uzun olarak taabîi olarak okunur. Genellikle yapılan hata herhangi bir heceyi kısa okumaktır.

Taliban: Doğru okunuş her iki a'nın da Taalibaan biçiminde uzun telâffuzdur.

Türkçede, yaygın kullanım, ikinci a kısaltılarak Taalibaan biçimine dönüşmüştür. Birinci a'nın kısa okunması yanlıştır.

Vaka: Doğru okunuşu ikisi de kısa a olan vak'a biçimindedir.

Genellikle yapılan yanlış, ikinci a'nın uztılarak vakaa biçiminde okunusudur. Böyle okunuş vakia (olgu) anlamındaki başka bir sözcük ile karıştırılmasına yol açar.

Vasî: Vesa'yet altına alan kişi anlamındaki bu sözcükte, a kısa, i uzun okunur. Vasîi biçimindeki telâffuz doğrudur.

Genellikle, Arapça kökenli, geniş, açık anlamına gelen ve uzun a ile okunan vaasi ile karıştırılır.

Yeddi emin: Güvenilir yer anlamındadır.

Yazıldığı gibi iki d ile iki ayrı kelime olarak okunur. Yanlış kullanımı yediemin biçimindeki telâffuzdur.

Zatürrie: Tam yazıldığı gibi çift r ile okunması gerekir. Fakat zamanla sonundaki i düşmüş, telâffuz uzunca e ile, zatürrie biçiminde yapılmaya başlanmıştır.

Genellikle yapılan yanlış, hem tek r ile, hem de

Türkçe telâffuzu, her ikisi de eski yazıya ve eski dile bîhakkin hakim olan, felsefe öğretmeni olan babamdan ve felsefe ve edebiyat öğretmeni olan annemden duyarak öğrendim.

kısa e ile, zatiüre biçiminde okunmalıdır.

**Yukarda belirttiklerim telâfûz hatalarıdır.
Bir de hatalı kullanımlar var:**

Rakam-Sayı:

Son günlerde hemen hemen herkes rakam sözcüğünü, sayı yerine kullanmaktadırlar.

Rakam 0 ile 9 arasındaki işaretlerdir.

Bir araya geldiklerinde sayılan oluşturlarlar.

Yani harf ve kelime gibi: Harfler alfabe 29 tanedir, bir araya geldiklerinde kelimeleri oluşturlarlar.

Örneğin, "Açıklanan Koronavirüs rakamları" yanlış ifadedir. Açıklanan şey rakam değil, sayıdır.

Çözmek-Çözümlemek:

Çözmek halletmek demektir.

Çözümlemek ise analiz etmek anlamına gelir.

Yaygın yanlış, çözümleme sözcüğünün, çözmeye, halletmeye anlamında kullanılmasında görülmektedir.

Doymusuz-Doymulaz:

Doymusuz, tatminsiz demektir.

Doymulaz ise doylanmayan nitelikte güzel olan demektir.

Bu iki sözcüğün birbirleri ile hiç ilgisi yoktur.

İcra-İcraat-İcraatlar:

İcra, tekil.

İcraat, çoğul, icralar demek.

İcraatlar, çoğulun çoğulu, icralarlar demek.

Beyan-Beyanat-Beyanatlarda:

Beyan, tekil.

Beyanat, çoğul.

Beyanatlarda, çoğulun çoğulu, yanlış, beyanlarlar gibi.

Mücevher-Mücevherat-Mücevheratlar:

Mücevher tekil.

Mücevherat çoğul.

Mücevheratlar yanlış, mücevheratlar demek.

Varak-Evrak-Evraklar:

Varak tekil.

Varak çoğul.

Evraklar, çoğulun çoğulu, yanlış, varaklarlar demek.

Bu hatalar sosyal medyada da çok görülüyor.

Özellikle bağlaç olarak kullanılan ve bu nedenle de ayrı yazılması gereken ki ve de-da konusundaki yanlışlar çok yaygın.

Hemen hemen kimse bunları doğru düzgün ayırmıyor.

Aynı konudaki yaygın bir yanlış da, soru edati olan mı ve mi, misinin gibi ayrı yazılması gereken sözcüklerin bitişik yazılmalarında görülüyor.

Son olarak bir de dilbilgisi hatasına işaret edelim:

Olumsuz bir ifadeye, ne... ve ne...

kullanıldıktan sonra cümle olumlu bile, olumsuz değil.

Örneğin "Ne Ahmet ne de Mehmet gelmedi" yanlışlıştır.

Doğrusu "Ne Ahmet ne de Mehmet geldi" biçiminde olmalıdır.

Eleştirilmesini ve katkılarını beklisiorum sevgili okurlarım.

ÖNDER ABAY

Sevgi

Ülke gerçeklerinin her gün farklı bir olayla farklı bir açıdan tokatladığı günlerde büyüdüğü büyüyen ekonomik krize rağmen varlığını sürdürmeye çalışıyoruz. Yaşamak ve ona dair sevdiğimiz şeylere ulaşmak uzun sürüyor bir lüks haline geldi. Müdahale edilmeyen orman yangınlarından temel hijyen ürünlerinin fiyatlarına, serbest bırakılan şiddet failerinden binemediğimiz taktilere kadar her şeygit gide zorlaşıyor; standartlarımız düşüyor. Artık bize ilgi gelebilecek ve karşılığında devletvergi ödemediğimiz tek bir şey kaldı; sevgi.

Sevginin tanımını yapmak istesek hepimizden farklı sözcükler çıkar. Kimimiz onu verirken emekleveya hayatına faydalılarıyla ölçer, kimimiz arzıyla ilişkilendirir. Sevginin varlığıveya yokluğunu sadece içimizde hissedebileceğimiz bir cevaptır ama doğru sevmek üzerine konuşarak beklentilerimizin ortak olduğunu görebiliriz. Erich Fromm bu beklentiyi şöyle dile getirir: "Gerçek sevgi üreticiliğin sergilenmesi, ilginin, saygının, sorumluluğun ve bilginin ifadesidir. Sevgi bir başkası tarafından etkilene anlamında bir 'etki' değildir. Kendi insanın sevimliliğe yetisine uzanan, sevilen insanın gelişip, mutlu olması için harcanan çabadır."

Sevgiyi her yerde arıyoruz; çoktan bizi terk etmiş ilişkilerde, yeni tanıştığımız yabancılarla, kedilerde, köpeklerde. Biraz mutlu olalım diye bazen zorluyoruz; olmuyor, olsa da yemiyor. Kullan-at ilişkilerde dışarıdan alabileceğimiz hiçbir sevgi içimizdeki ilgi, saygı, sorumluluk ve bilginin boşluğunu dolduramıyor. İhtiyaçlarımızı, zor durumlarla baş etme gücümüzü sağlayan sevgi sadece içerdikleri gelirse bizi geliştiriyor. Sosyal medyada dolanan 'kendini sev' mesajları kadar kolay erişilemeyen bu sevimliliğe yetisi gökten inse,

barda karşımıza çıksa, fakültenin kapısında beklesse isterdik; ama güzel olan hiçbir şey gibi o da kolay gelmiyor. Her gün kendisini dinlemek, anlamak, anlamadıklarımızı kabullenmek ve anladıklarımızın hakkını savunmak için efor sarf etmek gerekiyor.

Disarıdaki bir güçten, bir kahraman arar casına sevgi beklemek ve yaşadığımız koşullarda nefes almaya çalışmak anlaşılabilir olsa da işe yaramıyor. Bulduğumuz çağda kahramanlar bizleriz, tarih kitaplarında okuduğumuz gibi yeni liderler birden devrim başlatıp bizi kurtarmayacak. Herkesin kendi sevebilme yetisinden sorumlu olduğu bu

düzende biz kendimize emek vermedikçe mutluluk bizi nereye gidersen gidelelim bulamayacak. Disarıda, ilişkilerde aradığımız sevgiyi önce içimizde inşa etmeliyiz. Sevgiyi, umudu, dayanışmayı bilmeyen; şiddeti, korkuyu ve endişeyi besleyen iktidara karşı belki de elimizdeki en büyük koz budur. Kendimizden başlayarak sevgiyi ve umudu yeşertmek; endişelerimizi

yenik düşmek. Bunun için sevgiden beklentilerimizi ve isteklerimizi düşürmek zorundayız. Disarıdan gelmesini istemediğimiz ne varsa, kendi kendimize yaşatmayı bırakmamız lazım; aynı şekilde başkalarında aradığımız ilgi, saygı ve emek sadece bizden gelirse bizi doyuracağını kabul etmemiz.

Sadece ülkemizde değil, tüm dünyayı saran bu karanlık dönemden herkes kendini kurtarırsa çıkabileceğiz. Sevgi, barış, umut aynorsak biz yaratacağız. Bizim direnişimiz kendi kendimize koyduğumuz engelleri kaldırarak başlayacak. Sevemeyenlerin yerine de seveceğiz yoksa yine Erich Fromm'un "Az da olsa sevginin gelişmesini önleyen her toplum sonunda, insan yaradılışının temel gereksinimlerini hiçe saydığı için kendi kendini çürütenek yok olacaktır." diyerek belirttiği gibi hepimiz sevgisiz çürüyeceğiz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

BEYAZPERDEDE 59 YILLIK James Bond Külliyyatı

HALİL İBRAHİM SAĞLAM

Ian Fleming'in 1952'de yarattığı ve 1953 - 1964 yılları arasında casusluk romanlarını yazdığı karakter James Bond'un ete kemiğe büründüğü ilk yapım 1954 yapımı tv filmi Casino Royale'di. Bond'u ilk kez Barry Nelson'un canlandırdığı yapım, Fleming'in 1953'te yazdığı, Bond serisinin ilk romanı olan Casino Royale'den uyarlamaydı. Bond'un sinemaya uyarlanıp dünyanın en uzun soluklu film serisi haline gelmesi ise 1962 yılına kadar bekledi. Fleming'in özellikle Dr. No, From Russia with Love ve Goldfinger romanlarıyla dünya çapında bir üne kavuşmasıyla birlikte bu romanlar sırasıyla beyazperdeye uyarlanmaya başladı. Cary Grant ve David Niven'in da aralarında bulunduğu birçok isimle anlaşma sağlanamayınca seçmelerde o sıralar pek tanınmayan Sean Connery ilk resmi Bond olarak seçildi. Fleming, hayalindeki Bond'un Connery olmadığını ısrarla vurgulasa da ilk Bond filmi Dr. No'yu izledikten sonra kendisine haksızlık ettiğini düşünmüş, hatta Connery'nin İngiliz değil İskoç olmasından dolayı Bond karakterinin geçmişi yeni özellikler eklemiştir.

1 milyon dolar gibi mütevazı bir bütçeyle çekilen ilk Bond filmi Dr. No'nun 60 milyon dolara yakın gişe başarısının ardından From Russia with Love (İstanbul'da çekilen ilk Bond filmi) ve Goldfinger çekilmiş, bütçelerin üzerine her filmde sadece birer milyon dolar daha eklense de gişe geliri 125 milyon dolara kadar ulaşmıştır. İlk üç Bond filmi her daim serinin en iyileri arasında gösterilebilir, zira Connery'nin hayat verdiği Bond ikonu dünya çapında bir fenomene dönüşmeye başlamıştır. Dördüncü Bond filmi Thunderball ile bir önceki film Goldfinger'in bütçesi üçe katlanır, zira filmin büyük bölümü su altında geçmektedir. Thunderball 141 milyon dolarlık gelire o ana kadarki en iyi gişe yapan Bond filmi olsa da ilk üç film kadar başarılı sayılamamıştır. Su altı sahnelerinin epey uzun tutulduğu eleştirileri gelse de bir Bond filminde diyalogsuz sahnelerin uzunluğu ve su altında çok karakterli dövüş sahnelerinin bulunması o ana kadar görülmemiş bir şeydi. Beşinci Bond filmi You Only Live Twice heyecan verici sahneleriyle keyifli bir aksiyon klasiği olmasına rağmen

ilk beş Bond filmi içinde en az sevilen oldu ve ilk defa Bond filmleri gişede düşüşe geçmeye başladı. 1967'de Casino Royale, James Bond'un isim hakkını elinde tutan EON Productions'un sözleşmesinin yasal boşluklarından faydalanarak çekilen ilk resmi olmayan Bond filmi oldu. Bond filmlerini ti'ye alan ve tamamen parodiye yaslanan Casino Royale, 12 milyon dolarlık bütçesiyle Thunderball'ın da üzerine çıktı ve resmi olmayan bir parodinin o ana kadar çekilen en pahalı Bond filmi olması gibi tuhaf bir durum oluştu. Casino Royale'de Bond'u daha önce resmi Bond olması için anlaşılamayan David Niven'in canlandırması da ilginç bir durumdu.

Beş film sonrasında Bond'u bırakan Sean Connery'nin ardından yeni Bond olması için yapımcı Albert Broccoli, Timothy Dalton'a teklif götürse de Dalton'un çok genç olması sebebiyle yeni arayışlar başlamıştır. Broccoli, bir kuaförde tanıştığı ve daha sonra bir reklamda fark ettiği George Lazenby ile yeni Bond filminin başrolü olması konusunda anlaşır. On Her Majesty's Secret Service en iyi Bond filmlerinden biri olmasına ve Bond'un tarihinde ilk defa evlilik yapması gibi radikal kararlar almasına rağmen seyircinin o zamanlar yeniliklere açık olmaması (bklnz: Thunderball) ve Lazenby'nin Bond olarak beğenilmemesi, İngiliz değil Avustralya aksanına sahip olması gibi faktörler sebebiyle gişede epey düşüş yaşamıştır. Bunun ardından Lazenby tekrar anlaşma yapmamış ve Bond'u sadece tek filmde canlandırarak tarihe geçmiştir.

Bond serisinin kötü gidişatına dur demek için Connery gibi seyrirciye uzun soluklu hitap edebilecek bir aktör bulunana kadar Connery geri çağırıldı. Diamonds are Forever'da son kez resmi Bond olan Connery, serinin çizgisini biraz düzelterek temelli ayırdı. 1973'te Live and Let Die ile yeni Bond ilk defa gerçek bir İngiliz olan Roger Moore tarafından canlandırılmaya başlandı. O zamana kadar en çok izlenen Bond filmi olmayı başaran filmle beraber yüzler güldü ve Moore ile uzun soluklu bir seri başlamış oldu. Filmin başarısının ardından çekilen The Man with the Golden Gun ise o ana kadar çekilen en sinematografik Bond filmi olmasına ve Christopher Lee'nin gerçekçi kötü adam kompozisyonuna karşı gişede hüsrana uğradı. Seyircinin hala yeniliklere açık olmadığı, Bond'u sadece bir eğlence çizgisinde gördüğü, gerçekçi değil, abartılı ve bol mizahlı bir Bond portresi görmeyi istediği belliydi. Çekilen son dört Bond filminde de 7 milyon dolar gibi standart bir bütçe tutturulmuş, her filmde benzer stüdyo çekimleriyle ilgi yitirilmeye

başlanmıştı. 1977'de The Spy Who Loved Me ile bütçe iki katına çıkarılarak aksiyon dozu artırıldı ve bu hamle izleyicide epey olumlu karşılık buldu. 187 milyon dolar gişeyle Bond'un çizgisi zirveyi gördü. Uzunca geçen Moonraker ve ardından gelen For Your Eyes Only filmleri ile gişede 200 milyon dolar hasılatın üzerine çıkıldı. Moore artık 54 yaşına gelmesi sebebiyle Bond'u bırakmayı düşündü ama yapımcılar onunla devam etmek isteyince Bond'un çıkışı yine başladı. Önce 1983'de Octopussy ile gişede bir gerileme oldu. Aynı yıl yasal boşluklardan yararlanılarak çekilen ikinci resmi olmayan Bond filmi Never Say Never Again ortaya çıktı ve bu filmin başrolünde eski Bond Sean Connery yer aldı. Never Say Never Again'ın neydesey Octopussy kadar gişe yapması yapımcıları şaşırttı. Bond, 56 yaşındaki Moore ve 53 yaşındaki Connery ikilisine hapsolunca gençlerin ilgisi azalmaya başladı. Buna rağmen 58 yaşına gelen Moore'a hâlâ yeni bir Bond filmi çekilince (A View to a Kill) bunun gişede karşılığı hüsran oldu ve Moore seriden ayrıldı.

Bond serisini tekrar diriltmek için radikal kararlar ve yeni bir Bond'a ihtiyaç vardı. Yapımcı Broccoli o sıralar tanıştığı Pierce Brosnan'ı Bond olarak isteğe de Brosnan onaydığı "Remington Steele" adlı dizide kontratı olduğu için oynamadı. Bu yüzden 22 yaşında teklif götürüldü çok genç olduğu için vazgeçilen Timothy Dalton, 41 yaşında yeni Bond oldu. Dalton, Fleming'in Bond'una belki de en çok uyan isim olmasına rağmen Bond olma serüveni The Living Daylights ve Licence to Kill ile sınırlı kaldı. Dalton, ciddi ve karanlık bir Bond portresi çizmeyi tercih etti ve yer aldığı yapımların senaryosunun da bu şekilde olması konusunda yapımcılara baskı yaptı. Öyle ki, Dalton'un Bond'uyla, Moore'un Bond'u arasında epey fark vardı. Moore döneminde bir ajandan çok playboy gibi takılan Bond, fantastik ve mizah dozajı iyice yüksek bir görünüme kazanmıştı. Bond uzayda, Bond denizde, Bond ormanda gibi filmlerle ciddiyetini iyice kaybetmeye başlayan serinin Dalton dönemine geçiş izleyicide kuşkusuz Joel Schumacher'in karnavala çevirdiği Batman'den Christopher Nolan ciddiyeti ve karanlığına geçtiği dönem gibi bir etki yaratmıştır. Fakat süper kahraman ve ajan filmlerinin 2000 sonrasında gerçekçi, karanlık ve sert bir açılım kazandığını düşünürsek, 1987'deki izleyici için bu çok erkendi.

Bu yüzden The Living Daylights gişede kısmen başarılı olsa da Licence to Kill ile düşüş başladı. İzleyici profili Dalton'un soğuk ve mesafeli Bond profiline alışamadı. Bunun üzerine seriye tam altı yıl ara verildi. Dalton, yeni senaryo bir türlü gelmeyince Bond

olmayı bıraktığını açıkladı.

1995'de Bond'un sinema serüvenine tekrar devam edilmesi kararı alındı. İzleyicinin ilgisini geri kazanmak ve yeni bir seri başlatmak uğruna radikal değişiklikler yapıldı. Önce Connery ve Moore zamanındaki gibi devamlılık sağlayabilecek karizmaya sahip bir aktör olan Pierce Brosnan ile anlaşıldı. 40 milyon doları hiçbir zaman aşmayan bütçe 60 milyon dolara çıkarıldı. "M" karakteri ilk defa bir kadın oyuncu, Judi Dench tarafından canlandırıldı. On altı Bond filminin memur yönetmenleri haline gelen Terence Young, Guy Hamilton, Lewis Gilbert ve John Glen ile yollar ayrıldı. Serinin her filminin farklı bir yönetmenle çekilmesinde karar kılındı. 1995'de vizyona giren Goldeneye 353 milyon dolar hasılat elde ederek seriyi adeta yeniden diriltti. İzleyici Brosnan'ı Bond olarak sevdi. Bu başarının ardından yapımcılar Bond'u ayakta tutmak için gereken şeyin daha fazla aksiyon ve bütçenin her seferinde artması olarak karar kıldılar. Öyle ki, 1997'de Roger Spottiswood imzalı Tomorrow Never Dies ile bütçe neredeyse ikiye katlandı ve yine Goldeneye kadar gişe yaptı. 1999'da Michael Apted'in yönettiği The World Is Not Enough bir kısmı İstanbul'da çekilen ikinci Bond filmiydi. 2002'de vizyona giren Lee Tamahori imzalı Die Another Day ise en çok tartışılan Bond filmi oldu. 142 milyon dolar bütçesiyle filmin aksiyon ve fantezi dozajı her türlü aşırlığa kaçıyor. Madonna'nın Bond şarkısı kuşkusuz filmden de meşhur oldu, klibini milyonlar izledi, şarkının Bond serisine uygun olup olmadığını tartışıldı, abartının artık Bond serisine zarar vermeye başladığı konuşuldu, serinin 'Bond filmi' kalbindan çıkıp küle aksiyon filmlerine dönüşmeye başladığı eleştirileri geldi.

Bond'un güncelliğini koruması için tekrar yeni bir yön çizilmesinin vakti gelmişti. Önce Brosnan seriden ayrıldı. 80'lerin sonunda Dalton'ı getirmeye çalıştığı sert, karanlık ve gerçekçi Bond'un zamanı gelmişti. 2002 ve 2004'te Jason Bourne serisinin casus filmlerine, 2005'de Nolan'ın Batman Begins ile süper kahraman filmlerine getirdiği bu yorumun izleyicide olumlu

karşılıklar almaya ile karar verildi. Daniel Craig yeni James Bond olarak açıldığında "Şarşın Bond mu olur?", "Bond olmak için boyu kısa", "İngilizden çok Ruslara benziyor" gibi tartışmalar başladı. Lakin, Craig bu yorumları utandırarak derecede güçlü ve keskin bir Bond portresi ortaya koyarak çağa çok yakıştı. Çoğu sahnede dublör kullanmayı reddetti, yer geldi yeralandı, omzu çıktı, hastanelik oldu. Cesareti hayranlık uyandırdı ve saygı duyulmasıydı.

Yapımcılar yeni bir başlangıç için daha önce Goldeneye ile Bond'u yeniden diriltten Martin Campbell'i tekrar görev başına çağırdı ve Campbell yapımcıları yanıltmayarak gelmiş geçmiş en iyi Bond filmlerinden birine imza attı. 150 milyon dolar bütçesine karşılık 593 milyon dolar gişe yapan film, Bond'un insanı duygularına, psikolojisine, karanlık tarafına önem veren yeni bir serinin başlangıcı oldu. Casino Royale, Bond'un ilk defa aşık olması bakımından da önemli bir yön sahipti. Devam filmi Quantum of Solace ise 230 milyon dolar gibi akıl almaz bir bütçeyle yola çıktı ve yönetmenlik koltuğuna Marc Forster oturdu. Bütçenin aşırı artışı sebebiyle aksiyon sahneleri, Casino Royale'de oluşturulan gerçekçi yapı düzeminden sapıp abartılı hamlelere yönelmeye başlayınca film pek beğenili bulunmadı, zira artık Brosnan zamanlarına dönmek isteyen yoktu. Film 586 milyon dolar gişe yapsa da bütçenin devasa boyuttaki çekilmesi zaranı da beraberinde getirdi. 23. Bond filmi Skyfall'da ise Sam Mendes'in yönetmenliği ve özellikle Roger Deakins'in görüntü yönetimi o kadar üst düzeydedi ki, kuşkusuz hiçbir Bond filmi bu kadar iyi yönetilmemiş ve bu kadar sinematografik olmamıştı. İlk on beş dakikalık harika aksiyon sekansını Türkiye'de çekilmesi bizi ayrıca ilgilendiriyordu. Adele'nin Skyfall şarkısı ise adeta Madonna'nın Die Another Day'da yaptığıyla da katlayarak filmin ününün katlanmasına epey katkı sağladı. 23 Bond filminin toplamının maliyeti 1 milyar dolar ederken, sadece Skyfall 1 milyar dolar hasılat elde ederek rekor kırdı. Son film Spectre belki Casino Royale ve Skyfall kadar iyi bulunmadı ama Skyfall'ın ardından Bond tarihinin en çok gişe yapan ikinci filmi olmayı başardı. Ayrıca Bond'un romanlardaki ve eski filmlerdeki ezeli düşmanı Ernst Stavro Blofeld'in yeniden ortaya çıkması klasik Bond'a geri dönüşün sinyallerini verdi.

Cary Fukunaga'nın yönettiği No Time to Die ülkemizde 1 Ekim'de vizyona girecek. 250 milyon dolar bütçesiyle en pahalı, 163 dakikalık süresiyle de en uzun süren Bond filmi. On beş yılın ardından Daniel Craig'in anlaşması bu filmle beraber bitiyor. Bir sonraki Bond'un kim olacağını kestirmek pek mümkün değil ama 59 yıldır devam eden bu güzel serinin bir ömür boyu sürmesini dilerim.

FULYA ÖZLEM

Umut Taciri

Salon, en büyük sorunu insan olmak olan bir kalabalıkla tıklım tıklım doluydu. Hırsları, zaafıları, arzuları, kurnazlıkları, bağımlılıkları, hayalleri ve korkuları olan; kocaman öküleri ve ufacık, kırıkla bedenleri olan insanlar. Hepsî gözünü kırpmadan yüzüne bakıyordu, bir dudağın yerde bir dudağın gökte bir dev gibi hissettim. İnsanları kındırma ne kadar kolaydı. Ve şimdi hepsi gelmiş, o umut dolu kalplerini avcuma bırakmış, onlara öğütlediğim üzere bana bütünüyle teslim olmaya hazır ve nazır karşımda bekliyorlardı. Ha, bana derken, bana teslim olmaları istemedim tabii: hayatagüvenmeli, kendilerini deneyime, sürece tamamen bırakmalı, aklıklarına gelen şüpheleri sinek kovar gibi dağıtmalı, içinde bulunduğumuz anda benimle birlikte onları götüreceğim geleceğe doğru köpek çekmelyidler.

Değidim gibi bizi birleştiren şey insan olmak'tı: hepimizin bir isteği, mutlu olmak için gerçekleşmesini beklediği bir ön koşullar listesi vardı ve hiçbirimizin bunların olmasını bekleyecek sabrı yoktu. Hemen sonuç almalıydık her şeyden. Ohooh, ölmeye eşşeyim ölmeye, hamile kalacağım diye dünyanın parasını tıp bebeklikliklerine yatırı, uğraş, didin, yine de bir sonuç alama; kelime diye saç ektir, bir şeye benzenmiş, sinirinden olmayan- saçını başını yol; uyuşturucuyu bir türlü bırakama, hep aynı girdapta bul kendini; yıllardır geceleri gözünü kırpm, içmediğin hap, uyuyabilmek için denemediğin terapi yöntemi kalmasın ve hâlâ sabah ezanını hep tavani izlerken karışla... Hele o kapasite geliştirme mücadelesi yok mu? Bir yabancılık konuşmayı ya da enstrüman çalmayı becereceğimi diye senelerini harca ve vasatın ötesine gideme, öğrenmenin daha kısa süren bir yolu olmalı ya rabbî! Yanında elbette ki öncesi/sonrası eklemi de getirmiştim: hamile olan yengem, eski bir junkie olan heykeltraş arkadaşım ve yirmibeş dilde papağan gibi hoşbeş edebilen ve alim-satım terminolojisine hakim bir Kapalıcaşçı esnaflı akrabam. Uygun bir ücret karşılığında hepsi rollerini ezberlemişti. Bu minik düzenbazlığımızı-yani gerçekleri biraz renklendirmeye diyelim-ifşa edeni dünyanın öbür ucuna bile gitse bulup hayatını zindan edebilecek güç ve azimde olduğumu bildiklerinden ve sayemde üç beş yalan kırıp tonla para kalırdıklarıdan sistemimizi oturtmuştu: sırala söz alıyord, benim yöntemiimi uygulamadan önce nasîl da bedbaht olduklarını anlatıyor, yöntemim sayesinde kötü alışkanlıklarından nasîl da kurtulup yeni ve mükelmem hayatlarına adım atıklarını tefrika ediyorlardı. Kendileri, yöntemimin işe yaradığını

canlı kanıttı. Hakikaten de öyleydiler...

Önce yengem sözü alıp kendisine ezberlettiğim konuşmayı üzerinde çalıştıgımız eserle, göz yaşları ve haykırışlarla müthiş dramatik bir biçimde yaptı, "ıcrâ etti" demek daha doğru olur. "Daha 25 yaşındayken özlenmişliği bana çocuk sahibi olamayacağım, o zamanlar önemsememedim, yıllar geçti, 35 yaşından sonra evlendim ve eşimle bir bebeğin hayatını kurtmaya başladık, ancak doktorlar bunun imkânsız olduğunu söylediler yeniden... Yine de mümkün olan tüm tedavileri denemeye kararlıydık, her şeyi denedik ancak hiçbir sonuç alamadık. Ta ki "Yüce Bilgelik Yöntemi"yle tanışınca kadar. Yüce Bilgelik'e başladığımız hayatım darmadağın, ölmeyi bile düşünüyordum. Ancak kelimeyi öğrenip telaffuz edebilmemin üçüncü ayında bir baktım ki, amân Allahım, mucize! Hamileyim. Ve şu an 46 yaşındayım, şu gördüğünüz de üçüncü bebeğimin olacak-karnını okşuyor, gözleri doluyor-, çok yaşa Yüce Bilgelik Yöntemi! Sayende hayatımın bile ötesinde bir bereket kavuştum, bereket ve ışıık beni seçti. Ohh çok mutluymum!". Bu noktada mutluktan hüngür hüngür ağlamaya başladı, sırtını sıvazlayıp, yüce bir bilgi edasıyla onu yerine uylatırdım. Sonra sırasıyla Kapalıcaşçı esnaflı akrabam ve diğerleri söz alı hayatları nasîl bir çöken, Yüce Bilgelik Yöntemi sayesinde nasîl bereketle göwendiklerini anlatırlar. "Çok borcum vardı, dükkâna hiç müşteri gelmiyor, gelse de hiçbir şey almıyordu. İflasın eşşeydim, sonra birden-...". "Ben, ben konuşmayı beceremem, size bir şarkımla anlatayım: 'Oh bolluk, senin adın yazıldır sessizlikte; yokluktan gelen kelimeye şükranlar olsun-..."

Şimdi işte herkesin nefesini tuttuğu, salondan bazılarının, yıllardır gerçekleşmesini özlemle beklediği dileğince kavuşmanın ne kadar yakın olduğunu fark ederek göz yaşlarını tutamadığı ve benim de minik bir salon peygamberi olarak sazi elime aldığına âna geldik: Yüce Bilgelik Yöntemi'ni tane tane açıklıyorum şimdi. Önce kadim bilgeliklerden, Hindistan'dan, Hint mitolojisinden birtakım uça açık, nasîl yorulmancaya belirsiz meseller anlatarak salondaki dinleyicilerin sabırsızlığını artırıyor, iyice kafasını karıştırıyor, aklını alıyorum. Sonra en zayıf anlatımda olduklarına emin olunca onlara "süreç"ten bahsediyorum. O "kelime"yi öğreteceğim size, Sanskritçe bir kelime ve dünyanın en uzun kelimesi. Peki neden sizce? Elbette ki dünyanın en kadim bilgeliklerinin en temel öğretilerinin hepsini bühâşine barmırdın, tarihte Napolyon dahil tüm önemli figürlerin gizlice ezberleyip hedeflerine ulaşınca kadar her gün sabah-öğle-aşam beşbuşer kez tekrar ettikleri kelime bu. Ölen bazı çok güçlü hükümdarlardan örnek veriyorum,

neden öldüler sizce? Tabii ki kelimeyi bildiğini ve hedefine ulaşmak üzere olduğunu anlatan hasımları olan bir gece ansızın zehirlediği ya da özüm sepetine zehirli bir yılan koyuverdiği için! Ya, ne sandınız? Bu kelime öyle kelime işte, Bizansları devrildi; Orta Çağ bitip Yeni Çağ başladı bu kelime yüzünden... Ve o kelimeyi öğrenmek herkesin harca değil, öğrense de yanlış söyledi mi, bittî! Evrenin kulağı, yani "yerin kulağı" doğru duymazsa siz bereketle buluşturamaz. İşte o yüzden "süreç"te birlikte çalışacağız önce, size kelimeyi öğreteceğimi ve daha sonra doğru telaffuz ederek bereketi çağırma öğreteceğimi, bana geleceksiniz bazen , "Ben her şeyi yaptım ama olmadı, kelimeyi binbeşyüz kez söylüyorum, işe yaramadı" diyerek. Sonra kulak verince alacağım nerede yanlış yaptığınızı, yeniden çalışacağız, ta ki siz kelimeyi doğru söyleyip, doğru tınlatarak, evrenle rezonansa geçmeyi öğrenece kadar. Bu zorlu bir süreç ama üç ay sonra dilediğinize kavuşmanızın işi iktaretileri görlebileceğiniz bir süreç. Bu arada, hatırlatayım, eğer inanmaz, şüphe duyarsanız, süreç sizi içine almaz. Kendinizi tamamen teslim etmezseniz -burada yüzüdsanbeş harfli kelimeyi söyleyiverip dinleyicileri çok ugratıyor-size dediğimizi vermez, ancak tam ve mutlak bir teslimiyette hedefinize ulaşabilirsiniz. Son olarak, ben sadece bir aracıyım, eskiden ben de sizler gibiydim, hayatımda bereketin ışıık yoku, hep azap içerisindeydim. Şimdi bütün mücadelem, sizinle de benim gibi "bereketin ışııkla kutsanması" için. Ve kimseyi asla zorlamak istemem, inanmak zorunda da değilsiniz, seçim sizin, atıl yazıldır de mutlu olmanızın vakti gelmedi mi?"

Aklışlar ve salondakilerin göz yaşları eşliğinde konuşmamı bitiriyor, Yüce Bilgelik Yöntemi'ni satın alıp sürece hemen başlamak isteyenleri kayıt masasına yönlendiriyorum, hayır, kredi kartı yok maalesef, sadece nakit çalışıyoruz. Laf aramızda ama yani şimdi düşününce, benim yöntemin sağlığını hiçbir zarar yok, hap değil, ot değil, ilaç değil; hatta balıkla faydalı, sayemde odaklanacak, hafızınıza omega 3 takviyesi gücünde bir lüzumsuz içerik tekrarı yetisi kazandıracaksınız, paslanan ezber kabiliyetiniz sayemde güçlenecek. Ayrıca, yüzüdsanbeş harfli bir kelimeyi günde binbeşyüz kere tekrar edecek bir istidadınız varsa, aslında boş işler peşinde koşacağınız asıl hedefinize odaklanırsanız her şeyi başatabilirsiniz. Potansiyel görüyorum sizde. Ama işte hep söylüyorum, sizin en büyük zaafınız insan olmak, sayende dünyanın neresine gitsem, sırtım yere gelmiyor. Çantamda umutların, diyar diyar geziyorum. Umutlarınız benim bereketim, sakın umutlarınızı benden esirgemeyin, bereketin ışıık üzerimizde olsun, âmin...

Sizin en büyük zaafınız insan olmak, sayende dünyanın neresine gitsem, sırtım yere gelmiyor. Çantamda umutların, diyar diyar geziyorum.

GİDENLERİN ARDINDAN

Evrim Kuran, Türkiye'nin giderek büyüyen beyin göçünü verilere dayanarak analiz ediyor, gitmenin ve kalmanın zor yanlarını bilen insanların hikâyelerini yansıtıyor.

Onlar Göçtü Buradan hem yurtdışına yerleşmeyi aklından geçiren hem de Türkiye'nin yurtdışına verdiği göç olgusunu anlamlandırmak isteyenler için bir başyurdu kitabı...

Bir Düğün Hikâyesi

DOĞUŞ ŞAHİN

"Düğünümeye gelecek misin?" Numara yabancı olsa da sesini tanımıştım "Nazlıca?"

"Artık gerçek adımlı söyleyen olmaz mı?"

"Kimliğinde ne yazıyorsa onu söylerim. Senin yüzünden devleti karşıma alamam. Düğüne gelirim ama halaya falan kaldırmayacaksın."

Nazlıca benim ilk arkadaşım. Annem okula bırakıp gittikten sonra sınıfta boş duran sıraya oturdum. Kapıdan girişini hala hatırlıyorum. Mavi önlüğünün altına giydiği kot pantolonu, büyük gözleri, uzun kirpikleri ve kalın kaşlarıyla dikkatimi çekmişti. Ona baktığımla anlamış gibi gelip yanıma oturmuştu. İsminin Berivan olduğunu söylemişti. Bir hafta boyunca yoklamada adı okunmayınca ters giden bir şeyler olduğunu fark etmiştim. Sonradan öğrendik ailesinin koyduğu isim yasak olduğu için nüfus memuru ona "Nazlıcan" ismini vermiş. Berivan okula gelse de devletin ona atadığı ismi bilmediği için yok yazılmıştı. O günden sonra benim için artık adı, nüfus memuru yazarken son harfı koymayı unutmuş, Nazlıca olmuştu.

İlkokuldan sonra yollarımız ayrışa da biz kopmamıştık. Bazen ben onun yanına İstanbul'a gidiyordum bazen o geliyordu. Şimdi düğünü için bir kez daha İstanbul'daydım.

Kır düğünü olacaktı. Ağaçların arasından tanıdık birini görene kadar yürümeye devam ettim. Avukat oradaydı. Nazlıca'nın Beyazıt'taki arkadaşlarından biriydi. İstanbul'a ne zaman

gelsem onu da görüyordum. Çok içerdii, sarhoş olunca öpmeye başlardı. Ayıkken birkaç defa adliyeeye yakın olan ofisine çağırmıştı, hiç gitmemiştim. Mahkemelerden ne kadar uzak olursam o kadar iyi diye düşünüyordum. Borcum yüzünden icraya verilince Avukat'ı arayıp ne yapacağımı sormuştum.

"Borcunu öde," demişti. Dört yıl bunu söyleyebilmek için okula gitmiş.

Avukat beni görünce iki yanağımdan öpüp masaya götürdü. Kaçta içmeye başladığıya gözleri kızarmıştı. Bana da bira uzattı reddettim, kimseyi tanımadığım için nereye oturacağımı karar veremiyordum. Avukat bir daha sarılıp iki yanağımdan öpünce masadaki en sakın arkadaşların arasına oturdum

"Merhaba,"

"Hoş geldin," solumda oturan arkadaş elini uzatıp adını söyledi "Sadık."

"Damadın arkadaş mısın Sadık?"

Avukat tek gözü kapalı beni kolluyordu, yakalarsa yine öpecekti.

"Evet, üniversiteyi birlikte okuduk."

Avukat peşimden geliyordu, bana yaklaşmayınca oturma elindeki birayı Sadık'a uzattı "Sarkis, şu birayı ver adama. Rahatlasın." İsmi söyleyemedi sandım ama benden başka kimsenin dikkatini çekmemişti "Sarkis? Senin de mi adını yanlış yazmışlar?"

Sadık güldü "Hayır. Adım Sarkis aslında ama küçükükten kalma alışkanlık işte. Tanımadığım biri olunca gerçek adımlı söyleyemiyorum."

Sürekli aynı hikayede dolaşıp duruyordum. İçine düştüğüm durumdan çıkabilmek için Sadık'ın elinden birayı alıp kafama diktim. Üçüncü biradan sonra ben Avukat'ı öpüyordum.

Nazlıca'yı gördüm, açık bıraktığı uzun saçları beyaz elbisesinin üzerine düşüyordu. Yanıma geldi, ayağa kalkıp elini tutunca ne diyeceğimi bilemedim "Gözlerin eskiden daha büyüktü."

Gülerlek kollarını açtı "Gelmeyeceksin sandım."

"Gelirim demiştim." Bana öyle sarıldı ki o kadar yolu gelmeme değdi.

İnsanlar dans edip eğleniyorlardı. Nazlıca şarkı kesilmeden devam etti. Arkasından çalan Kürtçe şarkının başlamasıyla bitmesi bir oldu. Sistemde arıza olduğunu düşünüp DJ kabininin oraya gittim. Kocaman adamın önünde küçükçük laptop, elinde üç hıal olan yüzük, ayağının dibinde bitmiş büyük bir rakı şişesi vardı. Durumu anlayıp masama geri döndüm. DJ denilen düğün salonu görevlisi herkes halay çekerken Kürtçe şarkıları yanında kesip oyun havası çalmaya devam etti. Oturma rakımı içtim. Nazlıca'nın tedirginliği sinirimi bozmaya başlamıştı. Sadık, Avukat ve diğerleri sahnede toplanmış ellerini kollarını sallayarak konuşuyorlardı. Nazlıca yanıma geldi "Bizimkiler adamı dövecekler, lütfen olay

çıkmasın. Cidip sakınleştirtir misin?"

Söylediğini yapıp arkadaşların yanına gittiğini Avukat bana döndü "Adam bir litre raki içmiş, ayakta duramıyor. Üstelik faşist, hangi hakla şarkılarımızı kapatır?"

İki elimi havaya kaldırdım "Arkadaşlar Nazlıca'nın bugünü kötü hatırlamasını istemiyorsanız olay çıkarmayın. Müzik devam ediyor, sorun kalmadı."

Tam yeni şarkı başlamıştı adam müziği tekrar durdurdu. Laptopu kapattı, gülerek sahnedən geçerken gözüm döndü adamın üzerine yürüdüm "KAVŞAK"tan dön gel, SENİN bardağına raki KOYARIM."

Yaptığım vurgular yüzünden etrafımdakiler beni tutmaya çalıştılar. Adama ulaşmama az kalmıştı, Nazlıca önüme geçti "Benim için yapma."

Onu görürce duruldum, kolumdan tutup olay yerinden uzaklaştırdı "Sana insanları sakınleştirtiyorum şu yaptığına bak! Ayrıca küfürler ne? Nasıl bir dil kullanıyorsun?"

"Ama ne yapıyor görmüyor musun?"

"Benim arkadaşım o dili kullanmaz."

Beni bir masaya yaklaştırdı "Gel seni kayınpederimle tanıştırayım."

Otururken adımla başımla selamladım "Beyefendi nasılsınız? Ben Nazlıca'nın ilkokuldan arkadaşımım. İzmir'den geldim. Burası da baya sıcaktır." Sanki az önce ortalık yerde bağırarak küfürler eden, kavga çıkaran ben değildim "Ne iş yapıyordunuz?"

"Hakimim."

"Sayın hakim vallahi bir anda gözüm döndü," iyi halden faydalanırım diye kravatımı düzelttim "Bir de Türkiye'de yargı yavaş işliyor derler." Hemen arkaya bakıp Avukat'a el saldım. Koşarak geldi, hakimim önünde beni yine öpmeye kalkınca onu vekaleten bırakıp masadan kalktım. Ortalık sakinleşti, insanlar ayrılıyorlardı. Nazlıca'ya veda etmeye gittim "Tebrik ederim."

"Teşekkür ederim. Keşke bu gerginlik olmasaydı, sonunu böyle hatırlamak istemezdim."

"DJ denen herifin yüzünden oldu. O şerefiz nüfus memurunu da unuttum. Ulan insanlar çocuklarına istedikleri isimleri koymıyorlar, onların yerine siz koyuyorsunuz onu bile yanlış yazıyorsunuz."

Büyük gözlerindeki yaşları görünce aklıma gelen şeyi söyledim "Hadi halay çekelim."

"Ne halayı? Müzik bitti. Şimdi mi aklın başına geldi? Gidiyoruz."

"Benim ilk halayım olacak. Şarkıyı sen söyleyler." Elimi uzattım "Hadi Berivan," İlk defa ismini söylediğim için şaşırmıştı. Elimden tuttu, sahneye yürürken arkaya döndüm "Sarkis! Sen de gel, bu gece devleti karşıma alıyorum."

Berivan hangi şarkıyı söylüyor bilmiyordum, anlamasam da bağıra bağıra eşlik ederek ayaklarını onunkilere uydurmaya çalıştım. Sayımız artıyordu. Yasaklanmış dillerde, yasaklanmış şarkılarla, el ele geceyi sonlandırdık.

ALİ DENİZ USLU

ÖLÜMDEN DİRİME

Şiir sendikasının rütbesiz amiriyim
Uyakların uyumsuz komiseri
Yetkim mısralar kadar.

Hem herkesim hem de hiç kimse.

Ama ölümden dirime yol çıkartırım!

Sayfanın tam göğsünde köşeli bir parentezdeyim,

Ve sayfa sonunda belirsiz bir kaynağa,

İşte bu yüzden yağmalanmış bir kütüphanede yakılacaklar arasındayım.

Aranan listesinde sicili kabark bir militan,

Doğum iznine yollanan bir bakireyim.

Azılı bir sözcük haydut...!

Ondandır kanımdaki bu lodos!

İstesem de istemesem de

Durduramadığım içimde...

İçimdeki Ses

Oturdum koltuğa. Dedim kendime: Gel bugün seninle bir oyun oynayalım. Sürekli konuşmaya çalışıyorsun madem, o zaman bu sefer seni susturmak yerine tavsiyelerini söyle de dinleyeyim. Öğüt vermek hoşuna gittiğinden midir yoksa gerçekten iyiliğini düşündüğün için mi bilmiyorum ama senden kaçmak yerine bu sefer bir oturup dinleyeceğim seni. Haydi çok eteğindeki taşları. Önyargısızca kalugım sende...

- Teşekkür ederim sonunda bana izin verdiğin için. Biliyorum, bu kolay değil senin için çünkü ne zaman yeni bir şey deneyimlemeye kalksan korkuyorsun. Eski olan tanıdık olduğu için güvenilir geliyor. Yeni ise korkutucu. Ama bir düşünsene, yeni olan bir kaç kez üstüste denersen, istikrarlı olursan, aslında o da eski olur. Tehlikeli olmaktan da kaçır.
- Sevdğin insanlar sana öfkeli olduğunda, onların sevgisini kaybetmekten korkuyorsun anlıyorum. Ama insanlara sana öfkelenme şansı vermezsen, seni gerçek anlamda sevmeyi seçebilirler mi? Bir düşünsene, sevmeme özgürlüğünün olmadığını birini gerçekten sevmiş olur musun? Ayrıca sınırlarını belirlemediğin sürece, senin aslında kim olduğun nasıl bilececek? Çizgi çekmekten korkma. Çöp adam bile kağıda çizilen çizgi sayesinde var.
- Hayır demekten ve insanları hayal kırıklığına uğratmaktan, sevilmemekten korkuyorsun biliyorum ama istemediğin her işe evet dediğinde aslında kendine şunu söylüyorsun: "Senin isteklerin, diğerlerininki kadar önemli değil." Ne garip değil mi, biri gelip sana "Sen önemli biri değilsin" dese bozulursun. Ama farkında olmadığın sürekli kendine bunu demiş oluyorsun. Peki o zaman kendinle ilgili nasıl hissetmeyi umuyorsun ki? Güvenli değil herhalde. Güvenmediğin insanın yanında bir ömür geçer mi?
- Hepimiz televizyonlardaki yorumcular gibiyiz aslında farkında mısın? Çünkü bizimaız gelen olayları, kendimize bir anlatış şeklimiz var. Diyelim ki arabayı çarptın. Beynindeki yorumcu, bunu bir felaket olarak mı değerlendirecek, yoksa ölmediğin için bir mucize olarak mı? Yani gerçeklerden çok, o gerçeği nasıl yorumladığın şekillendiriyor aslında hayatı. Demek ki sen bu hayatta hem bir oyuncunsun, hem de yorumcu. Kontrol edemediğin binlerce şey var biliyorsun. Ama en azından hayatı kendine nasıl anlatmayı seçeceğine sen karar verebilirsin.
- Kimseye haddinden fazla iyilik yapma çünkü hakkını aşan her şey zıddına dönüşür. Aşırı iyiliğin altında o kişi ezilebilir ve kimse, ezik hissettirilmeden hoşlanmaz. Fedakarlığın dozu kaçtı mı, senin için bir ego tatmine dönülebilir. Ya da sen tamamen iyi niyetli olsan da, karşıdaki kendini sana karşı borcu

hissedebilir. Ve kimse alacaklısından pek hoşlanmaz.

- Bir insanın varlığına alıştın mı, yokluğu korkutucu bir hal alır. Bir türlü ayrılmayı beceremediğimiz ama mutsuz olduğumuz ilişkileri o yüzden sürdürürüz zaten. Ama inan toksis insanların yokluğuyla katlanmak, varlıklarıyla sebep olduklarına katlanmaktan daha kolay olacak. Soğukta kalıp üşürsem diye bırakmadığın bozuk bir sobanın dumanından ne kadar zehirlendiğini fark ettiğin anda temiz bir nefes almak için ilk adımı atmış olacaksın.
- Olur da bir gün kendini göstermek, senin için doğal olmaktan daha değerli hale gelirse, bir dur ve düşün. İçindeki hangi boşluğu kapatmak için dışarıyı bu kadar parlatmaya çalışıyorsun. "Olduğun şey" de ne eksik ki "sahip olduğun şeyler" de bu kadar abartılıdır?
- Biliyorum bazı şeyleri yapamayacağımı, beceremeyeceğimi söyleyen bir iç sesin var. Başkasına asla söylemeyeceğin hakaretleri edebiliyorsun kendine. Bu sese inat yapamayacağımı düşündüğün şeyi yapman lazım. Hem de kötü hissedileceksin... Çünkü kötü hissetmeye ancak böyle tolereans geliştirebilirsin. Kötü hissetmeden rağmen yapmaktaki asıl başarı değil mi? İyi hissederek yaptığın şeyler de çok anlamlıdır evet, ama hayatta kötü hissedebileceğin çok fazla alan var. Kötü hissetmeye tahammül etmeyi öğrenmen, kötüyü de belki o kadar öcü olmanın çıkaracak bir zamanla...
- Sevmediğin şeylerden kaçtıkça, erteledikçe, aslında beynine şunu söylüyorsun. "Ben güvenilmez biriyim, yapacağım dediğim şeyi zamanında yapmıyorum." Kendine verdiği sözleri tutmak, başkalarına verdiği sözleri tutmak kadar önemli.
- Bilgeye sormuşlar: "Başkasının çizgisine zarar vermeden onun çizgisini nasıl kısaltabilirsin?" Bilge cevap vermiş "Yanına ondan daha uzun bir çizgi çizerek." Sen yine de kimsenin çizgisini kısaltmaya odaklanma. Onun için vereceğin emeği, kendi çizgini uzatmak için harca.
- Dünyada bu kadar acıkarın, mutlu olduğunda vicdan azabı duyduğunu biliyorsun. Ama başkalarına iyilik etmek, aslında bir verme eylemidir. Kendinde olmayanı da veremezsin. Kendi mutluluğunla imhal eden, mutlu olduğunda vicdan azabı duyan birinin başkasına da iyilik edecek enerjisi kalır mı?

Kendisine nazik davranmayı bilmeyen biri, başkasına hakiki anlamda nazik olabilir mi? İyi hissetmeyi beceremeyen biri başkasının iyi hissetmene yardımcı olabilir mi? O yüzden iyi hissetmeyi ve mutluluğu, vicdan azabı duyulacak şeyler olarak düşünme. Başkalarına iyilik edebilmek için bunlar senin yaptığın.

• Başkasının hakkını yemekten korktuğunu, haksızlık etmekten endişe ettiğini biliyorsun. Peki kendi hayallerinden, başkaları için vazgeçtiğinde, kendi hakkını yemiş olmuyor musun? Deden sana kul hakkına girmemeyi öğütlerdi hep. Kendi kul hakkına da girme.

• Bazen çok stres oluyorsun, ya da korkuyorsun, çok üzülüyorsun. Hemen diyorum ki neşelen, ya da bunda üzülecek ne var canım, ya da haline şükret. O zaman daha da kötü hissediyorsun. Kötü hissettiğini içini utanıyorsun, kendine kızırıyorsun ya da endişeleniyorsun. Oysa berbat hissetmeye de hakkın var. Surat asmaya ve korkmaya da. Kötü hissetmek yeterince kötü. Bir de kötü hissettiğin için kötü hissetme.

• Fırsatlardaki zorluğu görme demeyeceğin, mümkün değil biliyorum, korkuyor insan yeni başlangıçlardan, başlayıp da başaramamaktan. O yüzden tamam gör o fırsattaki zorlukları ama ondan daha çok, zorluklardaki fırsatı da gör.

Kendisine nazik davranmayı bilmeyen biri, başkasına hakiki anlamda nazik olabilir mi? İyi hissetmeyi beceremeyen biri başkasının iyi hissetmene yardımcı olabilir mi?

• Sırf para kazanmak için sağlığını yitiren insanlar var. İçin komiği, kazandıkları parayı da sağlıklarını geri kazanmak için ödemek zorunda kalmaları. Biliyorum hiçbir zaman para çok önemli olmadı senin için, ama sen yine de ne başarıyı, ne üzü, ne başka bir şeyi sağlığını ödeyerek duruma gelme. Çünkü gerçek ıflas budur.

• Temel'in çocuğunu sokakta ders çalışırken görenler, Temel'e nedenini sormuşlar. Temel'in cevabı hazır: "Herkes çocuğunu dışarda okutaydı." O meşhur "herkes" in ne yaptığını, ne dediğini kendini aptal duruma düşürecek kadar önemsemeye.

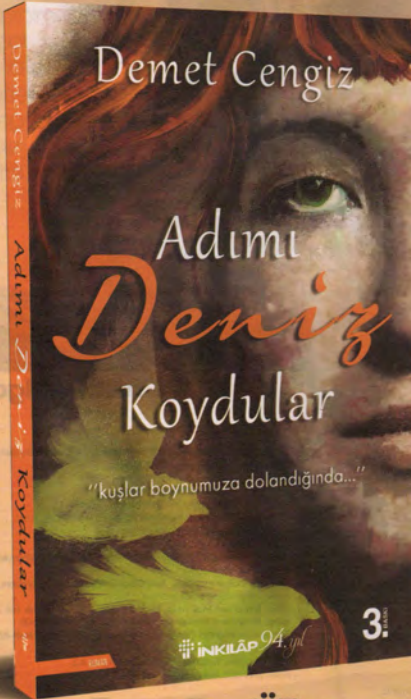
• Galaksimiz Samanyolu, 100 ila 400 milyar kadar yıldız içerir. Gözlemlenebilir evren yaklaşık 300 seksilyon (1 seksilyon: 10²¹) yani 10.000.000.000.000.000.000 yıldız barındırır. Bilim insanları, gözlemleyebildiğimiz evrenin 93 milyar ışık yılı civarında bir genişleşme sağ olduğunu tahmin ediyorlar. Evreni (gözlemlenemeyen kısmıyla birlikte) tamamıyla gözlemlenebilir evrenden en az 250 defa daha büyük. Uzun lafın kısası, fazla da büyüktür...

Demet Cengiz

Adımı

Deniz

Koydular

“Biri doğuda diğeri batıda geçen iki aile içi sevgisizlik öyküsüne Türkiye’de ve dünyada yaşanan önemli siyasi ve ekonomik gelişmeler eşlik ediyor. Boynumuza asılmış kaderlerimiz sorgulanıyor.”

Cumhuriyet

“İhmal edilen, seilmeyen, şiddet gören, tacize uğrayan, cehennemde doğmuş çocukların görmek istemediğimiz acıları yüzümüze çarpıyor. Roman çok sert, ancak anlatımdaki yumuşaklık sayesinde okur perişan olmaktan kurtuluyor.”

Hürriyet

“Demet Cengiz, 50 yıla yakın bir dönemde dünyaya damgasını vuran olayları arka fona alarak Deniz ile James’in yaşadıklarını anlatırken ustalık isteyen bir kurgu yaratıyor.”

Milliyet

“Yaşadığımız coğrafyada ‘Deniz’ olmak hiçbir zaman kolay olmadı. Deniz Yıldız da bundan nasibini alıyor ne yazık ki.”

Evrensel

“Adımı Deniz Koydular: Her şeyin eleştirisi”

T24

Bu köşede her ay bir yazınız, bir hikâye için giriş paragrafı paylaşacak. Hikâyenin devamını ise sizin yazmanızı istiyoruz. En fazla 3500 vuruş olacak şekilde hikâyenizi gerisende@bavuldergi.com adresine "Gerisi Sende" konu başlığıyla gönderin. Editörlerimiz ve yazarımız tarafından seçilen hikâyenizi Kasım sayımızda yayımlayalım. Bu ay giriş paragrafını **Ayşen Şahin** kaleme aldı. Gerisi Sende!

İnsan bilinci yerindeyken ölebileceğine ihtimal veremiyor. Nasıl olabilir diyorsun kendine: "Aklim yerinde, düşüncelerim var, böyle sair günler gibi daldan dala bir şeyler düşünürken nasıl yani bir anda siyah ekran mı olacak? Ya da beyaz mı?" "İyiye gidiyorsun, umudumuz artıyor ama çabalamam lazım" dedi doktor. Dümdüz yatıyorum sırt üstü, kademimde serum var. Nasıl bir çaba tam olarak doktorcum, yapayım elimden ne gelirse?

Neleri kaçıracağımı değil, geride bıraktıklarımı düşünüyorum. İnsan ölümlü yüz yüze geldiğinde, hayatı bir film şeridi gibi gözünün önünden geçer diye öğrenmişim, filmlerden öyle gördüm belki de. Benimki nedense bir bakkalın veresiye defteri gibi. Mesela...

"Ağrımasa bilir miydim
Yüreğimin yerini?"

Sennur Sezer

"Birden
kaldırımlardan
taşan
kalabalıkta onun
da olabileceği
aklıma geldi.
İçimdeki sıkıntı
eridi."

Yusuf Atılgan

- İmtiyaz Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic. A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Yayın Kurulu: Önder Abay, Ümit Bektaş
- Edebiyat Danışmanı: Haydar Ergülen
- Editörler: Oğuz Alikan, Mustafa Kömür
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Sefer Selçuk Özбек
- Reklam ve İletişim: bavulreklam@birgunnet.net, bavul@birgunnet.net
- Kapak İllustrasyonu: Ethem Onur Bağlıç
- Grafik Tasarım: Barış Can Sankuş
- İletişim: 0546 2883328 - iletisim@bavuldergi.com - bavul@bavuldergi.com
- www.bavulduktan.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Arni Dilligil Sokak, Özden Apartmanı, No: 16/3 Mecidiyeköy/Şişli İstanbul
- Baskı: İleri Basım Mat. Amb. Reklam Tarihçi Yayın ve Teknik Hiz. Tic. A.Ş.
- Adres: Yenibosna Merkez Mh. 29 Ekim Cd. Al Apt. No:5/902 Bahçeşehir-İstanbul (Vizyonpark 2 Plaza B-1 Blok Kat:9 No:81-82)
- Tel: 0212 454 32 90 - 0212 454 34 83
- Genel Dağıtım: Turkuvaaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
- ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

Yazar: Ayşen Şahin ve

Öyküü tamamlayıp gerisende@bavuldergi.com adresine gönderebilirsiniz. Seçilen öykü gelecek ay dergimizde yayınlanacaktır.

/bavuldergi

/bavuldergi

/bavuldergi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Yılan Derisi

Cinayet mahalli; Sarıyer'de, geçekundu mahallesinin ortasında ihtişamlı üç katlı bir villaydı. Olay Yeri inceleme beyaz tulumlar içinde hayaletler gibi geziyordu katliamın içinde. 3. katta çocuğun cesedi vardı. 2. katta anne ve baba yüz üstü yatıyordu. Yapış yapış kanları kuruyup çatlamaya başlamıştı. Giriş katında, salonun ortasında son deliğinden iliklenmiş kemer duruyordu. Çömez komiser fısıltıyla konuştu: "Başkomiserim maktullerin Kapalçarş'da kuyumcusu varmış." Yerde yılan gibi duran kemere bakıyordum. Katillerle bağıni çözmeye çalışıyordum... Bir an kemenden bakışlarımı ayırarak çömezin merakla bana doğru diktğini bal rengi gözlerine baktım, "Kimliklerine baktınız mı?" Çömez, elindeki kimlikleri uzatırken yanıtladı, "Ararat Maksudyar, Janin Maksudyar ve çocukları Zakar Maksudyar." Elime kimlikleri alıp fotoğrafları inceledim sonra geri uzattım çömeze. Olay Yeri İnceleme'nin deneyimli komiseri Hakan'ın yanına geldim. Beni gören Hakan, maktul erkeğin başından kalktı. "Ne diyorsun?" diye sordum maktule bakarken. Hakan, "Elimizde bir şeyler var. Kamera görüntülerini de alıyor çocuklar. Yarın öğlen masanda özel rapor" diye cevapladı. "Hırsızlık var mı?" diye sordum, ağzından çıkan tek kelime "Olabilir" oldu.

Ertesi gün ofise geldiğimde sabah gazetelerde katliamın neredeyse bütün gazetelerde ilk sayfalardan verildiğini gördüm. Hemen hemen tamamı olayın nefret cinayeti olabileceğini ve polis de bu ihtimal üzerinde durduğunu yazmıştı. Halbuki bizim henüz böyle bir tespitimiz de düşüncemiz de yoktu. Çömez kapıyı çaldı ve içeri girdi heyecanla, "Kamera görüntüleri geldi amirim. Galiba katilleri bulduk."

Beş dakika sonra önümde video iki gün önce evden çıkan 3 takım elbiseli erkeği izliyorduk. Erkeklerden birisi diğerlerine bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Diğerlerindenyse tedirginlik gözlemleniyordu. Üçü de aynı tip giyinen bu erkekler villanın çıkışındaki arabalarına binip çekip gittiler. "Hemen bunların kimliklerini tespit edin" dedim gazeteleri önüne koyarak "Birazdan bütün müdürler aramaya başlar." Çömez dediklerimi hemen uygulamaya konuldu.

Saat 14.00 gibi Olay Yeri İnceleme raporunu gönderdi Hakan. Raporuda üç şüpheliye dair de bilgiler vardı. Kimlik bilgileri parmak izlerinden tespit edilmişti. Üçünün de yaralama, hırsızlık ve gasp gibi suçlardan sabıkalı vardı. Ama bu hepsinden öte

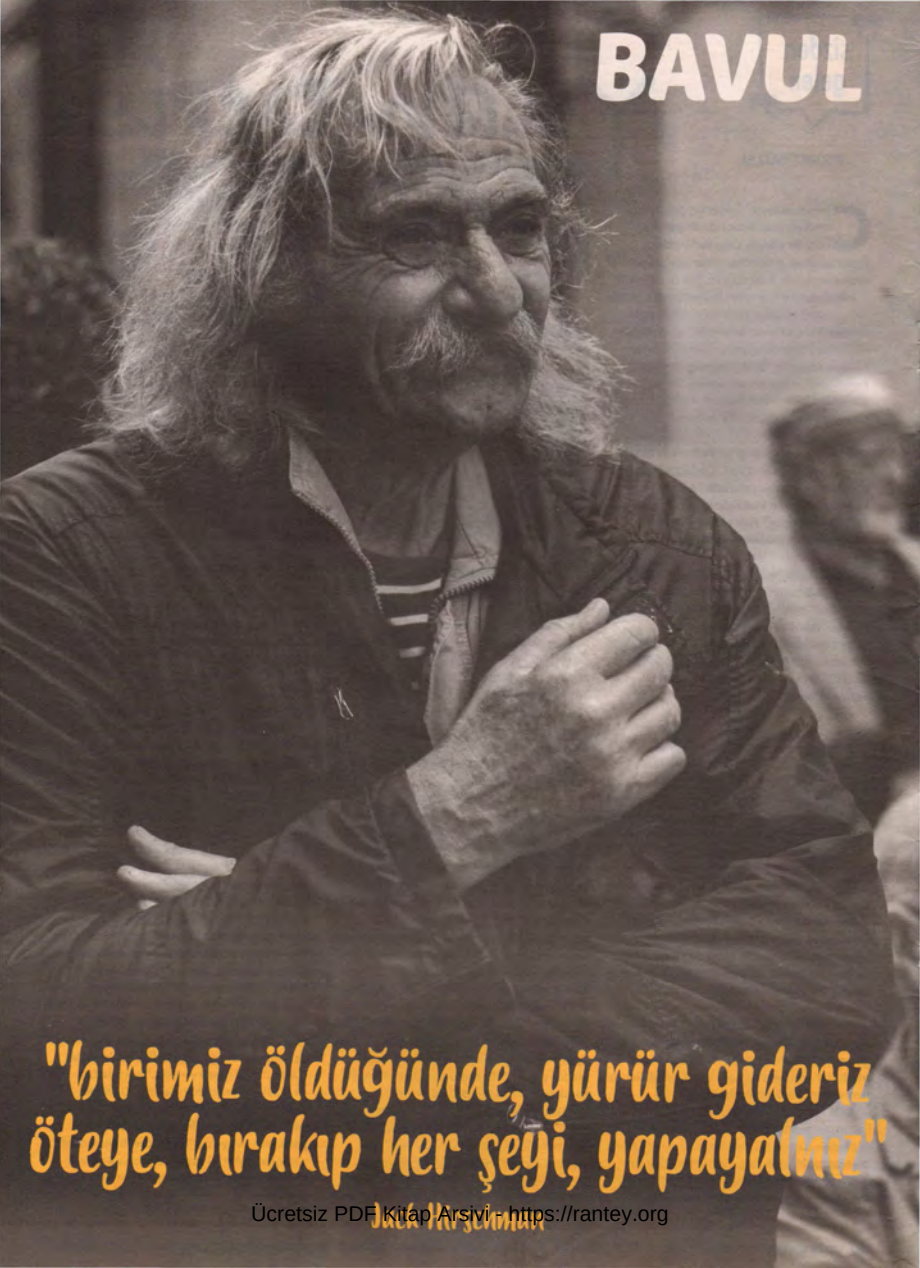

bir katliam. Yine de bu üçünün üstünde durmamız gerektiğine kesinlikle emin oldum. Çömezi çağırıp raporı önüne uzattım, "Akşama kadar bulun şunları."

Saat 19.00'a kadar telefon hiç susmadı. Gazeteciler sürekli cinayet bürodan bilgi almaya çalışıyordu. Onlara tabii ki hiçbir bilgi vermedik. Fakat üstlerimlesürekli olayın çabuk çözülmesini isteyen ve üstü kapalı tehditler savuran konuşmalar yaptım. Tam bugünden ümidimi kesmiştim ki Çömez üçünün de bulunduğunu ve merkeze getirildiğini söyledi.

Sorguya inmeden önce çömez internetten şüphelilerin yarın sabah için aldıkları uçak biletlerini çıktıklarını getirdi, "İtalya'ya gidiyorlarmış Başkomiserim." Elime aldığım kağıtlarlasorgu odasına indim. Yasadışı olmasına rağmen üç şüpheliyi de aynı odaya koymuştu Çömez komiser. Bu benim de işime geldi. Kapıyı vurup içeri girdiğimde ismi Alperen olan şüpheli korkuyla konuşmaya başladı, "Benim suçum yok amirim. Her şeyi bunlar yaptı." Daha hiçbir şey sormadan bu üçü arasında bir sıkıntı olduğunu anlamam kolaydı. "Sus lan" dedim bağırarak, "Nasıl öldürdünüz bu insanları, onu anlatın?" Yakup isimli olanı içlerinden uzun olanı olanca sakinlikle girdi söze "Benim suçum komiserim. Karısıyla çocuğunu öldürmek istemedik ama mecbur kaldık." Harun isimli olanı üçüncü şüpheliye "Her şeyi Yakup planladı, bizim suçumuz yok" dedi, Alperen kadar korkarak. Yakup, ikisine de "Yazıklar olsun" dercesine baktı, sonra bana döndü, "Evet amirim, ben planladım. Ben

yıllarca hırsızlık yaptım, o sırada birçok kez hapse de girdim ve çıktım. Sonra Aret abi aldı beni yanına. Sağ olsun ekmek verdi. Ama hiçbir zaman beni insan yerine koymadı. Her seferinde aşağıladı, ezdi beni. Üç yıldır işitmediğim hakaret, çekmediğim iş çıkmadı. Geçenlerde paraya ihtiyacım oldu, avans istedim, vermedi. Bir de üstüne küfür etti bana. Çok paraya ihtiyacım vardı, ben de okiliseyettiğinde çalmak zorunda kaldım. Ama Aret abi anladı bunu. Beni hem dövdü hem hakaret etti hem de yanından kovdu. Yalvardım, yakardım ama dinlemedi beni. Bir ay Alperen'le Harun'dan geçindim. Kapalçarş'da bir tanıdığımın tatilde olduklarını öğrendim. Yanıma bu ikisini alıp evi soymaya gittim. 3.kattan girdik ama eve girdiğimizde Aret abiyi de, Janin yengeyi de evde gördüm. Aret abi üstüne saldırdı bıçakla. Elinden aldım bıçağı, o an kendimi kaybettim. Kaç kez sapladığımı bilmiyorum. Janin yenge de Harun'un üstüne saldırdı. O da onu defalarca tokatladi ve tekmeledi. Baygın halde gördüm ama ona da sapladım bıçağı. Bu sırada çocuklarını gördü Alperen merdivenden aşağı itti onu." Üçü de boynu büyük bir biçimde karışında duruyordu, "Anlattıkları doğru mu?" diye sordum Harun'la Alperen'e. İkisinin de gardı düşmüşü, ağız birliği etmişçesine "Doğru" diye cevap verdiler. Tam odadan çıkacakken kemeri hatırladım, "O kemeri niye öyle bıraktınız?" dedim üçünün yüzüne bakarak "Yılan gibi duruyordu." Yakup'un gözünden yaş geldi, "Bana sürekli yılan derdi, sürünge derdi. O kemeri de bana Aret abi hediye etmişti, yılan derisinden. Kendisine iade ettim."

BAVUL

"birimiz öldüğünde, yürür gideriz
öteye, bırakıp her şeyi, yapayalnız"